

ОБЩИНА НЕДЕЛИНО

гр. Неделино, п.к. 4990, ул. Ал. Стамболийски № 104

проект на ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕДЕЛИНО, 2022 – 2028 г.

Изготвена от: „П-Юнайтед“ ЕООД

2023 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ	4
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ.....	5
СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ	7
СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ	8
I. ВЪВЕДЕНИЕ.....	10
II. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА	15
1. Природо-географска характеристика	15
1.1. Географско положение	15
1.2. Селищна мрежа	15
1.3. Релеф и геоморфология.....	17
1.4. Полезни изкопаеми.....	18
2. Демографска характеристика.....	19
2.1. Брой на населението.....	19
2.2. Население под, в и над трудоспособна възраст	20
2.3. Естествено движение на населението.....	20
2.4. Механично движение на населението	21
3. Кратък анализ на икономическите отрасли в общината	22
4. Инфраструктура.....	28
5. Управленски ресурси	34
5.1. Структура на управление на дейностите, свързани с околната среда ..	34
5.2. Сътрудничество с други институции, организации и дружества	35
6. Финансов капацитет	36
7. Климат и атмосферен въздух.....	37
7.1. Климат.....	37
7.2. Атмосферен въздух	38
8. Води.....	40
8.1. Повърхностни води	42
8.2. Подземни води	45
8.3. Зони за защита на водите	47
8.4. Райони със значителен потенциален риск от наводнения	49
9. Почви и нарушени терени	52
10. Биологично разнообразие	55
10.1 Флора и растителен свят. Гъби.....	55

10.2	Фауна и животински свят	65
11.	Национална екологична мрежа	74
12.	Отпадъци	78
13.	Шум	87
14.	Радиационна обстановка	88
III.	АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT/	91
IV.	ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА	96
V.	ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ	99
VI.	ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ	105
VII.	СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ, ОТЧЕТ И КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА.....	122
VIII.	ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ	126
IX.	ПРИЛОЖЕНИЯ	128

АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ		
1.	Доц. д-р Петър Петров	Ръководител екип и Експерт „Опазване на околната среда“
2.	Маг. ек. Елена Георгиева	Експерт „Биологично разнообразие“
3.	Маг. ек. Станимира Иванова	Експерт „Почви и земеползване“, „Нарушени терени“, „Води“
4.	Маг. ек. Ива Фикова	Координатор, Експерт „Биологично разнообразие“, „Защитени територии и защитени зони“
5.	Маг. ек. инж. Ива Стаменоова-Йорданова	Експерт „Климат и климатични промени“, „Качество на атмосферния въздух“, „Вредни физични фактори“.
6.	Инж. Венета Стефанова	Експерт „Отпадъци“, „Почви и земеползване“
7.	Габриела Рашева	Експерт Еколог
8.	Александра Гогова	Експерт Еколог
9.	Леонардо Леонов	Експерт Еколог
10.	Ради Трушев	Финанси и (икономическо) планиране

„П-ЮНАЙТЕД“ ЕООД

бул. „Св. Климент Охридски“ № 14,

п.к. 1756, гр. София

Email: mail@p-united.org

Интернет адрес: <https://www.p-united.org/>

П-ЮНАЙТЕД
БИЗНЕС В ХАРМОНИЯ С ОКОЛНАТА СРЕДА

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БДИР	Басейнова дирекция „Източнобеломорски район“
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ДВ	Държавен вестник
ДВСК	Държавен ветеринарно-санитарен контрол
ДГС	Държавно горско стопанство
ЗДБРБ	Закон за държавния бюджет на Република България
ЗЗ	Защитена зона
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗЛР	Закон за лечебните растения
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗТ	Защитена територия
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
МЗм	Министерство на земеделието
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
НДЕ	Норми за допустими емисии
НИМХ	Национален институт по метеорология и хидрология
НСИ	Национален статистически институт
ОС „ЗГ“	Общинска служба по земеделие и гори
ОУП	Общ устройствен план
ПАВ	Полиароматни въглеводороди
ПВТ	Подземни водни тела
ПООС	Програма за опазване на околната среда
ПОС	Програма „Околна среда“
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУРБ	План за управление на речните басейни
ПУРН	План за управление на риска от наводнения
ПХБ	Полихлорирани бифенили

РДВ	Рамкова директива за водите /Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 година за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите/
РДВР	Регионална дирекция на вътрешните работи
РДНО	Регионално депо за неопасни отпадъци
РДНСК	Регионалните дирекции за национален строителен контрол
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РЗПРН	Райони със значителен потенциален риск от наводнения
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РОУКАВ	Район за оценка и управление качеството на атмосферния въздух
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
СОЗ	Санитарно-охранителни зони
ССЦ	Специфична стратегическа цел
ТБО	Твърди битови отпадъци

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица № 1.2-1	Код по ЕКАТТЕ и категоризация на населените места в община Неделино.
Таблица № 2.1-1	Брой на населението в градовете и селата на община Неделино за 2019, 2020 и 2021 г.
Таблица № 2.2-1	Население под, в и над трудоспособна възраст в община Неделино към 31.12.2021 г.
Таблица № 2.3-1.	Естествено движение на населението на община Неделино за периода 2017 - 2021 г.
Таблица № 2.4-1	Механично движение на населението на община Неделино през 2021 г.
Таблица № 2.4-2	Механично движение на населението на община Неделино през периода 2017 - 2021 г.
Таблица № 3.2-1	Засети площи с отглеждани култури на територията на община Неделино за периода 2014 – 2019 г., [da]
Таблица № 3.2-2	Брой отглеждани видове селскостопански животни в община Неделино за периода 2014 - 2019 г.
Таблица № 1.4-1	Общ капацитет на местата за настаняване за периода 2014-2019 г.
Таблица № 7.2-1	Контролирани замърсители през 2020 г. в пунктовете на територията на РИОСВ-Смолян.
Таблица № 8.1-1	Повърхностни водни тела на територията на община Неделино
Таблица № 8.1-2	Екологичен статус/потенциал на повърхностните водни тела
Таблица № 8.3.1-1	Цели за опазване на околната среда за екологично състояние по повърхностни водни тела на територията на община Неделино
Таблица № 8.3.1-2	Цели за опазване на околната среда за химично състояние по повърхностни водни тела на територията на община Неделино
Таблица 10.2-1	Състав и природозащитен статус на установените и вероятни видове Земноводни (<i>Amphibia</i>) и Влечуги (<i>Reptillia</i>) в община Неделино.
Таблица № 10.2-2	Състав и природозащитен статус на установените и вероятни гнездящи видове птици
Таблица № 10.2-3	Състав и природозащитен статус на видовете Бозайници
Таблица № 13-1	Показатели за шум в околната среда /регламентирани в Наредба № 6 от 26.06.2006 г./
Таблица № 14-1	Данни за радиационната обстановка от пункт на територията на община Неделино за 2021 г.
Таблица № III- 1	Основни характеристики на управлението на компонентите и факторите на околната среда на община Неделино, представени като силни и слаби страни, възможности и заплахи
Таблица № VI-1	План за действие към Програма за опазване на околната среда на Община Неделино, 2022-2028 г.

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура № 1.3-1	Географска карта на община Неделино
Фигура № 1.1-1	Брой на населението на община Неделино за 2014-2021 г.
Фигура № 8-1	Основни речни басейни в Източнореломорски район за басейново управление
Фигура № 8.4-1	Карта на значими минали наводнения в басейна на река Арда (източник ПУРН 2016-2021 г.)
Фигура № 8.4-2	Карта на райони със значителен потенциален риск от наводнения
Фигура № 9-1	Почвено-географското райониране на България (по Нинов, 1997)
Фигура 10.1-1	Геоботаническо райониране на България (по Бондев, 1997)
Фигура № 11-1	Карта на границите на Защитена местност Пещера - Годумска дупка
Фигура № 11-2	Карта на границите на Защитена местност Света Неделя
Фигура № 12-1	Общо образувани битови отпадъци, община Неделино (2016-2021 г.), [t]
Фигура № 12-2	Депонирани битови отпадъци в община Неделино и България за периода 2016-2020 г. [kg/жител/година]
Фигура № 12-3	Морфологичен състав на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Неделино, [%], 2019 г.
Фигура № 12-4	Количества на образувани строителни отпадъци на територията на община Неделино, 2020-2021 г., [t]
Фигура № III-1	Координатна система за определяне на най-подходяща стратегия за Община Неделино, основаваща се на SWOT-анализа

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА
СРЕДА ЗА ПЕРИОДА 2022 – 2028 Г.

ЧАСТ I. ВЪВЕДЕНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Общината е основната административно-териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление, съгласно чл. 2, ал. 1 от Закона за местното самоуправление и местната администрация /ЗМСМА/. От ЗМСМА произтичат правомощията на органите на местната власт по отношение на процесите на управление на околната среда. В чл. 17, ал. 1, т. 8 от ЗМСМА е посочено, че местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност, в т.ч. в сферата на опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси. Съгласно чл. 79, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда /ЗООС/, кметовете на общините разработват програми за опазване на околната среда, съгласно което е разработена и ПООС на Община Неделино за периода 2022 – 2028 г. Структурата и съдържанието на Общинската ПООС са в съответствие с актуалните изисквания на ЗООС.

Програма за опазване на околната среда на Община Неделино за периода 2022 – 2028 г. е изложение на основните цели и задачи на Общината в областта на опазване на околната среда. По същността си, тя е целенасочено планиране на дейностите в областта на околната среда за посочения времеви диапазон. В този смисъл, настоящият стратегически документ е инструмент за подобряване състоянието на околната среда. Програмата отчита влиянието на икономическите и социалните интереси в обществото и създава условия за устойчиво развитие на общността като цяло.

Програмата обхваща периода от 2022 до 2028 г., като по този начин отговаря на изискванията за минимум три години, съгласно чл. 79, ал. 2 от ЗООС. По смисъла на същия закон, както Националната стратегия за околна среда, така и общинските програми за околна среда са средство за постигане целите на Закона и се разработват в съответствие с принципите за опазване на околната среда по чл. 3 от ЗООС, а именно:

1. Устойчиво развитие;
2. Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве;
3. Предимство на предотвратяването на замърсяване пред последващо отстраняване на вредите, причинени от него;
4. Участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в

областта на околната среда;

5. Информираност на гражданите за състоянието на околната среда;

6. Замърсителят плаща за причинените вреди;

7. Съхраняване, развитие и опазване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие;

8. Възстановяване и подобряване на качеството на околната среда в замърсените и увредените райони;

9. Предотвратяване замърсяването и увреждането на чистите райони и на други неблагоприятни въздействия върху тях;

10. Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики за развитие на икономиката и обществените отношения;

11. Достъп до правосъдие по въпроси, отнасящи се до околната среда.

Основната цел на програма за опазване на околната среда е „Постоянно подобряване качеството на живот за жителите и намаляване до минимум на риска за човешкото здраве, чрез устойчив растеж, поддържане на благоприятна околна среда, посредством рационално използване и управление на природните ресурси при използване от цялостния потенциал на община Неделино“.

ПООС е координирана с актуалните към момента на разработване национални и регионални документи в областта на стратегическото планиране и най-вече в контекста на опазване на околната среда, сред които:

- Национална стратегия за околна среда за новия програмен период;
- Националната програма за развитие България 2030;
- План на България за възстановяване и устойчивост;
- Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020 – 2030 г.);
- Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024 г.);
- Национален план за управление на отпадъците 2021 – 2028 г.;
- Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите 2020 – 2030 г.;
- Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.;

- План за управление на речните басейни в Източнобеломорски район за басейново управление и Национална програма за изпълнение (ПУРБ 2016-2021 г.), съгласно Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 година за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите;****
- План за управление на риска от наводнения в Източнобеломорски район за басейново управление на водите (ПУРН 2016-2021 г.), съгласно Директива 2007/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 година относно оценката и управлението на риска от наводнения.****
- План за интегрирано развитие на община Неделино, 2021 – 2027;
- проект на „Програма за управление на отпадъците на община Неделино“ 2022 - 2028 г.

Също така: Регионален план за развитие на Южен централен район за периода 2014 - 2020 г. (2017 г.); Доклад за резултатите от междинната оценка за изпълнението на регионалния план за развитие 2014-2020 г. на Южен централен район от ниво 2; Национална стратегия за регионално развитие за периода 2012 - 2022 г. и други.

Общинските програми се изготвят в тясно съответствие с принципите на Националната стратегия за околна среда (НСОС), която се разработва за период от 10 години и се приема от Народното събрание по предложение на Министерския съвет (чл. 76, ЗОС). Към момента МОСВ е в процедура за приемане на нова Национална стратегия за околна среда и План за действие към нея, вкл. с наличие на съгласуващо Становище по Екологична оценка на плана.

**** Програмният период на Програма за опазване на околната среда на община Неделино за 2022-2028 г. и съпътстващите приложения, в голяма степен съвпада с периода на актуализирането, изготвянето и прилагането на третите ПУРБ 2022-2027 г. и вторите ПУРН 2022-2027 г.

При синхронизирането на настоящата Общинска ПООС с най-актуалните версии на национални и регионални документи в сектора, е отчетен фактът, че някои от по-горе изброените документи са в процес на актуализация или предстои да бъдат актуализирани, което е свързано и с навлизането в нов програмен период. Вземайки предвид посоченото и както подробно е разписано в част VII от настоящата ПООС на

Община Неделино, при наличието на по-нови версии на национални и регионални документи, свързани с поставяне на нови национални цели, в контекста на европейските такива, следва общинската програма да бъде актуализирана. По този начин ще се гарантира синхронизирането ѝ с европейските, съответно и националните насоки в сектора. Това ще допринесе за подобряване на плана за действие, чрез съблюдаването на навлизания нов програмен период.

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА
СРЕДА ЗА ПЕРИОДА 2022 – 2028 Г.

ЧАСТ II. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

II. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

1. Природо-географска характеристика

1.1. Географско положение

Община Неделино е разположена в югозападната част на Източни Родопи като територията ѝ изцяло се заема от централните, най-високи части на рида Жълти дял.

В административно отношение, общината попада в Южен централен район за планиране, включващ областите Кърджали, Пазарджик, Пловдив, Смолян и Хасково.

Община Неделино е с площ от 102,3 km² и съставлява 3,2% от територията на област Смолян (3192,9 km²), като е с най-малка площ спрямо останалите общини на територията на областта. Надморската височина е между 450 и 1200 m.

Град Неделино се намира на около 60 km от областните центрове Смолян (65 km) и Кърджали (63 km) и на 165 km от гр. Пловдив.

На юг общината граничи с община Златоград, на изток с община Джебел, на север и северозапад с община Ардино, на запад и югозапад с община Мадан.

1.2. Селищна мрежа

Община Неделино е създадена с *Указ № 2295/ ДВ брой 101/26.12.1978 г.* Селищната мрежа в територията на общината се е формирала в зависимост от природните и теренни условия и с оглед развитието на поминъка на населението. Тя се състои от 16 населени места, вкл. 1 град и 15 села, като две населени места са без землища - с. Дуня и с. Крайна се намират в землището на гр. Неделино. Урбанистичната класификация на селищата е поляризирана.

Съгласно *Наредба № 7 на МРРБ/22.12. 2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони*, селищата от община Неделино попадат в следните категории:

- много малки градове (с население до 10 000 жители) - гр. Неделино;
- средни села (с население от 1000 до 2000 жители) - няма;
- малки села (с население от 250 до 1000 жители) - село Средец;
- много малки села (с население до 250 жители) - 14 села (Бурево, Върли дол, Върлино, Гранати, Диманово, Дуня, Еленка, Изгрев, Козарка, Кочани, Крайна, Кундево, Оградна, Тънка бара).

Освен функционален, гр. Неделино е и пространствен център. Като цяло селищната мрежа може да се определи като мозаечно-дисперсно разположена в територията. Според формите на застрояване в общината, една част от селищата са пръснати, което е типично за полупланинските и планинските райони в Родопите. Средната селищна гъстота (15.6 селища на 100 km²) е по-голяма от тази за страната (около 4.7 селища на 100 km²) и от област Смолян (около 7.5 селища на 100 km²), което се дължи на малката площ на общината.

Планинските условия и земеделската култура на бита е обусловило появата на множество селски населени места в общината, като една част от тях се състоят от няколко махали. Средното отстояние между населените места е около 2-3 km, което е добра предпоставка за формиране и функциониране на единна жизнена териториална-селищна среда.

По степен на урбанизация, община Неделино е на трето място в областта с 64.5 % градско население (на първо е община Смолян със 74.7 %) и по-ниска от средната стойност за страната - 73.1%, но по-висока от тази на област Смолян (55.5 %). Това определя урбанистичната структура на общината като моноцентрична. Останалата част от населението (35.5 %) е разпределена в сравнително равномерна мрежа от села.

В сравнителен план, сред населените места по степента на развитост на селищните си функции, се откроява общинският център гр. Неделино. Интегриращите му възможности са основно по линия на административните и някои от социално обслужващите му функции – здравеопазване и социални дейности.

Съгласно определените критерии в *Заповед № РД -02-14-2021 от 2012 г. на МРРБ* община Неделино е четвърта категория. В *Таблица № 2.2-1* са представени данни за 16-те населени места в общината.

Таблица № 1.2-1 Код по ЕКАТТЕ и категоризация на населените места в община Неделино

№	ЕКАТТЕ	Наименование	Категория
1.	7911	с. Бурево	8
2.	12896	с. Върли дол	7
3.	12927	с. Върлино	7
4.	18374	с. Гърнати	7
5.	21004	с. Диманово	8
6.	24952	с. Дуня	8

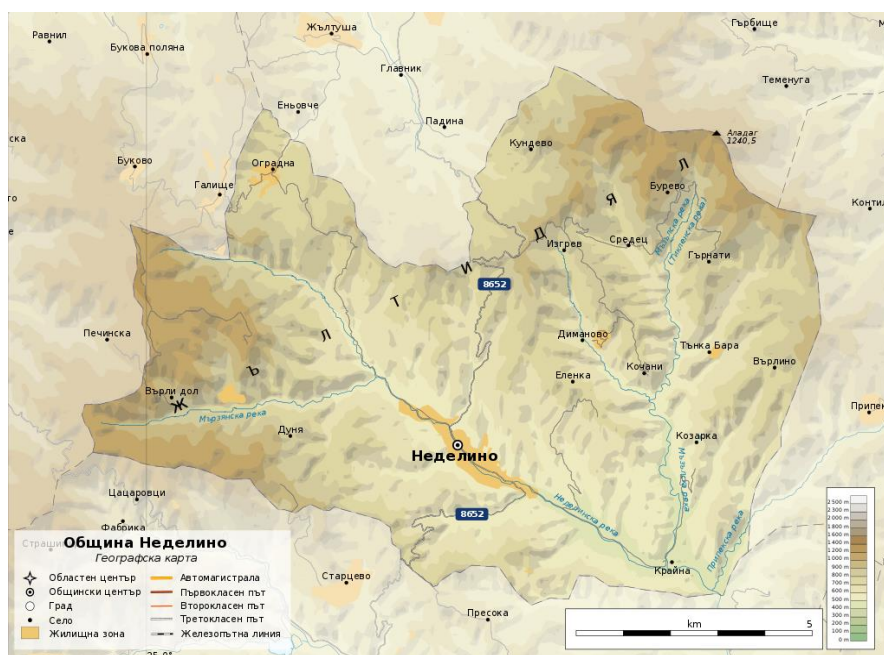

№	ЕКАТТЕ	Наименование	Категория
7.	41157	с. Еленка	7
8.	32559	с. Изгрев	7
9.	37695	с. Козарка	7
10.	39092	с. Кочани	7
11.	41277	с. Крайна	8
12.	40628	с. Кундево	7
13.	51319	гр. Неделино	4
14.	53388	с. Оградна	7
15.	68309	с. Средец	6
16.	73883	с. Тънка бара	8

/Източник: ПИРО на Община Неделино 2021-2027 г./

1.3. Релеф и геоморфология.

Релефът е планинско-хълмист, а в по-високите части планински, със средна надморска височина от около 700 m. Територията на общината изцяло се заема от централните, най-високи части на Източнородопския рид Жълти дял (*Фигура № 1.3-1*).

/Източник: Уикипедия/

Фигура № 2.3-1 Географска карта на община Неделино

Жълти дял е най-големият по площ и най-западният планински рид в Източни Родопи. Ридът се простира от югозапад на североизток на около 50 km, а ширината му е 20 – 25 km. На северозапад и север достига до долината на р. Арда, която го отделя от страничните ридове (Кайнадински, Каракулас и др.), отделящи се от Переликско-

Преспанския дял на Западни Родопи. На изток и юг широката долина на река Върбица го отделя от Стъръмни рид и Гюмюрджински снежник (ридове в Източните Родопи). На югозапад, чрез седловината на Беломорския проход (1010 m надморска височина), се свързва с Ардински дял на Западните Родопи, а на юг чрез седловината Три камъка (550 m) – с Гюмюрджински снежник. На североизток билото на рида значително намалява и склоновете му достигат до южните квартали на град Кърджали.

Жълти дял е изграден от кристалинни скали гнайси, шисти, амфиболити и по-малко риолити, а по източните му склонове са основно варовици и пясъчници.

Родопите са изградени от стари архайски и протерозойски метаморфни скали - гнайси, шисти, мрамори и други, сред които са вместили серпентинити, гранити и други интрузиви. В геоложкия строеж на района участват скали от два структурни етапа - Докамбрийски - представен от скалите на Върлидолската, Аламовската, Гнездарска и Богутевската свити и Палеогенски - представен от седиментни скали.

1.4. Полезни изкопаеми.

Фундаментът на планинските ридове в средната част на Родопите са гранитен плутон и намиращите се върху него пред-палеозойски и палеозойски скали. На редица места те са покрити с палеогенски морски наслаги (пясъчници, конгломерати и вулканични скали). Гранитът е силно напукан и дълбоко изветрял, в резултат на което, в повечето случаи, билата на отделните ридове имат заоблен вид.

Засега в Родопите цялата технологична верига на рудодобив и топене е доказана само при златното находище на Ада тепе. Корелация се търси между геоложките данни за рудни находища, регистрираните древни рудници (с и без данни за хронологията им) по откритите средства за производство (калъпи, шлаки и др.) и концентрацията на самите изделия от бронз и желязо.

Информацията за наличието на полезни изкопаеми сочи, че на територията на общината има оловно-цинкови руди.

Към настоящия момент на територията на община Неделино с по-голямо значение са нерудните полезни изкопаеми. Нерудните полезни изкопаеми са: варовик, чакъл и пясъци /строителни материали/.

Съгласно информация от *Регистъра на действащите концесии за добив на подземни богатства*, актуална към 15.11.2022 г., на територията на община Неделино не

са предоставени на концесия за добив на подземни богатства находища по чл. 2, ал. 1, т. 5 от Закона за подземните богатства.

2. Демографска характеристика

2.1. Брой на населението

Към 31.12.2021 г., съгласно информация от Националния статистически институт (НСИ), населението на община Неделино е 5 355 жители, от които 2 576 мъже и 2 779 жени (*Таблица № 2.1-1*).

Таблица № 2.1-1 Брой на населението в градовете и селата на община Неделино за 2019, 2020 и 2021 г.

Показател	2019 г.	2020 г.	2021 г.
В градовете (Общо)	3766	3697	3602
Мъже	1812	1778	1733
Жени	1954	1919	1869
В селата (Общо)	1959	1855	1753
Мъже	949	893	843
Жени	1010	962	910

/Източник: НСИ/

Фигура № 3.1-1 Брой на населението на община Неделино за 2014-2021 г.

От информацията, представена с *Фигура № 2.1-1*, се вижда, че в разглеждания период от 2014 г. до 2021 г. съществува тенденция на намаляване броя на жителите съответно от 6522 през 2014 г. до 5355 през 2021 г. За този период от 7 години

населението е намаляло с 1167 души или 11,7 %. Спадът на населението е един от основните фактори за бъдещото развитие на всяка общината, които негативно се отразят най-вече върху работната сила и възпроизводствения потенциал на територията.

2.2. Население под, в и над трудоспособна възраст

В настоящия анализ е използвана информация от Националния статистически институт (НСИ), като са разгледани и съпоставени данни за населението на община Неделино под, в и над трудоспособна възраст към 31.12.2021 г. (**Таблица № 2.2-1**).

Таблица № 2.2-1 Население под, в и над трудоспособна възраст в община Неделино към 31.12.2021 г.

Община Възрастова категория	Общо			В т.ч. градовете		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Община Неделино - общо	5355	2576	2779	3602	1733	1869
Под трудоспособна възраст	533	268	265	423	216	207
В трудоспособна възраст	3041	1683	1358	2093	1118	975
Над трудоспособна възраст	1781	625	1156	1086	399	687

/Източник: НСИ/

От **Таблица № 2.2-1** се вижда, че 56,8 % от населението на общината е в трудоспособна възраст, което е с 3 % по-малко от процента за страната (59,8 %) (НСИ). Съответно 43,2 % от населението на общината е под и над трудоспособната възраст при 40,2 % от населението на България в тази възрастова група.

2.3. Естествено движение на населението

Разликата между живородените и починалите представлява естественият прираст на населението. След 1990 г. демографското развитие на страната и района се характеризира с отрицателен естествен прираст на населението. В резултат на това, населението на района е силно намаляло.

Таблица № 2.3- 1 Естествено движение на населението на община Неделино за периода 2017 - 2021 г.

Показател	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Естествен прираст на населението	-56	-67	-59	-73	-91
Живородени деца	34	32	30	34	23
Починали	90	99	89	107	114

/Източник: НСИ/

Естественият прираст в община Неделино за периода 2017-2021 г. запазва отрицателна тенденция като варира в границите от - 56 до - 91 (**Таблица № 2.3.-1**).

2.4. Механично движение на населението

Механичното движение на населението е показател, който включва изселените спрямо заселените в общината лица. Данните за механичното движение в община Неделино за 2021 г., вкл. разделени по пол, са представени в **Таблица № 2.4-1**.

Таблица № 2.4-1 Механично движение на населението на община Неделино през 2021 г.

Заселени			Изселени			Механичен прираст		
всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
84	44	40	190	9	99	-106	-47	-59

/Източник: НСИ/

Механичният прираст на населението на община Неделино през 2021 г. /**Таблица № 2.4-1**/ е отрицателен (-106). Това са 1,97 % от броя на жителите за същата година. Съпоставяне на данните и очертаване на тенденция за механичното движение в община Неделино през периода 2017 - 2021 г. е представено в **Таблица № 2.4-2**.

Таблица № 2.4-2 Механично движение на населението на община Неделино през периода 2017 - 2021 г.

Показател	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Механичен прираст	-122	-129	4	-100	-106
Заселени	85	73	180	103	84
Изселени	207	202	176	203	190

/Източник: НСИ/

От **Таблица № 2.4-2** се вижда, че единствено през 2019 г. има положителен механичен прираст в общината. През останалите години (2017, 2018, 2020, 2021 г.) се поддържа тенденция от отрицателен механичен прираст.

3. Кратък анализ на икономическите отрасли в общината

3.1. Промисленост

Процесите на деиндустриализация, които са протичали в страната през годините на преход към пазарно стопанство, се съпровождат със силен спад в индустриалното производство, намаляване на дела на заетите в отрасъла, както и в снижаване на участието му в създаваната брутна добавена стойност.

Към 2003 год. данните сочат, че индустрията произвежда 30 % от БДС и е най-динамично развиващия се сектор в страната (7.1% реално увеличение на БДС). През 2000 г. делът на БДС в брутопродукцията на отрасъл индустрия в Южен централен район (ЮЦР) е 34.4%. През 2003 г. данните сочат 34.3%, т.е. за периода в региона има леко намаляване.

Колебанията в инвестиционната активност на отрасъл индустрия, през последните години, не са съществени. Статусът на развитие на промишлеността в областите на ЮЦР и по-конкретно за Смолянска област са дърводобива и дървопреработването, мебелната, шивашката и хранително – вкусовата промишленост и др.

Промислеността в община Неделино, която до преди 10 години е осигурявала половината от материалното производство, сега отчита нулеви показатели. Машиностроителните предприятия са закрити (ОПР на Община Неделино 2014-2020 г.). Хранително-вкусовата промишленост е сектора от икономиката, който може добре да се вмести в пазарната ниша на общината и има добра почва за развитие, но за съжаление към момента не е добре развит.

Най-голямото предприятие за тъкачество и предачество, осигуряващо над 600 работни места на територията на община Неделино, прекратява дейността си след приватизация.

През 2019 г. се забелязва подобрене на отрасъл Строителство, като основните икономически показатели спрямо 2014 г. нарастват. Отрасълът заема водещ дял в общинската икономика през 2019 г. и осигурява 69,98 % от произведената продукция и

20 % от заетите лица. Местните фирми са предимно малки, насочени към извършване на ремонтни дейности, реконструкция и жилищно строителство, разположени са основно в общинския център - град Неделино.

Отрасъл „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ е преобладаващ (ПИРО 2021-2027 г.). Застъпена е търговията с хранителни продукти. Съществуват и други производства, но те са по-слабо застъпени.

3.2. Селско стопанство

Земеделие

Съществуващите специфични почвено-климатични условия са подходящи за отглеждане главно на картофи, ориенталски тютюн, фуражни култури, а така също, в някои населени места, на ягоди, малини, етерично-маслени и лечебни растения и други (Таблица № 3.2-1). Повечето отглеждани култури са за лична консумация и нямат стопанско значение.

Таблица № 3.2-1 Засети площи с отглеждани култури на територията на община Неделино за периода 2014 – 2019 г., [da]

№	Култура / Година	2014 г.	2015г.	2016г.	2017г.	2018г.	2019г.
1	Картофи	6100	6000	6000	6000	6000	5000
2	Фасул	1000	1000	500	1000	1000	1000
3	Тютюн - ориенталски	880	880	800	600	550	450
4	Царевица на зърно	150	150	100	150	150	150
5	Пипер	120	120	120	120	130	120
6	Домати	300	300	300	300	300	300
7	Градински грах	100	100	100	100	100	100
8	Ябълки	11	38	38	38	38	-
9	Овес	300	300	300	300	300	300
10	Сливи	-	4	4	4	4	40
11	Череши	-	6	6	6	6	3
12	Дини	50	50	50	50	50	50
13	Пъпеша	50	50	50	50	50	50
14	Царевица силажна	200	200	50	100	100	90
15	Круши	3	3	-	3	3	5
16	Лозя винени	3	3	-	3	3	9
17	Лозя десертни	-	1,3	-	3	3	3
18	Праскови	-	-	-	-	-	5
ОБЩО		9267	9205,3	8418	8827	8787	7675

/Източник: ПИРО, Община Неделино 2021-2027 г. /

От **Таблица № 3.2-1** е видна тенденцията на намаляване на общия размер на засетите площи.

Районът е с традиции в отглеждането на тютюн и картофи и това са основните култури. Тютюнът е бил главен поминък векове наред. В района на общината са се наложили следните сортове тютюн – „Крумовград“, „Катерини“ и „Неврокоп“. Отлива от отглеждането на тютюн се обяснява с липсата на перспектива. Несигурността в сектора принуждава много производители да се преориентират към отглеждането на други култури, а много от тях са икономически емигранти в Испания и Германия.

Картофопроизводството в областта и конкретно в общината е най-застъпено и има много благоприятни условия за развитие на база почвено-климатичните условия и натрупания опит от населението за отглеждане, прибиране и съхранението на картофите. Картофопроизводството е силно развито, но предимно за собствена консумация. На територията на общината се отглеждат за масово производство предимно средно ранни и късни сортове картофи. Най-разпространените сортове са „Агрис“, „Санте“, „Морена“ и ранните сортове „Конкорде“ и „Импал“. Ежегодните количества картофи, произвеждани в общината са в рамките на 400-500 t.

За лични нужди стопанствата отглеждат също – фасул и царевица, както и някои житни растения като пшеница, ръж, овес и ечемик, но на малки площи (**Таблица № 3.2-1**).

От трайните насаждения лозовите заемат символичната площ.

Зеленчукопроизводството и овощарството задоволяват предимно личните нужди на населението и нямат пазарна ориентация. От овощните култури са застъпени площи с орехи, ябълки и лешници. Те са капиталоемки, но създават условия за дълготрайно, ефективно земеделие.

Някои земеделски производители се насочват към отглеждането на етеричномаслени и билкови растения – лавандула и др.

Общината разполага с чиста и запазена околна среда, което се дължи до голяма степен на липсата на промишлени замърсители. Това дава предпоставки за развитие на биологично и алтернативно земеделие, продукцията от което, се приема все по-добре на

европейския пазар. Община Неделино има големи дадености и възможности в тази посока.

Животновъдство

Планинската част от региона предоставя възможности за използване на естествените пасища и ливади за производство на висококачествена, екологично чиста продукция - мляко (краве, овче, козе), месо, вълна, яйца, мед. Животновъдството е съсредоточено в частния сектор и за задоволяване на личните нужди на населението.

Аграрният сектор се намира в процес на приспособяване към европейските стандарти за качество, квоти за износ и др. Говедовъдството е представено от кравеферми, разположени в землищата на няколко селища: гр. Неделино, с. Еленка, с. Гърнати и с. Оградна. Основната част от отглежданите крави са за мляко, т.к. за тях има по-добри условия от гледна точка на фуражния ресурс. В региона се отглежда Българското родопско говедо, което е изключително добре приспособено към агро-екологичните условия, има по-ниско живо тегло и по-нисък разход на фуражи в сравнение с другите породи. За региона концентрираните фуражи се внасят от полския регион и това допълнително оскъпява произведената продукция.

В **Таблица № 3.2-2** е представен броя на отглежданите видове селскостопански животни в община Неделино за периода 2014 - 2019 г.

Таблица № 3.2-2 Брой отглеждани видове селскостопански животни в община Неделино за периода 2014 - 2019 г.

Вид / Година	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Говеда - общо	1 194	1 075	1 075	1 236	1 221	1 255
в т.ч. крави	978	869	99	1 021	1 006	1 016
Овце - общо	500	495	726	845	825	1 085
В т.ч. овце - майки	403	451	669	649	681	912
Кози - общо	102	92	200	295	298	234
В.ч. кози-майки	90	80	155	239	242	200
Свине - общо	137	171	168	47	-	-
В.ч. свине - майки	40	18	15	8	-	-
Птици - общо	440	460	645	555	515	475
В.ч. кокошки носачки	340	340	449	429	399	414
Зайци-общо	275	265	231	191	186	152
В.ч. зайкини - майки	152	152	89	81	81	81

Вид / Година	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
Еднокопитни	805	598	606	318	237	118
Пчелни семейства	680	911	1 232	1 129	1 328	1 522

/Източник: ПИРО Община Неделино 2021-2027г. /

Овцевъдството е представено от овцеферма разположена в с. Върлино. В общината се отглеждат около 1000 овце, но тенденцията през последните години е намаляване броя на животните за сметка на увеличаване на средната продуктивност. Производството на овче мляко, агнета за угояване и вълна е в зависимост от търсенето на пазара.

Пчеларство - броят на пчелните семейства през 2019 г. е 1522 бр. (*Таблица № 3.2-2*) и непрекъснато се увеличава. Релефът, флората и екологично чистата среда в общината са особено подходящи за развитието на пчеларството. По-голяма част от пчелните продукти се реализират на вътрешния пазар и за лична консумация и много малка част е за износ предимно за Гърция.

Към 2019 г., в общината се отглеждат и около 475 броя пилета (*Таблица № 3.2-2*), предимно за лична консумация.

3.3. Горско стопанство

Регионално управление на горите гр. Смолян стопанисва около 2 180 368 да, което представлява над 70 % от площта на областта и е близо 6 % от всички горски територии в страната. Добиваната дървесина в региона е с много добро качество и е търсена от различни преработватели в областта и извън нея.

Бъдещето на района е пряко свързано с начините на стопанисване и управление на горите. Устойчивото стопанисване на горите е най-добрата концепция за управлението им в района. То представлява управление и използване на горите по начини, осигуряващи поддръжане на тяхното биологично разнообразие, продуктивност, възобновителен капацитет и жизненост.

По състав горите са смесени. Най-разпространена е широколистната дървесна растителност – бук (*Fagus sylvatica*), габър (*Carpinus betulus*), дъб (*Quercus* spp.), бреза (*Betula pendula*) и дрян (*Cornus mas*), а от иглолистните видове – смърч (*Picea abies*), ела (*Abies alba*), бял бор (*Pinus sylvestris*). Дървесното богатство предпоставя благоприятни

условия за развитие на дърводобива и дървообработващата промишленост, но при благоразумно използване на горските ресурси, съобразно тяхното възобновяване.

Съгласно отчета за добитата маса, реализираното ползване от горските територии в обхвата на община Неделино за 2019 г. е:

- Общо – 14 899 пл. m³. дървесина;
- Държавни горски територии – 14 734 пл. m³ дървесина;
- Частни физически лица – 165 пл. m³ дървесина.

3.4. Туризм

Предпоставка за развитието на тази икономическа дейност в община Неделино са наличните ресурси за развитие на туризма, диференцирани в две групи, съответно с природен и с антропогенен характер.

От една страна територията на община Неделино е екологично чист район и предлага много възможности за развитие на екологичен туризъм, вкл. планински рекреативен и селски туризъм. А от друга - богатството на културни паметници, традициите в занаятите и фолклора предлагат възможности за осъществяване на културно-познавателен туризъм.

Неповторимата природа на Родопите, явяваща се в уникално съчетание от чист планински въздух, воден ресурс, планински и скален масив, както и наличното биоразнообразие привлича любители на планината, туристи , включително чужденци.

Посещаемостта от туристи не е много висока, поради причината, че даденостите на общината не са добре експонирани и рекламирани и са слабо разпознаваеми.

В община Неделино има 3 (три) места за настаняване – 2 къщи за гости и 1 хотел, както следва:

- Къща за гости „Елит“ – гр. Неделино;
- Къща за гости „Славейкови къщи“ – с. Еленка, общ. Неделино;
- Хотелски комплекс „Замъка“ – гр. Неделино

Общият капацитет на местата за настаняване за периода 2014-2019г. е:

Таблица 3.4-1 Общ капацитет на местата за настаняване за периода 2014-2019 г.

Год.	Места за настаняване, [бр.]	Легла, [бр.]	Леглоденонощия, [бр.]
2014	1	10	3650
2015	1	10	3650
2016	2	41	5551
2017	2	41	5541
2018	2	41	5541
2019	1	26	2392

/Източник: ПИРО Община Неделино 2021-2027г./

В туристическата инфраструктура, освен местата за настаняване с тяхната леглова база се включват и заведенията за хранене и развлечения. Те също са твърде разнообразни – ресторанти, заведения за бързо обслужване, кафе сладкарници, кафе – аперитиви и др.

Община Неделино разполага и с туристически информационен център, отворил врати през 2005 г. по програма „Фар“ по проект „Източните Родопи – съжителство на тракийска култура, християнство и ислям“.

Привлекателността на туристическите ресурси би могла да бъде по-добре развита като се приложи необходимата реклама, с която тези възможности да станат разпознаваеми.

4. Инфраструктура

4.1. Републиканска и общинска пътна мрежа, обществен транспорт и достъпност.

Пътната мрежа в Южен централен район е достигнала висока степен на развитие предимно в северната част от територията си. Южната част определено се нуждае от доизграждане на пътната мрежа, особено в област Смолян, където липсват даже първокласни пътища.

Пътищата II-ри и III-ти клас осигуряват добро транспортно обслужване и транспортна достъпност до малките и средни градове и селата, но районът се нуждае от доразвитие на пътищата от висок клас.

Неделино е сред общините, обслужвани от третокласни пътни мрежи. Пътната мрежа се нуждае от значителни средства за реконструкция, основен ремонт и поддържане, тъй като голяма част от нея е разположена в планински район.

Дължината на републиканските пътища III клас за община Неделино е 15,542 km. Общата дължина на общинската пътна и улична мрежа е:

- улици: 68,12 km;
- общински пътища: 54,94 km.

Общото състояние на републиканската и общинска пътна инфраструктура налага предприемането на спешни мерки. Същата се нуждае от основен ремонт и рехабилитация. Налице са пътни участъци, свързващи населени места, които са без асфалтово покритие и такива, които са небезопасени и са предпоставка за сериозни ПТП. Липсата на инфраструктура затруднява комуникацията. През зимните месеци някои населени места остават без транспортни връзки.

Важни пътни връзки за общината са:

- Второкласен път II-86 (Пазарджик-Пловдив) – Асеновград – Бачково – Хвойна – Чепеларе – Соколовци – Смолян – Търън – Средногорци – Рудозем - граница Гърция – вътрешно регионална връзка, обслужваща южната част на Южния централен район и връзка с Р. Гърция;
- Републикански път III-8652 (п.к. Стояново - Ардино) – Бял извор - Падина – Неделино - /Мадан – Златоград/, от km 8+620 до km 28+965 – от km 8+620 до km 24+162, разположена на територията на община Неделино; дължина 15,542 km.

Откриването на ГКПП „Златоград“ и ГКПП през прохода „Маказа“ допринасят за увеличаване на туристопотока от и към Гърция и това е благоприятен фактор за развитието на общината и региона в средносрочен и дългосрочен план. Стратегически важна за община Неделино и съседните общини е реализацията на част от международното трасе гр. Неделино (Р. България) – Комотини (Р. Гърция). След пълното завършване на междуобщинският път IV-86533 „III- 865 (Златоград – Подкова) – Неделино в участък от km 0+000,00 (4+550,00) – km²+897,34 (7+447,34): с. Долен (Община Златоград) - с. Крайна (община Неделино)“ ще се постигне най-краткият достъп до населени места с възможно най-голям брой транспортни връзки, а именно:

- гр. Златоград, от където има удобни връзки за гр. Смолян и за контролния гранично-пропускателен пункт;

- гр. Кърджали, като в сравнение със съществуващата пътна връзка до там, разстоянието се скъсява с 30 km.

В момента пътното трасе се използва, но предстои полагане на още пластове асфалт, поставяне на пътни знаци, маркировка и преградни съоръжения на участъка от с. Крайна, община Неделино до разклона за с. Долен, община Златоград.

В община Неделино има общински пътища или части от общински пътища, които са неутвърдени и не фигурират в общата дължина на пътната мрежа в общината. За някои от населените места в общината тези пътищата са единствения достъп до тях. Всички са в лошо състояние, като голяма част от тези пътища са черни. Това затруднява достъпа на спешна медицинска помощ до нуждаещите се.

Достъпът до територията на община Неделино се осъществява единствено от автомобилен и автобусен транспорт. Общата оценка на транспортната система е незадоволителна. Пространствената организация на пътищата в общината не предоставя пряк и лесен достъп от общинския център до всички населени места. Някои населени места в зимните месеци остават без транспортен достъп. Дисперсното развитие на населените места затруднява допълнително достъпа до тях и изисква по-голяма дължина на пътната мрежа, необходима за обслужването им. В някои случаи релефът прави изграждането на пътни връзки икономически несъобразно.

На територията на община Неделино няма изградена железопътна инфраструктура.

4.2. *Водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчните води*

Водоснабдителна и канализационна мрежа

Водоснабдяване

Всички населени места на територията на община Неделино са водоснабдени. Водоснабдителни системи са изпълнявани през годините, паралелно с разрастването и благоустрояването на населените места. В по-голямата си част довеждащите водопроводи са изградени от различни по вид и размери тръби, като преобладаващите са етернитовите тръби, на второ място стоманените и през последните години се използват и полиетиленови тръби, с които се изграждат нови и се реконструират старите водопроводи.

Вътрешната мрежа на гр. Неделино е разделена на три зони. Водоснабдяването се осъществява от помпена станция, намираща се в с. Крайна /община Неделино/. Помпената станция е пусната в действие през 80-те години и се състои от два броя шахтови кладенци, съответно I и II.

Общия дебит на шахтовите кладенци I и II варира в граници от 8- 10 l/s. Около 65% от водопотреблението на населението в гр. Неделино се подсигурява от шахтовите кладенци и ПС „Крайна“.

От помпената станция водата се подава до водоем висока зона, с вместимост 700 m³. От водоема по гравитачен път се захранва по-голямата част от града. Останалата част от населението (35%) се водоснабдява от няколко други водоизточници:

- Водоизточници (Збр.), каптирани на р. Мързянска /приток на р. Неделинска/;
- каптаж 1 – с дебит около 0,95 l/s;
- каптаж 2 – с дебит около 1 l/s;
- каптаж 3 – с дебит около 0,95 l/s.

Общият им дебит възлиза на около 3 l/s. Водата от тези каптажи се подава до резервоар ниска зона, посредством етернитови тръби Ф200 с дължина около 6 km. Резервоара за Ниска зона е с вместимост от 600 m³ и чрез него се водоснабдява останалата част (35%) от населението в града. В този резервоар постъпва питейна вода от други водоизточници:

- Каптаж „Шайдица” с дебит от 6 до 10 l/s. Дължината на довеждащия водопровод до водоема Ниска зона е около 7 km., изпълнен с етернитови тръби Ф150 mm. По трасето на водопровода са правени единични реконструкции на аварирани участъци;

- Каптаж „Омарев дол” с дебит от 2,5 до 13 l/s., Дължината на довеждащия водопровод до резервоара Ниска зона е 3 km. Вид на тръбите - Ф125 mm етернитови. След резервоара, хранителната тръба е подменена с РЕHD Ф90 mm.;

- Каптаж „Кандрев Дол“ – през последните години е изключен от водоснабдителната система поради пресъхването на каптажа и нередовното водоотдаване от него.

Около горесцитираните водоизточници няма учредени санитарно-охранителни зони.

През последните години се отчита все по-често въвеждане на режим на водоснабдяването, вследствие на намаляването на дебита на основните водоизточници и неефективното управление и използване на водата.

Канализация

От всички населени места, единствено град Неделино има частично изградена канализационна система, включваща канализационни колектори в централната градска част и единични довеждащи канализационни клонове до нея. Заустването на колекторите се осъществява на две места в основния водоприемник – река Неделинска. Няма изградена Пречиствателна станция за отпадъчни води. За останалите територии на града и другите населени места, битово отпадъчните води се отвеждат до най-близките прилежащи дерета или се използват септични ями.

4.3. Енергийна мрежа

Електрификацията в общината е реализирана постепенно през 60-те – 80-те години на ХХ в., адаптирана е към спецификата на региона, в който липсва тежка промишленост и преобладава леката промишленост и битовата консумация.

Собствеността на съоръженията в района е предимно на електроразпределителното предприятие „Електроразпределение Юг“ КЕЦ Златоград. Основен захранващ източник е Подстанция 110/20 kV – „Златоград“, през електропроводите „Неделино“ и „Старцево“. Осигурена е и връзка с Подстанция „Конски дол“, чрез електропровод „Пирийца“ и Възлова станция „Старцево“, която може да се счита за резервен източник в случай на аварийна ситуация по основното захранване.

Електроразпределителната мрежа 20 kV е изградена предимно от въздушни ел. проводи на стомано-решетъчни стълбове с проводници от алуминий-стомана. Кабелните проводи са сравнително малко и с малка дължина, като са изградени предимно в централната част на гр. Неделино. Конфигурацията на схемата е съобразена с особеностите на региона, като са осигурени алтернативни възможности за захранване на региона от най-близките подстанции при аварийни ситуации, чрез системни връзки между тях, както и чрез връзки към възловите станции „Неделино“ и „Старцево“.

Предвижда се и изграждането на фотоволтаична система на сградите на кметствата във всички села в общината, както и саниране и ремонт на сградите. По този начин ще бъдат намалени разходите за електроенергия, както и ще се използва чиста и

възобновяема енергия. Планирано е и саниране на общински сгради в гр. Неделино. Изработени са проекти за енергийна ефективност на 2 жилищни блока в гр. Неделино, като се очаква финансиране от ЕС.

4.4. Комуникационни мрежи

Телекомуникационна инфраструктура

Всички части на общината са в системата за национално автоматично телефонно набиране. Телефонните услуги в общината са вече цифровизирани. Територията на общината е изцяло покрита с мобилни комуникации, като всички действащи мобилни оператори в страната предоставят телефонни услуги.

Пощенски и куриерски услуги

Пощата се намира в центъра на града заедно с АТЦ - теренно те са осигурени и задоволяват нуждите на общината. Частни фирми осъществяват куриерски услуги на територията на общината.

Радио и телевизионно разпространение

Територията на общината се покрива 100% от ретранслатори, които подават телевизионен сигнал до всички населени места. На територията на Общината има действащи частни кабелни оператори за телевизия и интернет.

Достъп до интернет

На територията на община Неделино е реализиран проект „Развитие на високоскоростен широкополосен достъп в Р. България посредством изграждането на критична, защитена, сигурна и надеждна обществена ИКТ инфраструктура”, като част от трасето Смолян – Рудозем – Мадан – Златоград – Неделино. Изграденото трасе по Оперативна програма „Регионално развитие” ще служи като предпоставка и средство за развитието на нови икономически и социални дейности в района: за осъществяване на бизнес, за достъп до услугите на електронното правителство, за забавления и общуване.

4.5. Застрояване

В град Неделино и другите населени места на общината застрояването е ниско с височина на сградите до 10 m и етажност до 3 етажа. Жителите живеят в еднофамилни жилищни сгради, разположени свободно в урегулираните поземлени имоти.

5. Управленски ресурси

5.1. Структура на управление на дейностите, свързани с околната среда

Правомощията и отговорностите на кмета в сферата на опазване на околната среда се изпълняват в съответствие с нормативните актове, като са обезпечени чрез функциите на административните звена в общинската администрация. Съгласно *Устройствения правилник на общинска администрация- Неделино, 2020 г.* и *Правилник за организацията и дейността на общински съвет Неделино, неговите комисии и взаимодействието му с общинска администрация, 2019 г.*, Дирекция „Специализирана администрация“ има функции в областта на опазване на околната среда. Функциите между отделните звена са ясно разграничени. Специализираната администрация се състои от две дирекции:

- Дирекция “Строителство и благоустройство на територията“;
- Дирекция “Икономическо развитие, обществени поръчки и хуманитарни дейности“.

Като дейностите свързани с управление на околната среда, попадат в Дирекция “Строителство и благоустройство на територията“. Сред задълженията на дирекцията са:

- да изготвя или да участва в изготвянето на програми, стратегии и планове за устойчиво развитие по отношение на околната среда;
- да участва в разработването, провеждането и контрола на мероприятията, касаещи опазването и възстановяването на природата и екологичната политика на територията на общината;
- да участва в оформянето и подсигурияването на финансовата обезпеченост на екологичните общински мероприятия и обекти;
- да координира дейността на общинската администрация в областта на екологията с РИОСВ, РЗИ, ДВСК, РДНСК, РДВР, както и с: неправителствени екологични и природозащитни организации и движения; научната общност (висшите училища и университети), частните и държавни фирми и със специалисти в областта на екологията;
- да контролира екологичното състояние на общината;
- да изготвя задание на проекти за озеленяване;

- да въвежда и ръководи ефективна система за управление на отпадъците, чрез интегриран мениджмънт;
- трябва да подготвя договорите за дейността по сметопочистването, сметоизвозването, поддържането на депата за твърди отпадъци и осигурява контрол по същата дейност;
- да участва в изготвянето на графици за измиване на улици и площади, метене, снегочистване, сметоизвозване и други, както и контролира тяхното изпълнение;
- да упражнява редовен контрол по опазването на чистотата и зелените площи от граждани, физически и юридически лица.

Общинските специалисти участват в семинари за обучение, с цел укрепване на административния капацитет. Персоналът е квалифициран и мотивиран.

В Приложение 1 „Анализ на резултатите от анкета за проучване на общественото мнение в община Неделино по въпроси, свързани с опазване на околната среда“, е представено и общественото мнение за състоянието и отговорността за опазване на околната среда.

5.2. Сътрудничество с други институции, организации и дружества

По проблемите на околната среда и здравния статус на населението Община Неделино поддържа информационен обмен със следните регионални органи на централни ведомства:

- Регионална инспекция по околната среда и водите – Смолян към Министерство на околната среда и водите;
- Регионална здравна инспекция - Смолян към Министерство на здравеопазването;
- Басейнова дирекция за управление на водите „Източнобеломорски район“, с център гр. Пловдив;
- ДГС ТП „Златоград“;
- Областна дирекция „Земеделие“ – Смолян към Министерство на земеделието (МЗМ);
- Териториално статистическо бюро към НСИ - Отдел „Статистически изследвания – Смолян“;
- Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“;

- Областна дирекция по безопасност на храните към Министерство на земеделието;
- Лаборатория за радиационни измервания - РЛ-Пловдив и др.

6. Финансов капацитет

В настоящия анализ е използвана информация от Докладната записка за приемане на бюджета за 2022 година на Община Неделино, както и предоставена и/или наличната на официалния интернет-адрес на Община Неделино.

Проектобюджетът на община Неделино е съобразен с нормативните изисквания, финансовата рамка, установена със Закона за държавния бюджет на Република България /ЗДБРБ/ и е базиран на действащите общински наредби и правилници и е съобразен с промените, свързани с изменението на действащата към момента нормативна уредба.

Приходите в проектобюджета на Община Неделино за 2022 г. се сформират от приходи за делегирани от държавата дейности и приходи от местни дейности в размер на 9 262 350 лв., или спрямо 2021 г. в намаление с 118 430 лв.

Собствени приходи – 3 490 342 лв:

- Имуществени данъци – 507 084 лв;
- Неданъчни приходи – 2 983 258 лв., в т.ч приходи от постъпление от продажба на общински нефинансови активи - 2 613 000 лв.

Взаимоотношения с централния бюджет (ЦБ) - 6 121 728 лв., от тях:

- Обща субсидия за финансиране на делегираните от държавата дейности - 4 402 428 лв.;
- Обща изравнителна субсидия за местни дейности – 782 700 лв.;
- Целева субсидия за зимно поддържане и снегочистване – 155 700 лв.;
- Целева субсидия за капиталови разходи – 780 900 лв.;

При съставянето на бюджета, разходите са групирани в три основни групи:

- **Разходи за делегирани от държавата дейности – 5 616 323 лв.,** от тях 4 402 428 лв. са обща субсидия от ЦБ, и не могат да бъдат по-ниски от определените с чл. 51 от ЗДБРБ 2022 г.

Средствата за делегираните от държавата дейности се планират съгласно показателите, приети с Решение № 50 на Министерския съвет от 2022 г., за приемане

на стандарти за делегираните от държавата дейности през 2022 г. с натурални и стойностни показатели, съгласно Приложение №1:

- **Разходи за местни дейност – 3 567 955 лв.**

В рамките на собствените приходи, изравнителна субсидия и целева субсидия за капиталови разходи в местна дейност се планират и отчитат средства за издръжка.

- **Разходи за дофинансиране на държавни дейности от местни приходи в размер на 78 072 лв.**

Общият размер на бюджета на общината, в частта за делегирани от държавата дейности и за местните дейности по приходната и разходната част е в размер на **9 262 350 лв.**

7. Климат и атмосферен въздух

7.1. Климат

В климатично отношение, районът принадлежи към Континентално-средиземноморската климатична област, Южнобългарската климатична подобласт и Източнородопския нископланински климатичен район.

В нископланинските участъци преобладава умерено-континенталния климат с подчертано влияние на Беломорието, докато в планинските територии се наблюдава понижение на температурата, увеличение на количеството валежи и скоростта на вятъра. Средногодишната температура на въздуха е 12,2°C. Климатът се отличава с умерено лято и сравнително мека зима. Екстремните стойности на средногодишната максимална и средногодишната минимална температура са съответно 17,1°C и 4,9°C, като средномесечната максимална е през август (28,4°C), а средномесечната минимална през януари (-2.1°C). Климатът в общината се характеризира с дъждовна пролет, прохладно лято, слънчева есен, сравнително мека зима, голяма годишна амплитуда на температурата на въздуха (19,8°C).

Както през зимния, така и през есенния сезон в долините на местните планински реки нахлуват предимно източни ветрове. Останалите не са строго ориентирани, но режимът им е почти изцяло в зависимост от орографията на терена. Западните и югозападните ветрове са по-студени. Като правило в района се утвърждава бризовата

циркуляция по долините на главните водни течения. През пролетния сезон се явяват и фьонове ветрове. Те са с по-висока скорост, но са рядкост за района.

Средногодишната относителна влажност на въздуха не се променя значително през различните сезони -68%, с максимум през ноември и минимум през август. Тринадесет са дните с относителна влажност на въздуха равна или по-малка от 30%, което е показателно за добри растежни условия на горската и тревната растителност в района. Влажността на въздуха обуславя и разсейването на атмосферните замърсители.

Средногодишните валежи достигат обикновено до 1000 l/m², но в определени години се констатира превишаване на тези количества, достигайки 1565,5 l/m². през 2012 година и 1304,7 l/m². през 2010 година. Максималните валежни количества /в mm/ за времето от април до октомври се движат от 10,0 за 5 минути до 46,3 за 60 минути и 59,7 - за повече от 60 минути.

7.2. *Атмосферен въздух*

Анализът на състоянието на атмосферния въздух се осъществява с цел определяне на настоящото ниво на замърсяване. Въздухът, като компонент на околната среда, влияе върху състоянието на другите фактори на средата.

Съгласно утвърдения от Министъра на околната среда и водите списък на районите за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ), област Смолян е в РОУКАВ-Югозападен.

На територията на община Неделино не са включени пунктове от системата за постоянен контрол на чистотата на атмосферния въздух, част от Националната система за мониторинг на околната среда. Предвид това, за целите на текущия анализ, са използвани данни от най-близко разположените до община Неделино пунктове, изброени по-долу. Следва да се вземе под внимание, че те все пак са отдалечени и теренът е с наличие на планински хребети, била и долини на реки, което не дава възможност за пряко използване на отчетените стойности в тях, но е база за аналогии при сходни условия:

- Предвид изискванията на чл. 11, Приложение № 6 от *Наредба № 12 от 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен и озон в атмосферния въздух (обн. ДВ бр. 58/2010 г.)* е АИС–Смолян - градски фонов/транспортен пункт, разположен в застроената част на града - площадката на

Регионална библиотека - Смолян. Обхватът на АИС – Смолян, съгласно утвърдената класификация е 100 m - 2 km, като градски фонен и 10-15 m, като транспортен пункт.

- Комплексна фонова станция /КФС/ „Рожен“ дава възможност да се
- получава пълна, обективна и комплексна информация за състоянието на атмосферния въздух на фоново ниво.

В **Таблица № 7.2-1** са дадени пунктовете на територията на РИОСВ-Смолян, контролираните замърсители и регистрираните концентрации през 2021 г.

Таблица № 7.2-1 Контролирани замърсители през 2020 г. в пунктовете на територията на РИОСВ-Смолян.

Замърсител		ФПЧ ₁₀	Pb аер.	SO ₂	NO ₂	CO	H ₂ S	бензен	NH ₃	ПАВ	As аер.	Cd аер.	Ni	ФПЧ _{2,5}	NO	O ₃
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Общ брой пунктове	1. АИС-Смолян	да	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2. КФС - Рожен	да	да	да	да	-	-	да	-	да	да	да	да	да	да	да
Пунктове с регистрирани концентрации над ПС на СДН:	1. АИС-Смолян	да-48 пъти (64 през 2020г.)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	2. КФС-Рожен	не	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Пунктове с регистрирани Концентрации над СГН:	1.АИС-Смолян	1бр. 32,29	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Източник: Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2021 г. на РИОСВ-Смолян/

От **Таблица № 7.2-1** се вижда, че превишенията с ФПЧ₁₀ са 48 в АИС-Смолян от 345 измервания или 14 % (при 18 % за 2020 г.), като в Доклада на РИОСВ-Смолян се посочва, че те са през зимните месеци.

Според Плана за интегрирано развитие на Община Неделино 2021-2027 г., състоянието на атмосферния въздух е сравнително добро, защото липсват големи промишлени предприятия, които са основни източници на замърсяване на атмосферния въздух. Най-големи замърсители на атмосферния въздух са жителите на община, особено през зимния сезон, защото населението се отоплява на твърдо гориво. Замърсяването е по-голямо през зимния сезон, когато се повишава концентрацията на сажди и серен диоксид във въздуха. Поради малкия брой на населението и релефа, тези замърсявания на въздуха не могат да бъдат определени като тежък проблем. Общината се отличава с нисък потенциал на замърсяване на атмосферния въздух. На територията ѝ липсват източници и условия за създаване на трайна зона на замърсен атмосферен въздух.

Другият източник на замърсяване на въздуха през летния сезон е автотранспорта. Замърсяването е по-значително в общинския център - град Неделино, където трафикът е по-интензивен.

8. Води

Община Неделино попада в териториалния обхват на Източнобеломорски район за басейново управление на водите (**Фигура № 8-1**).

Фигура № 8-1. Основни речни басейни в Източнобеломорски район за басейново управление

/Източник: Басейнова дирекция „Източнобеломорски район“ - <https://earbd.bg/>

Източнобеломорски район заема централните части на Южна България и обхваща водосборите на реките Марица, Тунджа, Арда и Бяла река. Те формират началото си на българска територия, след което напускат самостоятелно границите на страната и преминават в Република Гърция и Република Турция. Всичките основни реки в ИБР са част от международния речен басейн на р. Марица, която се влива в Егейско море.

Програмата за опазване на околната среда на община Неделино е неразривно свързана с План за управление на речните басейни (ПУРБ 2016-2021 г.*) за Източнобеломорски район, съгласно РДВ 2000/60ЕС РДВ 2000/60ЕС и План за управление на риска от наводнения (ПУРН 2016-2021 г.*), съгласно Директива 2007/60ЕС и Програмите от мерки към тях. * Програмният период на Програма за опазване на околната среда на община Неделино за 2022-2028 г. в голяма степен съвпада с периода на актуализирането, изготвянето и прилагането на третите ПУРБ 2022-2027 г. и вторите ПУРН 2022-2027 г.

8.1. Повърхностни води

Реките в разглеждания район са част от Беломорския водоносен басейн и попадат в хидроложка област със средиземноморско климатично влияние върху речния отток. На територията на община Неделино попадат водосборни участъци от реките Арда и Върбица. Основно водно течение в общината е река Неделинска (Узундере), ляв приток на река Върбица. Дължината ѝ е 24 km. Отводнява южните части на рида Жълти дял и югозападните склонове на Устренски рид в Западните Родопи. Извира на 1194 m н.в., на 300 m североизточно от връх Карабунар. В община Неделино попадат водосборни участъци и части от реките Уваджик и Бял извор, част от водосбора на река Арда.

Територията попада в Източнобеломорски район за басейново управление на водите с център град Пловдив. Според типологията на повърхностните води на територията на община Неделино се идентифицират два типа водни тела от категорията „река“. Всяко водно тяло е речен участък с еднакво екологично и химично състояние, който има важна роля при управлението на водите. На територията на общината са определени 2 водни тела (*Таблица № 8.1- 1*).

Таблица № 8.1- 2 Повърхностни водни тела на територията на община Неделино;

Описание на водното тяло	Код	Код на типа	Тип	Дължина, [km]	Водосборна площ, [km ²]
Река Неделинска (Узундере) - ляв приток на река Върбица	BG3AR400R016	R14	Субсредиземноморски малки и средни реки	22,09	136,15
Река Уваджик и р.Бял извор	BG3AR700R040	R3	Планински тип реки в екорегиян 7	10,48	57,60

/Източник: Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2021 година/

Мониторинг на повърхностните води

В **Таблица № 8.1-2** са дадени резултатите от оценката на екологичното състояние/ потенциал на повърхностните водни тела на територията на община Неделино по водни тела. Данните са използвани от *Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2021 година* на РИОСВ – гр. Смолян.

Таблица 8.1-2 Екологичен статус/потенциал на повърхностните водни тела

Описание на водното тяло	Код	Код на типа	Биологични показатели	Физико химични показатели	Екологично състояние/ потенциал	Химично състояние
Река Неделинска (Узундере) - ляв приток на река Върбица	BG3AR400R016	R14	Добро	Добро	Добро	Добро
Река Уваджик и река Бял извор	BG3AR700R040	R14	Лошо	Умерено N общ, PO4, P общ, Mn	Лошо	Добро

Река Уваджик и р. Бял извор - съгласно предоставени данни и информация от осъществен мониторинг от ИАОС-София, на пункт „Река Бял извор след с. Бял извор (след вливане на р. Уваджик), в периода 2010-2021 г. по показатели „Общ Азот“, „Общ Фосфор“, „Ортофосфати“ (като фосфор) и „Макрозообентос“, резултатите са следните:

- По показател „Общ Азот“ за периода се наблюдава прогресивно намаляване от $5,65 \pm 0,39$ mg/l за 2010 г. до $0,59 \pm 0,06$ mg/l за 2021 г.;

- Тенденцията по показатели „Общ Фосфор“ и „Ортофосфати“ (като фосфор) е трайно превишение на границите $0,08$ mg/l за „Общ Фосфор“, като резултатите варират от $1,86 \pm 0,07$ mg/l до $0,032 \pm 0,007$ mg/l и $0,06$ mg/l за „Ортофосфати“ (като фосфор), като резултатите варират от $1,031 \pm 0,041$ mg/l до $0,015 \pm 0,001$ mg/l. Високите стойности се отнасят за периодите на лятно-есенно маловодие;

- По показател „Макрозообентос“, оценката е 2 - 2,5 - 3 (по биотичен индекс), което отговаря на състояние „Лошо към Умерено“, като в разглеждания период данните са съпоставими.

Показателите „Общ Фосфор“ и „Ортофосфати“ (като фосфор) са характерни повече за битово-фекалните отпадъчни води, като р. Уваджик и р. Бял извор и техните притоци са естествени приемници на тези води от с. Падина, с. Жълтуша, с. Еньовче, с. Бял извор и кв. Диамандово, с. Седларци, с. Срънско, с. Бойчево, с. Главник, част от с. Светулка, община Ардино и с. Кундево, с. Оградна, община Неделино, като същите не се пречистват.

За подобряване качеството на водите на р. Бял извор и р. Уваджик и техните притоци, е необходимо изграждане на канализационни мрежи на гореописаните населени места и пречиствателни съоръжения за пречистване на битово-фекалните отпадъчни води.

Обекти, източници на отпадъчни води

Основен замърсител на водните обекти на територията, контролирана от РИОСВ – Смолян, са отпадъчните води от канализационните системи на населените места и производствените отпадъчни води от промишлените обекти, намиращи се извън регулационните граници на населените места. Повечето от агломерациите, с население под 2000 екв. жители и от 2000 до 10 000 екв. жители, нямат изградени или са с частично

изградени канализационни мрежи и отпадъчните води се заустват в попивни съоръжения или прилежащи дерета и реки.

На територията на община Неделино няма изградени Пречиствателни станции.

В общинският център е изградена частична канализационна система, като отпадъчните води се отвеждат и заустват във водоприемника непречистени, като по този начин се поддържа натиска (замърсяването) върху него.

Също така натиск оказват и нерегламентираното натрупване на твърди битови отпадъци и нерегламентирани сметища, използване на изгребни и септични ями от населението, поради липса на изградена канализационна мрежа. Няма данни за замърсяването от точкови индустриални емитери, както и няма данни за потенциално повлияни участъци от дифузно замърсяване от селскостопански източници.

Операторите, които експлоатират канализационните мрежи на населените места територия на област Смолян са: „ВиК” ЕООД – гр. Смолян и/или общините Смолян, Златоград, Неделино, Баните, Мадан, Рудозем, Чепеларе, Девин, Борино и Доспат.

8.2. Подземни води

Съществено значение за питейното водоснабдяване имат подземните води, акумулирани в разнообразните скални формации, изграждащи тази част от Родопския масив.

Според информацията в Доклада за екологична оценка на Общ устройствен план на Община Неделино, 2021 год., подземните води в района са с плитка циркулация, непостоянен дебит и нива, което е свързано най-вече с климатичните условия, валежите и топенето на снеговете.

Според хидрогеоложкото райониране на България (*Фигура № 8.2-1*) община Неделино попада в Рило-Родопската хидрогеоложка област, Централнородопски район:

Фигура № 8.2-2 Хидрогеоложко райониране на България

/Източник: <https://obuch.info/za-ocenka-na-vzdejstviето-vrhu-okolnata-sreda-na-investicionno-v4.html?page=8>

На територията на община Неделино е идентифицирано едно подземно водно тяло - BG3G000PtPg049 - Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс с площ от 6593,09 km². Типът на водоносния хоризонт е безнапорен, а водното тяло попада в списъка на подземни водни тела, използвани за питейни нужди в басейна на р. Арда.

От програмата за контролен и оперативен мониторинг на химичното състояние на подземните води на територията на БДИБР на територията на община Неделино е определен един пункт: Европейски код на пункта - BG3G00000ARTMP104; Населено място - Неделино; Име на пункт по басейнова дирекция - Неделино, Извор „Мързян 1-3“; Географска дължина - 25.05470; Географска ширина - 41.46740.

Съгласно общата оценка на химичното състояние на подземните водни тела за ПВТ BG3G000PtPg049 Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс качеството на подземните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване е добро. По обща оценка химичното и количествено състояние на ПВТ е добро.

Съгласно План за интегрирано развитие на Община Неделино 2021-2027 г. на територията на общината са направени проучвания за минерална вода и са открити две находища в близост до градската част. По предварителни данни водата е годна за пиене.

Една от възможностите, ако се докаже, че водата има необходимите лечебни свойства е изграждане на балнеолечебен център за лечение на определени заболявания и ангажиране на трайна заетост.

Общата минерализация на минералната вода от сондаж №1, находище на минерална вода „Неделино“, гр. Неделино, община Неделино, област Смолян е 325 mg/l. Характеризира се като хипотермална, слабо минерализирана, хидрокарбонатно калциево-магнезиева вода, без санитарно-химични и микробиологични признаци на замърсяване. Съдържанието на изследваните микрокомпоненти и стойностите на радиологичните показатели са в границите на нормите за минерални води. Водата има стабилен физико-химичен състав и свойства и отговаря на изискванията на *Наредба №14 за курортните ресурси, курортните местности и курортите*.

8.3. Зони за защита на водите

Съгласно чл. 119а. (1) от Закона за водите, Зоните за защита на водите са:

1. водни тела и санитарно-охранителните зони по чл. 119 /води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване/;
2. зони с води за къпане;
3. зони в които водите са чувствителни към биогенни елементи, включително:
 - а) уязвими зони;
 - б) чувствителни зони.
4. зони за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми;
5. защитени територии и зони, обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване.

Съгласно Регистър на питейните подземни водни тела в Източнореломорски район като зони за защита на водите на територията на община Неделино е определено едно водно тяло - Пукнатинни води-Източно Родопски комплекс с код BG3G000PtPg049. Код на зони за защита на водите- BG3DGW000PtPg049.

На територията на общината няма учредени СОЗ за питейно-битово водоснабдяване.

Няма водни обекти, определени като води за рекреация, включително определените като зони за къпане съгласно *Директива 76/160/ЕИО* и няма зони, чувствителни към биогенни елементи, определени като чувствителни съгласно *Директива 91/271/ЕИО*. Районът не попада в уязвима зона.

8.3.1 Цели и мерки за повърхности и подземни води и зони за защита

В *Таблица № 8.3.1- 2* са описани двете повърхностни водни тела, на територията на община Неделино, като е представено текущото екологично състояние и целите за запазване на доброто или бъдещо подобряване на екологичното състояние.

Таблица № 8.3.1-3 Цели за опазване на околната среда за екологично състояние по повърхностни водни тела на територията на община Неделино

Описание на водното тяло	Код	Типология	Екологично състояние	Цел за екологично състояние
Река Неделинска (Узундере) - ляв приток на река Върбица	BG3AR400R01	R14	Добро	Опазване на доброто състояние и предотвратяване влошаването
Река Уваджик и р.Бял извор	BG3AR700R040	R3	Умерено	Постигане на добро състояние по Макрозообентос, NO ₃ , NO ₂ , N _{общ} , PO ₄ , P _{общ} ,

Таблица № 8.3.1-2 Цели за опазване на околната среда за химично състояние по повърхностни водни тела на територията на община Неделино

Описание на водното тяло	Код	Типология	Химично състояние	Цел за химично състояние
Река Неделинска (Узундере) - ляв приток на река Върбица	BG3AR400R01	R14	Неизвестно	Постигане на добро състояние или опазване на доброто химично състояние и предотвратяване влошаването

Река Уваджик и р. Бял извор	BG3AR700R040	R3	Неизвестно	Постигане на добро състояние или опазване на доброто химично състояние и предотвратяване влошаването
--------------------------------	--------------	----	------------	---

Определените цели за опазване на околната среда за **подземните водни тела** за ПВТ BG3G000PtPg049 Пукнатинни води - Източно Родопски комплекс са опазване на доброто химично състояние и предотвратяване на влошаването- по-важни мерки за постигане на целите са преобразуване на обработваеми площи във временни ливади; подобряване практиките за торене и съхранение на торове; приваждане на животновъдните ферми към изискванията, обучение на земеделските стопани за прилагане на добрите земеделски практики; събиране на актуална информация за местоположението и текущото състоянието на складове за пестициди; събиране на информация за нерегламентирани сметища; мерки за забрани и ограничения в защитени и незащитени подземни водни тела; учредяване на СОЗ.

8.4. Райони със значителен потенциален риск от наводнения

Рискът от наводнения представлява съчетание на вероятността от наводнение и възможните неблагоприятни последици за човешкото здраве, стопанската дейност, околната среда и културното наследство.

Определянето на райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН) на територията на Басейнова дирекция Източнобеломорски район е в съответствие с изискванията на чл. 5 от Директива 2007/60/ЕС за оценка и управление на риска от наводнения и чл. 146г от Закона за водите, както и утвърдената от Министъра на околната среда и водите II-ра част от Методиката по чл. 187, ал. 2, т. 6 от Закона за водите - „Критерии и методи за определяне и класифициране на риска и определяне на РЗПРН“, съгласно изискванията на Директива 2007/ 60/ЕС.

Обстановката, която води до наводнения, почти винаги се свързва с обилни валежи. В изминалите години две са по-значимите наводнения със сериозни материални щети и човешки жертви (**Фигура № 8.4- 2**).

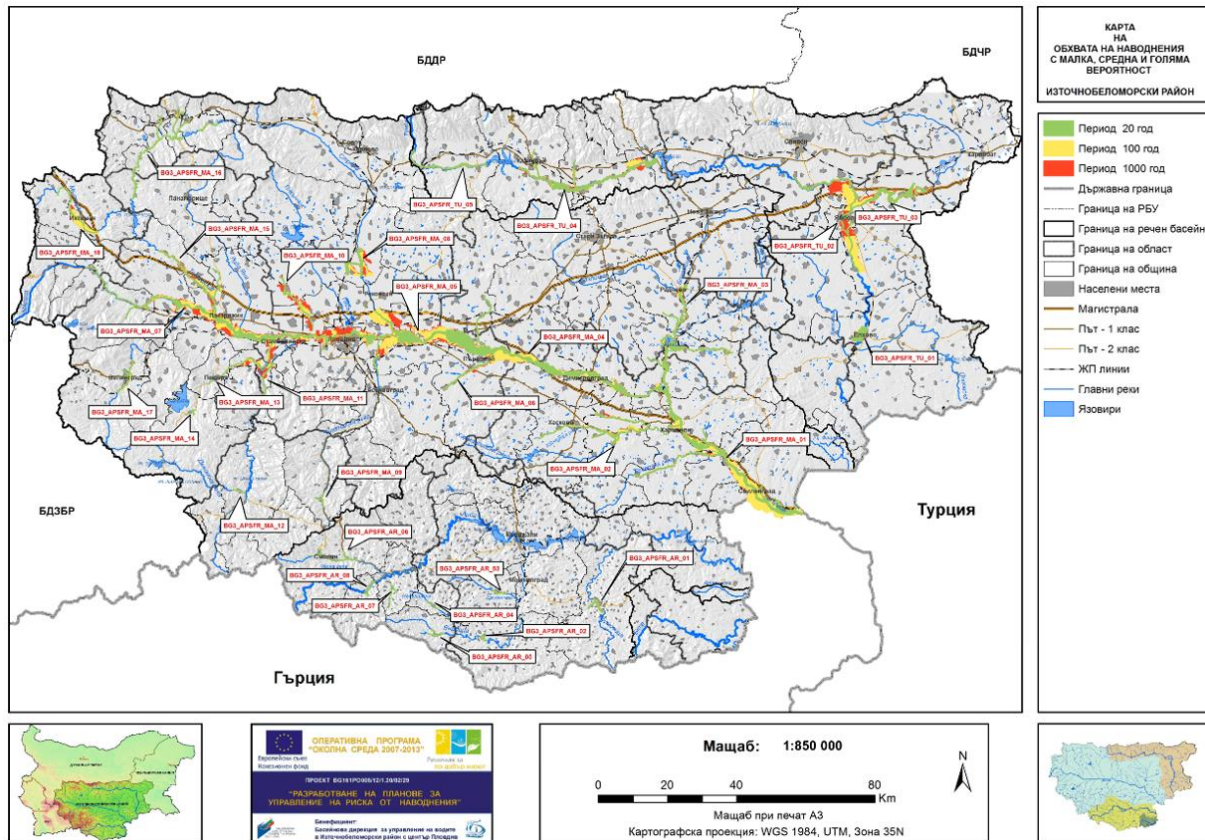

Фигура № 8.4- 3 Карта на значими минали наводнения в басейна на река Арда

(източник ПУРН 2016-2021 г.)

Територията на община Неделино е в район със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН) BG3_AP\$FR_AR_04 „р. Неделинска - при град Неделино; Поречие – Арда“; Водно тяло - BG3AR400R016–в населено място гр. Неделино и с висока степен на риск. Засегнатият участък в град Неделино е с дължина 4 350 m - Начало на 2050 m преди моста, на път 8652 и край на 2 300 след моста на път 8652. Критичният участък на река Неделинска е с опасност от заливане на част от сградите, построени от двете страни на коритото след центъра на град Неделино. Останалите населени места не са застрашени от наводнения.

Фигура № 8.4- 4 Карта на райони със значителен потенциален риск от наводнения (източник ПУРН 2016 - 2021 г.)

Според информацията в Доклада за екологична оценка на общ устройствен план на Община Неделино, по-важните мерки за намаляване на риска от наводнения на територията на община Неделино са почистване и стопанисване на речните корита в границите на урбанизираните територии, отстраняване на запушвания от съборени мостове, сгради и др. включително наносите, премахване на незаконни постройки, подприщващи съоръжения, огради, складирани материали и други намиращи се в границите на речните легла или дерета, реконструкция и поддържане на корекциите, поддръжка на съществуващи подпорни стени по двата бряга на р. Неделинска, изграждане на технически съоръжения за борба с ерозията на водосбора - прагове, баражи и др., залесяване на бреговете и заливните тераси с подходящи дървесни видове, забрана за голи сечи във вододайните зони, с последващо изкуствено възобновяване, с изключение на акация и топола, ограничаване и/или недопускане на нови негативни промени в хидрологичните особености на водните тела, отстраняване на локални щети по бреговете от наводнения за посрещане на евентуално нова висока вълна и др.

9. Почви и нарушени терени

Почвите, като един от основните компоненти на околната среда, са предмет на опазване, възстановяване и устойчиво ползване, за което е създадена съвременна, съобразена с Европейските изисквания и стандарти нормативна база, както структури и схеми за нейното прилагане.

Почвено-географското райониране на България (по Нинов, 1997) поставя територията на общината в Средиземноморската почвена област, Балканско-средиземноморска почвена подобласт, Западнородопска провинция (*Фигури № 9-1 и 9-2*).

Фигура № 9-1. Почвено-географското райониране на България (по Нинов, 1997)

Източник: Доклад за екологична оценка на Общ устройствен план на Община Неделино 2021г. /

Характерни за района са метаморфните почви (ненаситени и наситени кафяви планинско-горски почви и канелени). Срещат се плитки почви (ранкери, рендзини) на някои места в комбинация, а ограничено и червеноцветни лесивирани, землисти торфени и богати наносни почви. Почвата е потенциално застрашена от ерозия при изсичането на гори и при строителство.

В Общинския план за развитие 2014-2020, почвите в устройваната територия са определени основно като канелени горски, кафяви горски тъмни, кафяви горски преходни, кафяви горски светли, алувиално-ливадни и хумусно-карбонатни. Канелените и светли горски почви са със скелетно-чакълеста структура.

По агроекологичното деление на страната, община Неделино попада в почвено-географската зона на кафявите планински горски почви (**Фигура № 9-2.**)

Фигура № 9-2. Почвеногеографски райони в България.

/Източник: Доклад за екологична оценка на общ устройствен план на Община Неделино, 2021 г./

Териториалната структура на община Неделино съгласно опорния план включва:

- Земеделски територии - 3 322.91 ha или 31.81 % от общата територия;
- Горски територии - 6613.41 ha или 63.30 % от общата територия;
- Населени места /урбанизирани територии - 414.97 ha (3.97%), Водни площи - 41.59 ha (0.40%), Територии за комуникации 45.52 ha (0.44%) и т.н.

От земеделските територии най-голяма площ заемат нивите - 2019.30 ha (19.33 %), следвани от пасищата, мери и ливадите 1053.72 ha (10.04 %).

Поземленият фонд се отличава с висока разпокъсаност на парцелите.

Представителните и официално достъпни данни в годишните доклади за състоянието на околната среда на РИОСВ-Смолян не сочат за установени наднормени стойности от замърсяване на почвата с тежки метали и металоиди и с препарати за растителна защита. През последните години не са констатирани разливи и замърсяване на площи с нефтопродукти. Няма регистрирана земя, замърсена с ПАВ и ПХБ.

Съществуват проблеми по отношение на почвената ерозия - прояви на изнасяне на почвена покривка, свлачища и срутища. Проблем е наличието на територии с нарушена почвена покривка в резултат на големите количества валежи, довели до изнасяне на почвената покривка. Почвената ерозия - странична речна ерозия и дълбочинна и странична ерозия на суходолията при водообилни сезони, е екологичен и стопански проблем.

На устройваната територия няма пункт на провеждане на мониторинг II ниво за вкисляване на почвите, а на територията на цялата РИОСВ - Смолян не се провежда мониторинг за тяхното засоляване.

Липсват данни за големи площи, замърсени с вредни вещества или отпадъци. Получават се малки локални замърсявания, главно с органични остатъци, при преработката на земеделска продукция; строителни отпадъци, изхвърляни нерегламентирано и битови - около населените места и крайпътните пространства.

За 2016 година, РИОСВ констатира нерегламентирани замърсявания на площи с битови и/или строителни отпадъци в землищата на село Кундево /5 бр/, Гърнати /6 бр./, Средец /1 бр/ и град Неделино /8 бр./ И двадесетте са ликвидирани при изпълнение на връчените предписания.

Констатират се и локални малки замърсявания на прилежащи територии на реки и сервитути на пътища с битови и строителни отпадъци. Няма данни за небалансирана употреба на торове, водеща до натиск по отношение на запасеността на почвите с

биогенни елементи, а проблемите, свързани с неадекватно депониране на торов отпад са минимални.

10. Биологично разнообразие

10.1 Флора и растителен свят. Гъби.

Съгласно геоботаническото райониране на България, по Бондев (1997 г) община Неделино попада в Илирийска (Балканска) провинция, Родопски окръг (**Фигура № 10.1-1**).

Фигура № 10.1-1 Геоботаническо райониране на България по Бондев, 1997 г.

/Източник: Доклад за екологична оценка на общ устройствен план на Община Неделино 2021г. /

Поради голямото разнообразие в надморската височина и близостта на средиземноморската област, растителността в община Неделино е богата и разнообразна. Върху голяма част от територията се простират гори – 2 093 хил. да (66%), а земеделските земи заемат 851 хил. да (27%). Горската растителност е представена в ниските части от широколистни гори а във високата част от иглолисти. На местата, където горите са унищожени от антропологично въздействие, са възникнали храсталаци от драка, хвойна, келяв габър и други (ПИРО). По състав горите в общината са смесени. Широколистният пояс се формира са от зимен дъб (*Quercus petraea*), обикновен бук (*Fagus sylvatica*),

маклен (*Acer monspessulanum*), обикновен габър (*Carpinus betulus*), мъждрян (*Fraxinus ornus*), цер (*Quercus cerris*), благун (*Quercus frainetto*), виргилиев дъб (*Quercus virgiliana*), горун (*Quercus dalechampii*), обикновен явор (*Acer pseudoplatanus*), маклен (*Acer monspessulanum*), планински ясен (*Fraxinus excelsior*), а на места и келяв габър (*Carpinus orientalis*) и космат дъб (*Quercus pubescens*).

На територията на общината се срещат 90 вида балкански ендемити (58 вида илирийски, и 32 вида македоно-тракийски флорни елементи). Голямо разпространение има палеоендемитът силивряк (*Haberlea rhodopensis*). У нас единствено в Родопите са се съхранили храстовидното прозорче (*Potentilla fruticosa*) и алпийското сграбиче (*Astragalus alopecurus*). По данни на Световния съюз за защита на природата (IUCN), инициатива Зелен пояс в Родопите са идентифицирани редица растителни видове с висок природозащитен статус, вероятни и за изследвания район:

Балкански ендемити - балканска петлюга (*Pinguicula balcanica*), бяла мура (*Pinus peuce*), жешля/планински явор (*Acer heldreichii*), жълт равнец (*Achillea clypeolata*), златиста кандилка (*Aquilegia augea*), петковия {*Petkovia orphanidea*}, пирински чай (*Sideritis scardica*), родопска горска майка (*Lathraea rhodopea*), родопски крем {*Lilium rhodopaeum*}, силивряк {*Haberlea rhodopensis*}, цар-борисова ела (*Abies borisi-regis*) и др.

Български ендемити - родопско крайснежно звънче (*Soldanella rhodopaea*), родопско лале (*Tulipa rhodopea*), родопско омайниче (*Geum rhodopaeum*).

Реликти - жълта каменоломка (*Saxifraga aizoides*), лаврово бясно дърво (*Daphne laureola*), македонска каменоломка (*Saxifraga ferdinandii-coburgi*), пълзяща гудиера (*Goodyera repens*), силивряк (родопски силивряк) (*Haberlea rhodopensis*).

Растения, включени в приложенията на ЗБР-блатен плаун (*Lycopodiella inundata*), венерина обувка/пантофка (*Cypripedium calceolus*), венерин косъм (*Adiantum capillus-veneris*), двурога пчелица (*Ophrys comuta*), жълта тинтява (*Gentiana lutea*), златиста кандилка (*Aquilegia augea*), кръглолистна росянка (*Drosera rotundifolia*), нарцисоцветна съсънка (*Anemone narcissiflora*), тис (*Taxus baccata*), петковия (*Petkovia orphanidea*), планински божур (*Trollius uropaeus*), родопска горска майка (*Lathraea rhodopea*), родопски крем (*Lilium rhodopaeum*), родопско лале (*Tulipa rhodopea*).

Световно застрашени растителни видове по IUCN в Родопите са блатен плаун (*Lycopodiella inundata*), родопска горска майка (*Lathraea rhodopea*), родопски силивряк

(*Haberlea rhodopensis*), родопски крем (*Lilium rhodopaeum*), родопско лале (*Tulipa rhodopea*), черноморска ведрица (*Fritillaria pontica*).

Гъби - с най-голямо значение са пачи крак (*Cantharellus cibarius*), дъбова манатарка (*Boletus reticulatus*), обикновена манатарка (*Boletus edulis*), сърнела (*Macrolepiota procera*), зърнеста масловка (*Suillus granulatus*), обикновена масловка (*Suillus luteus*), рижика (*Lactarius deliciosus*).

10.1.1. Раздел Лечебни растения

На територията на община Неделино са разпространени лечебни растения с приложение в медицинската и ветеринарно-медицинската практика за профилактика и лечение на заболявания.

Управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки, се урежда със *Закона за лечебните растения* (ЗЛР). Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фон със сегашна или бъдеща ценност. За опазване и устойчиво ползване на лечебните растения на територията на община Неделино е разработен и настоящият раздел към ПООС.

а/ описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите

Находищата на лечебни растения на територията на община Неделино са на групи, разпръснати, на петна или се срещат по единично и се използват за лични нужди. Преобладаващи видове лечебни растения на територията на общината и ориентировъчна информация за състоянието на популациите им са:

Видове, включени в ЗЛР:

- плюскач (*Colutea arborescens*) - Добро състояние на популацията. Среща се сравнително често в естествени находища в сухи каменисти места, храсталаци и разреждени гори, често на варовик в равнините и предпланините.

- бял (хилядолистен) равнец (*Achillea millefolium*) - Добро състояние на популацията. Среща се сравнително често в естествени находища.

- дрян (*Cornus mas*) - Добро състояние на популацията. Среща се сравнително често в гори и храсталаци до 1300 m надморска височина.

- жълто (багрилно) подрумиче (*Anthemis tinctoria*) - Добро състояние на популацията. Среща се сравнително често в тревисти и храсталачни места в естествени находища.

- ветрогон (*Eryngium campestre*) - Добро състояние на популацията. Среща се често като расте по сухи тревисти места - пасища, сухи ливади, край пътища и други повлияни от човешка дейност места, също и като плевел в различни земеделски култури.

- подбел (*Tussilago farfara*) - Добро състояние на популацията. Среща се сравнително често разпръснато в естествени находища по влажни сипеи, изкопи, реки и др.

- смрадлика (*Cotinus coggygria*) - Състоянието на популацията е добро. С цел поддържане на популацията следва да не се допуска свръх експлоатацията на находищата му. Препоръчва се еднократното черпене от популацията да не превишава 70% от нея. Повторно черпене от находищата при наличие на по-големи запаси се препоръчва след 2-3 години. При събиране на листата не трябва да се режат и чупят дебелите стари клони, което силно уврежда развитието на растенията и в следващите години се получават по-ниски добиви.

Видове лечебни растения, които не са включени в ЗЛР:

- тънколистна зайча сянка (*Asparagus tenuifolius*) - Добро състояние на популацията. Среща се сравнително често в естествени находища в гори и храсталаци.

- памуклийка (*Cistus* sp.) - Липсва достатъчно информация за състояние на популацията.

- обикновена мента (*Mentha piperita*) - Добро състояние на популацията. Среща се сравнително често разпръснато в естествени находища във влажни тревисти места.

По данни от „Видове лечебни растения и райони в България подходящи за тяхното отглеждане“, районът е определен с подходящо местоположение и условия на местообитанията за отглеждане на следните лечебни растения:

- мурсалски чай (*Sideritis scardica*) - Ценна билка към която има повишен интерес в страната и чужбина.

- шипка (*Rosa* sp.) - шипката като диворастяща се среща в цялата страна. Тя се култивира за няколко направления – сушена, охладена, за преработка. Основната част от суровината се изнася, като най-голям дял при износа заема сухият плод.

При желание да се отглежда култивирано даден вид билка, е необходимо да се изследват по-обстоятелствено климатичните условия и почвения състав на парцелите, да се вземе предвид наличието на свободна работна ръка, търсенето на пазара в момента и в перспектива и т.н. За допълване на информацията, относно количеството и състоянието на ресурсите и при преценено като необходимо, следва да се проведат целенасочени проучвания в района.

б/ анализ на дейностите за опазване на екосистемите, включващи лечебни растения, за осигуряване на устойчивото им ползване и опазване на ресурсите

Опазването на лечебните растения включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

В община Неделино съществува възможност за развитието на растениевъдството, свързано с отглеждането на етерично маслени и билкови растения. Необходимо да се направи добър анализ на наличните природни дадености и да се насочат усилия към най-рационално използване на наличния селскостопански фонд, включително и в сферата на алтернативно и биологично земеделие, билкопроизводство и трайните насаждения.

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на позволителни. Издаването на позволителни по Закона за лечебните растения (ЗЛР), подлежи на контрол от РИОСВ-Смолян. На територията на община Неделино няма регистрирани билкопроизводители.

В РИОСВ–Смолян има регистрирани 9 билкозаготвителни пункта и 2 пункта за изкупуване на билки за нуждите на производството, извършващи дейности на територията на общините: Смолян, Девин, Доспат, Чепеларе и Неделино.

Съгласно чл. 5 от Наредба № 2, не се допуска събиране на билки в количества, надвишаващи стойностите определени, като процент от наличните в находището запаси:

- корени, коренища, грудки и луковици от видовете, които лесно възстановяват ресурсите си – до 70%;

- корени, коренища, грудки и луковици от видовете, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия – до 40%;

- кори, листа и стъблени пъпки – до 40%;

- листа – до 70%;

- за стръкове – до 70%
- за цветни пъпки, цветове, съцветия и цветни кошнички, плодове и семена до 70% за едногодишните и до 80% за многогодишните видове.

Съгласно чл. 6, ал. 1 от Наредба № 2, експлоатацията на находищата се редува с период на възстановяване на ресурсите. Съгласно чл. 6, ал. 2 продължителността на периода за възстановяване е следния:

- при събиране на корени и коренища при видове, които лесно възстановяват ресурсите си – 2 год.;
- при корени и коренища при видове, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия – 3 год.;
- при събиране на грудки – 2 год.;
- при събиране на листа – 1 год.;
- при събиране на стръкове от видовете, които трудно възстановяват ресурсите си – 4 год.;
- при събиране на съцветия от иглика лечебна – 2 год.

Съгласно чл. 6, ал. 3 от Наредба № 2 не е необходим период за възстановяване при събиране на следните видове билки:

- коренища от коприва и тряскот;
- стръкове от видовете, които лесно възстановяват ресурсите си;
- цветни пъпки, цветове и съцветия;
- плодове и семена.

Съгласно Допълнителната разпоредба от Закона за лечебните растения, ал. 1, т. 18 билки за лични нужди за билките в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва:

- корени, коренища, луковици или грудки до 1 kg.;
- стръкове до 2 kg.;
- листа до 1 kg.;
- кори до 0,5 kg.;
- цветове до 0,5 kg.;
- семена до 0,1 kg.;
- плодове до 10 kg.;
- пъпки до 0,5 kg.;

- талус до 1,0 kg..

Ползването на лечебните растения и опазването на техните ресурси включва:

1. събирането на билки от диворастящи и култивирани лечебни растения;
2. придобиването на билки за първична обработка или преработка;
3. събирането на генетичен материал от диворастящи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения и настоящата програма.

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на разрешително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения. Разрешително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти - общинска собственост.

Разрешително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината.

Разрешително за ползване на лечебните растения от земи общинска собственост се издава от:

- Директора на държавното горско стопанство - за горите - общинска собственост и след заплащане на такса в общината;

- От кмета на общината, когато ползването е от:

- 1) земеделски земи от поземления фонд и включените в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;

- 2) от териториите и акваториите в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината.

Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от съответните общински съвети в размер не по-голям от размера на таксите за ползване на лечебни растения от земи държавен фонд.

Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за:

- 1) плановите документи;

- 2) дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища;
- 3) научни изследвания и наблюдение на лечебните растения;
- 4) изграждане и поддържане на специализираните карта, регистър и информационна система за лечебните растения;
- 5) култивиране и преработка на лечебните растения;
- 6) обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения;
- 7) други дейности, свързани с управлението и контрола.

Позволителното за ползване се издава на физическо лице, което събира билки за продажба или за първична обработка или генетичен материал от лечебни растения, и определя: вида на ползването; разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части; района или конкретното находище; начина на ползване; задължения на ползвателя.

При издаването на позволителни на територията на общината следва да се осъществява контрол по отношение на: Уведомяване на РИОСВ–Смолян за организираните билкозаготвителни пунктове и складове за билки до започване на дейността в тях от съответния билкозаготвител; водене на книга за изкупените, реализираните и наличните количества билки, регистрирана в РИОСВ-Смолян; периодични проверки на наличните или намиращите се в процес на първична обработка билки и на необходимата документация; Спазване на законоустановения срок - до 31 януари за представяне в РИОСВ-Смолян на обобщена информация за изкупените, обработените и реализираните през предходната година билки, както и за складовите наличности; водене на регистър на издадените позволителни за ползване на лечебни растения на територията на община Неделино; изпълнение задълженията на всеки ползвател на лечебни растения след приключване и по време на ползването им; отнемане на позволителното за ползване със заповед на Кмета на Общината, при настъпило увреждане или унищожаване на находищата на лечебни растения в резултат от дейността на титуляра на позволителното за ползване.

в/ приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения, включително на редки или застрашени от изчезване видове

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване. Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете. Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

С раздел „Лечебни растения“ към Програмата за опазване на околната среда на община Неделино се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързани с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

За изпълнение целите на настоящия раздел и при преценяване за приложимо и целесъобразно би могло да се предприемат, както проучвателни, информационни, контролни и/или конзервационни мерки, като например: повишаване на контрола за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата; запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение; запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности, ако е приложимо; публикуване на информация на сайта на общината, представяща на жителите, вкл. собствениците и ползвателите на земеделски земи, наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината; даване на указания, относно начина на ползване на лечебните растения на територията на общината, както и правилата и изискванията за

събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с Наредбата по чл. 27 от ЗЛР и др.

г/ избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях

В българското законодателство със Закона за лечебните растения (ЗЛР) се регламентира ползването на растения, които служат за лечебни и профилактични цели, за производство на лекарства, за хранителни, козметични и технически дейности. Контролът е свързан с проверки на билкозаготвителите, от една страна, и на държавните институции от друга – Държавно горско стопанство, Държавно ловно стопанство, както и Общината, която е пряко отговорна за ползването на естествените находища на лечебни растения. Всички находища и растения следва да се опазват от увреждане, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие. Всичко това се извършва с цел дългосрочно съхраняване на генетичния фонд и осигуряване на устойчивото им ползване.

Опазването включва система от мерки и дейности, целящи основно запазване на биологичното разнообразие на лечебните растения и на количеството и качеството на техните ресурси. Опазването трябва да включва и поддържането и съхраняването на естествените им месторастения.

Съгласно информация от *Списък на дървесните и недървесни продукти и екосистемни услуги предоставяни от ТП „ДГС Златоград“* събирането на лечебни растения за лично ползване е разрешено. По Горскостопанския план няма определени количества. Единствено лечебни растения, за които има определени квоти за ползване става съгласно Заповед на министъра на околната среда и водите.

За предотвратяване увреждането на естествените находища на лечебните растения и намаляване на техните ресурси, Общинска администрация Неделино следва издава позволителни за ползване на лечебни растения, съгласно които се регламентират запазване на минималните запаси от находищата, правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебните растения. Кметът на общината издава позволително за ползване на лечебни растения, когато има ползване е от:

- земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;
- територии в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в Общината;
- земеделски земи от поземления фонд - частна собственост; позволително се издава на собственика/арендатора или упълномощено от него лице, без заплащане на такса с възможност за претстъпването му на трети лица - възмездно или безвъзмездно, при свободно договаряне.

10.1.2. Вековни дървета в община Неделино

В съответствие със *Закона за биологичното разнообразие* отделни вековни или забележителни дървета в или извън населените места, се обявяват за защитени. Министърът на околната среда и водите издава заповед за обявяване на дървото за защитено. Съгласно информация от Регистъра на вековните дървета в България, ИАОС, на територията на община Неделино са регистрирани 3 вековни дървета, които са от вида обикновен бук (*Fagus sylvatica*) и се намират в с. Върлино:

- обикновен бук (*Fagus sylvatica*) (1175)- обявен със *Заповед No.235 от 04.04.1980 г., бр. 35/1980 на Държавен вестник*;
- обикновен бук (*Fagus sylvatica*) (1176)- обявен със *Заповед No.235 от 04.04.1980 г., бр. 35/1980 на Държавен вестник*;
- обикновен бук (*Fagus sylvatica*) (1177) обявен със *Заповед No.235 от 04.04.1980 г., бр. 35/1980 на Държавен вестник*.

10.2 Фауна и животински свят

Животинският свят на община Неделино е формиран от представители на средноевропейските и на средиземноморските животински видове. Богатият животински свят се дължи на разнообразието на релефа и растителната покривка. Средиземноморските животински видове са по-широко разпространени.

Ихтиофауната е свързана с реките Неделинска, Уваджик, Бял извор. По литературни данни в река Арда и притоците ѝ, сред които и Върбица, са установени 16 вида риби. Срещат се речен кефал (*Leuciscus cephalus*), дъгова пъстърва (*Salmo trutta*),

балканска пъстърва (*Salmo trutta fario*), обикновена кротушка (*Gobio gobio*), лешанка (*Phoxinus phoxinus*), черна мряна (*Barbus meridionalis*) и др.

Видовото богатство на херпетофауната вероятно включва 11 вида земноводни (*Amphibia*), от които 3 опашати (*Caudata*), 8 безопащати (*Anura*).

Влечугите (*Reptilia*) са представени с 14 вида, съответно 3 вида костенурки (разред *Testudines*), 5 вида гущери и 7 вида змии.

В **Таблица 10.2-1** са представени видове от Клас Земноводни (*Amphibia*) и Клас Влечуги (*Reptillia*), които са установени или вероятно се срещат на територията на община Неделино, с техния състав и природозащитен статус.

Таблица 10.2- 1. Състав и природозащитен статус на установените и вероятни видове Земноводни (*Amphibia*) и Влечуги (*Reptillia*) в община Неделино.

Семейство	Българско наименование	Латинско наименование	Природозащитен статус
Клас Земноводни (<i>Amphibia</i>)			
Саламандрови <i>Salamandridae</i>	Обикновен тритон	<i>Lissotriton vulgoris</i>	Приложение № III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. № III; IUCN – LC
	Дъждовник	<i>Salamondra salamondra</i>	Приложение № III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. № III; IUCN – LC
	Южен гребенест тритон	<i>Triturus korelinii</i>	Приложение № II и III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. № II; IUCN – LC; Д-ва 92/43 ЕИО - Пр. II
Бумковидни <i>Bombinatoridae</i>	Жълтокоремна бумка	<i>Bombina variegata</i>	Приложение № II и III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. № II; IUCN – LC; Д-ва 92/43/ЕИО - Пр. II и IV.
Дървесници <i>Hylidae</i>	Жаба дървесница	<i>Hyla arborea</i>	Приложение № III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. № II; IUCN – LC; Д-ва 92/43/ЕИО - Пр. II и IV.
Крастави жаби <i>Bufo</i> <i>viridis</i>	Зелена крастава жаба	<i>Bufo viridis</i>	Приложение № III на ЗБР; Д-ва 92/43/ЕИО - Пр. IV; Бернска к-я - Пр. № II.
	Кафява (голяма) крастава жаба	<i>Bufo bufo</i>	Приложение № III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. № III; IUCN – LC.
Водни жаби <i>Ranidae</i>	Голяма водна жаба	<i>Pelophylax ridibundus</i>	Приложение № IV на ЗБР; Бернска к-я - Пр. № III; IUCN – LC; Д-ва 92/43/ЕИО - Пр. V.
	Горска дългокрака жаба	<i>Rana dalmatina</i>	Бернска к-я - Пр. № II; IUCN – LC; Д-ва 92/43/ЕИО - Пр. IV.
	Гръцка жаба	<i>Rana graeca</i>	Приложение № III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. № III;

Семейство	Българско наименование	Латинско наименование	Природозащитен статус
	Планинска жаба	<i>Rana temporaria</i>	Д-ва 92/43/ЕИО- Пр.ІV. Приложение № ІV на ЗБР; Бернска к-я - Пр. № ІІІ; Д-ва 92/43/ЕИО - Пр. V; IUCN – LC.
Клас Влечуги (Reptilia)			
Сухоzemни костенурки <i>Testudinidae</i>	Шипобедрена костенурка	<i>Testudo graeca</i>	Приложение № ІІ и ІІІ на ЗБР; Бернска к-я - Пр. № ІІ; Д-ва 92/43/ЕИО - Пр. ІІ/ІV; CITES-ІІ; IUCN – VU; Червена книга на РБ – EN.
	Шипоопашата костенурка	<i>Testudo hermanni</i>	Приложение № ІІ и ІІІ на ЗБР; Бернска к-я - Пр. № ІІ; Д-ва 92/43/ЕИО-Пр. ІІ/ІV; CITES – ІІ; IUCN-NT; Червена книга на РБ – EN.
Блатни костенурки <i>Emydidae</i>	Обикновена блатна костенурка	<i>Emys orbicularis</i>	Приложение № ІІ и ІІІ на ЗБР; Бернска к-я - Пр. № ІІ; Д-ва 92/43/ЕИО-Пр. ІІ/ІV; IUCN – NT.
Сцинкове <i>Scincidae</i>	Късокрак гушер	<i>Ablepharus kitaibelii</i>	Приложение № ІІІ на ЗБР; Бернска к-я - Пр. № ІІ; Д-ва 92/43/ЕИО- Пр. ІV; IUCN – NT.
Слепоци <i>Anguidae</i>	Слепок	<i>Anguis fragilis</i>	Приложение № ІІІ на ЗБР; Бернска к-я - Пр. № ІІІ.
Същински гушери <i>Lacertidae</i>	Горски гушер	<i>Darevskia praticola</i>	Приложение № ІІІ на ЗБР; Бернска к-я - Пр. № ІІІ; IUCN – NT
	Зелен гушер	<i>Lacerta viridis</i>	Приложение № ІІІ на ЗБР; Бернска к-я - Пр. № ІІ; Д-ва 92/43/ЕИО - Пр. ІV; IUCN -LC
	Стенен гушер	<i>Podarcis muralis</i>	Приложение № ІІІ на ЗБР; Бернска к-я - Пр. № ІІ; Д-ва 92/43/ЕИО - Пр. ІV.
Смокообразни <i>Colubridae</i>	Смок мишкар	<i>Zamenis longissimus</i>	Приложение № ІІІ на ЗБР; Бернска к-я - Пр. № ІІ; Д-ва 92/43/ЕИО - Пр. ІV; IUCN-LC.
	Медянка	<i>Coronella austriaca</i>	Приложение № ІІІ на ЗБР; Бернска к-я - Пр. № ІІ; Д-ва 92/43/ЕИО - Пр. ІV.
	Сива водна змия	<i>Natrix tessellata</i>	Бернска к-я - Пр. № ІІІ; IUCN – LC.
	Обикновена водна змия	<i>Natrix natrix</i>	Бернска к-я - Пр. № ІІІ; IUCN – LC.
Отровници <i>Viperidae</i>	Усойница	<i>Vipera berus</i>	Бернска к-я - Пр. № ІІ; Д-ва 92/43/ЕИО - Пр. ІV.
	Пепелянка	<i>Vipera ammodytes</i>	Приложение № ІV на ЗБР; Бернска к-я - Пр. № ІІ; Д-ва 92/43/ЕИО - Пр. ІV.

Легенда:

ЗБР –Закон за биологичното разнообразие;

Д-ва 92/43/ЕИО – на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания на дивата флора и фауна (ОВ L 206, 22.7.1992 г., стр. 7) (Директива за местообитанията);

Бернска к-я - Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания (Бернска конвенция);

IUCN- Международен съюз за опазване на природата;

LC- Незастрaшен;

NT- Почти застрaшен;

EN- Застрaшен.

Орнитофауната е свързана с над 200 вида птици, които гнездят в тази част на Родопите. Като характерни обитатели са черен (*Periparus ater*) и качулат синигер (*Lophophanes cristatus*), голям ястреб (*Accipiter gentilis*), обикновен мишелов (*Buteo buteo*), черен кълвач (*Dryocopus martius*), сокерица (*Nucifraga caryocatactes*) и др. Характерът на биотопите на територията на община Неделино определя доминирането на горски видове птици. Установени или вероятно присъстващи видове птици на изследваната територия са представени в **Таблица № 10.2- 2**.

Таблица № 10.2- 3 Състав и природозащитен статус на установените и вероятни гнездящи видове птици.

Семейство	Вид	Латинско наименование	Природозащитен статус
Разред Щъркелоподобни (<i>Ciconiiformes</i>)			
Щъркелови <i>Ciconiidae</i>	Черен щъркел	<i>Ciconia nigra</i>	Пр. II, Пр. III на ЗБР; Дир. 2009/147/ЕО – Пр. I; Бонска к-я – Пр. II; Бернска к-я – Пр. II
	Бял щъркел	<i>Ciconia ciconia</i>	Пр. II, Пр. III на ЗБР; Дир. 2009/147/ЕО - Пр. I; Бонска к-я – Пр. II; Бернска к-я - Пр. II
Разред Соколоподобни (<i>Falconiformes</i>)			
Ястребови <i>Accipitridae</i>	Осояд	<i>Pemis apivorus</i>	Бернска к-я - Пр. II; Дир. 2009/147/ЕО - Пр. I; Пр. III на ЗБР; ЧК на РБ.
	Голям ястреб	<i>Accipiter gentilis</i>	Бернска к-я - Пр. II Бонска к-я - Пр. II; Пр. III на ЗБР; Червена книга на РБ.
	Малък ястреб	<i>Accipiter nisus</i>	Бернска к-я - Пр. II; Бонска к-я - Пр. II; Пр. III на ЗБР; ЧК на РБ
	Обикновен мишелов	<i>Buteo buteo</i>	Бернска к-я - Пр. II; Пр. III на ЗБР
	Белоопашат мишелов	<i>Buteo rufinus</i>	Бернска к-я - Пр. II; Дир. 2009/147/ЕО - Пр. I; Пр. III на ЗБР;

Семейство	Вид	Латинско наименование	Природозащитен статус
			Червена книга на РБ.
Соколови <i>Falconidae</i>	Черношипа ветрушка	<i>Falco tinnunculus</i>	Пр. III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. II; Бонска к-я – Пр. II.
	Сокол орко	<i>Falco subbuteo</i>	Бернска к-я - Пр. II, Бонска к-я - Пр. II; Пр. III на ЗБР; Червена книга на РБ
Разред Кокошоподобни (<i>Galiformes</i>)			
Тетревови <i>Tetraonidae</i>	Лещарка	<i>Tetrastes bonasia</i>	Пр. III на ЗБР; Бонска к-я Пр. II; Бернска к-я - Пр. III.
Разред Гълъбоподобни (<i>Columbiformes</i>)			
Гълъбови <i>Columbidae</i>	Домашен (полудив) гълъб	<i>Columba livia domestica</i>	-
	Гълъб хралупар	<i>Columba oenas</i>	Бернска к-я - Пр. III; Дир. 2009/147/ЕО - Пр. II-2; Червена книга на РБ.
	Гривяк	<i>Columba palumbus</i>	Пр. IV на ЗБР
	Гургулица	<i>Streptopelia turtur</i>	Дир. 2009/147/ЕО - Пр. II-2; Бернска к-я – Пр. III.
	Гугутка	<i>Streptopelia decaocto</i>	Дир. 2009/147/ЕО - Пр. II-2; Бернска к-я – Пр. III
Разред Кукувицоподобни (<i>Cuculiformes</i>)			
Кукувицови <i>Cuculidae</i>	Кукувица	<i>Cuculus canorus</i>	Бернска к-я - Пр. III; Пр. III на ЗБР
Разред Совоподобни (<i>Strigiformes</i>)			
Совови <i>Strigidae</i>	Чухал	<i>Otus scops</i>	Бернска к-я - Пр. II; Пр. III на ЗБР.
	Бухал	<i>Bubo bubo</i>	Пр. II и III на ЗБР; Дир. 2009/147/ЕО - Пр. I; Бернска к-я - Пр. II; Бонска к-я - Пр. II; CITES-II; SPEC-III.
	Кукумявка	<i>Athene noctua</i>	Бернска к-я - Пр. II; Пр. III на ЗБР.
	Горска улулица	<i>Strix aluco</i>	Пр. III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. II; Бонска к-я - Пр. II; IUCN (LC).
	Горска ушата сова	<i>Ash otus</i>	Бернска к-я - Пр. II; Пр. III на ЗБР.

Семейство	Вид	Латинско наименование	Природозащитен статус
Разред Козодоеподобни (<i>Caprimulgiformes</i>)			
Козодоеви <i>Caprimulgidae</i>	Козодой	<i>Caprimulgus europaeus</i>	Бернска к-я - Пр. II; Дир. 2009/147/ЕО - Пр. I; Пр. III на ЗБР.
Разред Бързолетоподобни (<i>Apodiformes</i>)			
Бързолетови <i>Apodidae</i>	Черен бързолет	<i>Apus apus</i>	Бернска к-я - Пр. II; Пр. III на ЗБР
	Алпийски бързолет	<i>Apus melba</i>	Бернска к-я - Пр. II; Пр. III на ЗБР
	Блед бързолет	<i>Apus pallidus</i>	Бернска к-я - Пр. II; Пр. III на ЗБР.
Разред Кълвачоподобни (<i>Piciformes</i>)			
Кълвачови <i>Picidae</i>	Въртошийка	<i>Jynx torquilla</i>	Бернска к-я - Пр. II; Пр. III на ЗБР.
	Зелен кълвач	<i>Picus viridis</i>	Бернска к-я - Пр. II; Пр. III на ЗБР.
	Черен кълвач	<i>Dryocopus martius</i>	Пр. II, Пр. III на ЗБР; Дир. 2009/147/ЕО - Пр. I; Бернска к-я - Пр. II; Червена книга на РБ.
	Голям пъстър кълвач	<i>Dendrocopos major</i>	Бернска к-я - Пр. II; Пр. III на ЗБР.
	Среден пъстър кълвач	<i>Picoides medius</i>	Пр. II, Пр. III на ЗБР; Дир. 2009/147/ЕО – Пр. I; Бернска к-я - Пр. II.
	Сирийски(градински) пъстър кълвач	<i>Picoides syriacus</i>	Пр. II, Пр. III на ЗБР; Дир. 2009/147/ЕО - Пр. I; Бернска к-я - Пр. II.
	Южен белогръб кълвач.	<i>dendrocopos leucotos</i>	Пр. II, Пр. III на ЗБР; Дир. 2009/147/ЕО - Пр. I; Бернска к-я - Пр. II; Червена книга на РБ.
Разред Вrabчоподобни (<i>Passeriformes</i>)			
Чучулигови <i>Alaudidae</i>	Горска чучулига	<i>Lullula arborea</i>	Бернска к-я – Пр. III; Дир. 2009/147/ЕО - Пр. I; Пр. III на ЗБР.
Лястовицови <i>Hirundinidae</i>	Скална лястовица	<i>Ptyonoprogne rupestris</i>	Пр. III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. II.
	Селска лястовица	<i>Hirundo rustics</i>	Бернска к-я - Пр. II; Пр. III на ЗБР.
	Червенокръста лястовица	<i>Hirundo daurica</i>	Бернска к-я - Пр. II; Пр. III на ЗБР.
	Градска лястовица	<i>Delichon urbica</i>	Бернска к-я - Пр. II; Пр. III на ЗБР.

Семейство	Вид	Латинско наименование	Природозащитен статус
Водни косове <i>Cinclidae</i>	Воден кос	<i>Cinclus cinclus</i>	Пр. III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. II.
Орехчета <i>Troglodytidae</i>	Орехче	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Бернска к-я - Пр. II; Пр. III на ЗБР.
	Горска бъбрица	<i>Anthus trivialis</i>	Пр. III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. II.
Синигерови <i>Paridae</i>	Лъскавоглав синигер	<i>Parus palustris</i>	Пр. III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. II.
	Матовоглав синигер	<i>Parus montanus</i>	Пр. III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. II.
	Качулат синигер	<i>Lophophanes cristatus</i>	Пр. III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. II.
	Черен синигер	<i>Periparus ater</i>	Пр. III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. II.
	Син синигер	<i>Parus caemleus</i>	Бернска к-я - Пр. II; Пр. III на ЗБР.
	Голям синигер	<i>Parus major</i>	Бернска к-я - Пр. II; Пр. III на ЗБР.
Зидаркови <i>Sittidae</i>	Горска зидарка	<i>Sitta europaea</i>	Пр. III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. II.
Вранови <i>Corvidae</i>	Сойка	<i>Garulus glandarius</i>	Пр. II, Пр. III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. II.
	Сврака	<i>Pica pica</i>	Дир. 2009/147/ЕО - Пр. II-2
	Сокерица	<i>Nucifraga caryocatactes</i>	Пр. III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. II.
	Сива врана	<i>Corvus comne</i>	Дир. 2009/147/ЕО - Пр. II.
	Гарван	<i>Corvus corax</i>	Пр. III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. III.
Тъкачови <i>Psittacidae</i>	Домашно врабче	<i>Passer domesticus</i>	-
	Полско врабче	<i>Passer montanus</i>	Бернска к-я - Пр. III; Пр. III на ЗБР.

Легенда:

ЧК на РБ – Червена книга на Република България

ЗБР – Закон за биологичното разнообразие;

Бернска к-я - Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания (Бернска конвенция);

Бонска к-я- Конвенция за опазването на мигриращите диви животни;

IUCN- Международен съюз за опазване на природата;

Директива 2009/147/ЕО на Съвета относно опазването на дивите птици

Установени или вероятни са 49 вида бозайници от 18 семейства, обединени в 6 разряда. Съществуват потенциални местообитания на целевите по Натура 2000 видове: европейски вълк (*Canis lupus*), мечка (*Ursus arvtos*) и прилепите голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*), малък подковонос (*Rhinolophus hipposidems*),

средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*), остроух нощник *Myotis blythii*), широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*), трицветен нощник (*Myotis emarginatus*), дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*), голям нощник (*Myotis myotis*).

Таблица № 10.2- 4 Състав и природозащитен статус на видовете бозайници.

Семейство	Вид	Латинско наименование	Природозащитен статус
Разред Насекомоядни (<i>Insectivora</i>)			
Тарапежови <i>Erinaceidae</i>	Източноевропейски таралеж	<i>Erinaceus concolor</i>	Пр. II, Пр. III на ЗБР
Къртици <i>Talpidae</i>	Къртица	<i>Talpa europaea</i>	Бернска к-я - Пр. III
	Обикновена кафявозъбка	<i>Sorex araneus</i>	Бернска к-я - Пр. III
Земеровки <i>Soricidae</i>	Голяма водна земеровка	<i>Neomys fodiens</i>	Бернска к-я - Пр. III
	Малка водна земеровка	<i>Neomys anomalus</i>	Бернска к-я - Пр. III
	Белокоремна белозъбка	<i>Crocidura leucodon</i>	Бернска к-я - Пр. III
	Малка белозъбка	<i>Crocidura suaveolens</i>	Бернска к-я - Пр. III
Разред Зайцевидни (<i>Lagomorpha</i>)			
Зайци <i>Leporidae</i>	Див заек	<i>Lepus europaeus</i>	-
Разред Гризачи (<i>Rodentia</i>)			
Катерици <i>Sciuridae</i>	Катерица	<i>Sciurus vulgaris</i>	Бернска к-я - Пр. III; Red list IUCN.
Сънливци <i>Gliridae</i>	Горски сънливец	<i>Dryomys nitedula</i>	Бернска к-я – Пр. III; Дир. 92/43/ЕИО – Пр. IV; Red list IUCN.
	Обикновен сънливец	<i>Glis glis</i>	Бернска к-я – Пр. III; Red list IUCN.
Мишевидни <i>Muridae</i>	Полска мишка	<i>Apodemus agrarius</i>	-
	Сив плъх	<i>Rattus norvegicus</i>	-
	Черен плъх	<i>Rattus rattus</i>	-
	Домашна мишка	<i>Mus musculus</i>	-
	Македонска мишка	<i>Mus macedonicus</i>	-
	Горска мишка	<i>Apodemus sylvaticus</i>	-
Хомякови <i>Cricetidae</i>	Обикновена полевка	<i>Microtus arvalis</i>	-
	Подземна полевка	<i>Microtus subterraneus</i>	-
	Гюнтерова полевка	<i>Microtus guentheri</i>	-
	Сива полевка	<i>Microtus arvalis</i>	-
	Ръждива горска полевка	<i>Myodes glareolus</i>	-
Слепи кучета <i>Spalacidae</i>	Сляпо куче	<i>Nannospalax leucodon</i>	-
Разред Чифтокопитни (<i>Artiodactyla</i>)			

Семейство	Вид	Латинско наименование	Природозащитен статус
Еленови <i>Cervidae</i>	Сърна	<i>Capreolus capreolus</i>	-
	Благороден елен	<i>Cervus elaphus</i>	-
Свиневе <i>Suidae</i>	Дива свиня	<i>Sus scrota</i>	-
Разред Хищници (<i>Carnivora</i>)			
Коткови <i>Felidae</i>	Дива котка	<i>Felis silvestris</i>	Пр. IV на ЗБР; Дир. 92/43/ЕИО-Пр. IV; Бернска к-я - Пр. II; Cites.
Кучеподобни <i>Canidae</i>	Лисица	<i>Vulpes vulpes</i>	-
	Вълк	<i>Canis lupus</i>	ЗБР-II, IV; Дир. 92/43/ЕИО-Пр. II и IV; Бернска к-я - Пр. II; Cites- II; ЧК на РБ - уязвим VU.
	Чакал	<i>Canis aureus</i>	-
	Енотовидно куче	<i>Nyctereutes procyonoides</i>	-
Порови <i>Mustelidae</i>	Невестулка	<i>Mustela nivalis</i>	Пр. II, Пр. III на ЗБР; Бернска к-я – Пр. III.
	Белка	<i>Maries foina</i>	Бернска к-я - Пр. III
	Черен пор	<i>Mustela putorius</i>	-
	Язовец	<i>Meles meles</i>	-
	Видра	<i>Lutra lutra</i>	Пр. II, Пр. III на ЗБР Дир. 92/43/ЕИО-Пр. II; IV Бернска к-я - Пр. III; Cites; Red list IUCN; Червена книга на РБ.
	Златка	<i>Martes martes</i>	Пр. II, Пр. III на ЗБР; Дир. 92/43/ЕИО-Пр. II; Бернска к-я – Пр. III; Червена книга на РБ.
Мечки <i>Ursidae</i>	Кафява мечка	<i>Ursus arctos</i>	Пр. II, Пр. III на ЗБР; Дир. 92/43/ЕИО-Пр. II, IV; Бернска к-я - Пр. II; Cites – II; Red list IUCN; ЧК на РБ - застрашен вид EN.
Разред Прилепи (<i>Chiroptera</i>)			
Подковоноси прилепи <i>Rhinolophidae</i>	Средиземноморски подковонос	<i>Rhinolophus blasii</i>	Пр. II, Пр. III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. II; Бонска к-я - Пр. II; Дир. 92/43/ЕИО -Пр. II -IV
	Голям подковонос	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	Пр. II, Пр. III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. II; Бонска к-я - Пр. II; Дир. 92/43/ЕИО -Пр. II -IV.

Семейство	Вид	Латинско наименование	Природозащитен статус
	Малък подковonos	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Пр. II, Пр. III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. II; Бонска к-я - Пр. II; Дир. 92/43/ЕИО -Пр. II -IV.
Гладконоси прилепи <i>Vespertilionidae</i>	Кафяво прилепче	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Пр. II, Пр. III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. II; Бонска к-я - Пр. II; Дир. 92/43/ЕИО -Пр. IV.
	Малко кафяво прилепче	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	Пр. II, Пр. III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. III; Бонска к-я - Пр. II; Дир. 92/43/ЕИО -Пр. IV.
	Голям нощник	<i>Myotis myotis</i>	Пр. II, Пр. III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. II; Бонска к-я - Пр. II; Дир. 92/43/ЕИО -Пр. II-IV.
	Дългоух нощник	<i>Myotis bechsteini</i>	Пр. II, Пр. III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. II; Бонска к-я - Пр. II; Дир. 92/43/ЕИО -Пр. II-IV.
	Остроух нощник	<i>Myotis blythi</i>	Пр. II, Пр. III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. II; Бонска к-я - Пр. II; Дир. 92/43/ЕИО -Пр. II-IV.
	Трицветен нощник	<i>Myotis emarginatus</i>	Пр. II, Пр. III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. II; Бонска к-я - Пр. II; Дир.92/43/ЕИО -Пр. II-IV; Червена книга на РБ.
	Широкоух прилеп	<i>Barbastella barbastellus</i>	Пр. II, Пр. III на ЗБР; Бернска к-я - Пр. II; Бонска к-я - Пр. II; Дир. 92/43/ЕИО -Пр. II -IV.

Легенда:

ЗБР –Закон за биологичното разнообразие;

Д-ва 92/43/ЕИО – на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания на дивата флора и фауна (ОВ L 206, 22.7.1992 г., стр. 7) (Директива за местообитанията);

Бернска к-я - Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания (Бернска конвенция);

Бонска к-я- Конвенция за опазването на мигриращите диви животни;

IUCN- Международен съюз за опазване на природата;

CITES- Конвенция за международна търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора;

Red list IUCN- Червен списък на IUCN.

Антропогенният фактор, който е най-голямата заплаха за биологичното разнообразие, не е оставил сериозно отражение върху територията на община Неделино.

11. Национална екологична мрежа

На територията на община Неделино **не попадат защитени зони, обявени по Закона за биологичното разнообразие**. Най-близко разположени са две защитени зони, обявени по *Директива 92/43/ЕИО на Съвета за опазване на естествените*

местообитания и на дивата флора и фауна: 33 BG0000372 „Циганско градище” и 33 BG0001031 „Родопи Средни”, но не попадат в територията на община Неделино.

Относно защитените територии, обявени по Закона за защитените територии, в териториалния обхват на общината попадат две от категория защитени местности „Пещера - Годумска дупка“ (Обявена със Заповед № РД-426 от 24.06.2009 г., бр. 59/2009 на Държавен вестник) и „Света Неделя“ (Обявена със Заповед № 104 от 14.02.1980 г., бр. 22/1980 на Държавен вестник).

- **Защитена местност Пещера Годумска Дупка** е обявена със Заповед № РД-426 от 24.06.2009 г., Държавен вестник, брой 59/2009. Територията ѝ обхваща площ от 4.2 ха в землището на град Неделино, община Неделино, област Смолян с цел опазването на защитени растителни и животински видове и природни местообитания. На **Фигура № 11-1** е представена карта на границите на защитената местност.

Фигура № 11-1. Карта на границите на Защитена местност Пещера - Годумска дупка

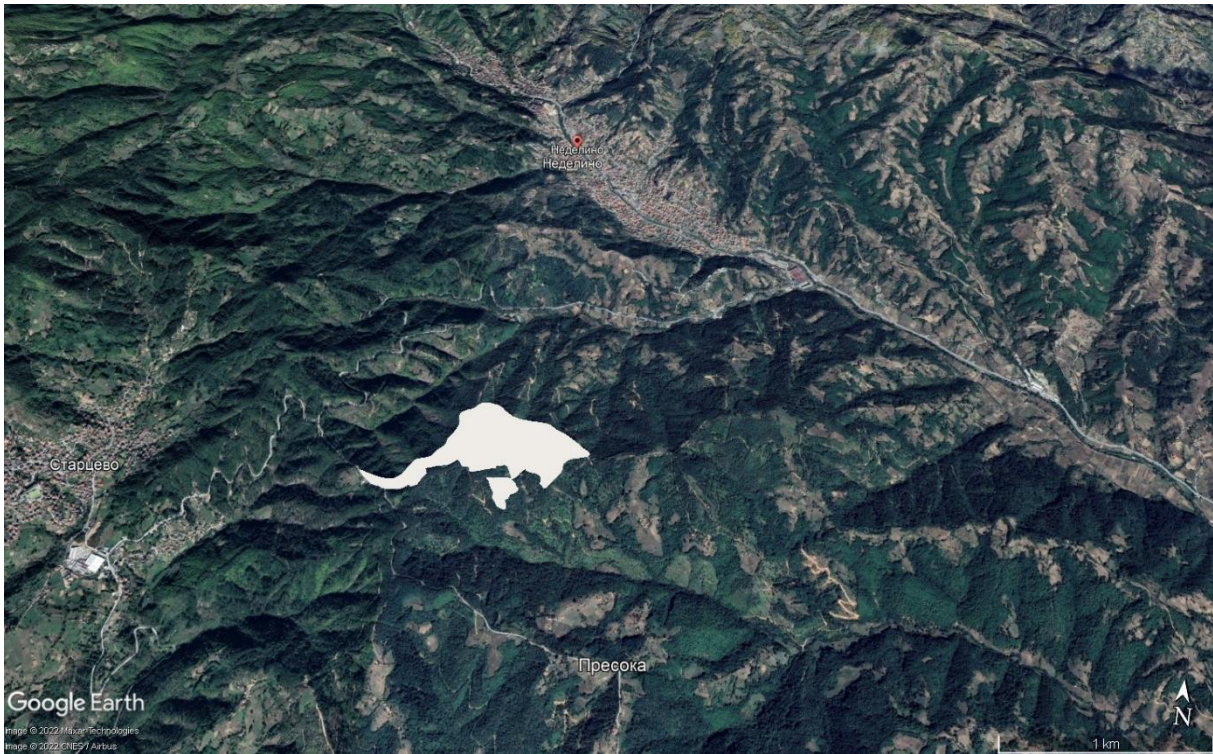
В защитената местност се забраняват следните дейности:

- Забраняват се голите сечи, както и отсичането на отделни стари и хралупести дървета;
- Забранява се залесяването с неместни за района растителни видове;
- Забранява се разселването на неместни за района животински видове;
- Забранява се строителството на сгради и съоръжения, с изключение на посетителски и информационни центрове, екопътеки и съпътстващата ги инфраструктура;
- Забранява се търсенето, проучването и добивът на подземни богатства;
- Забранява се благоустрояването на пещера "Годумска дупка" и използването ѝ за приютяване на домашни животни, складови помещения, производство на гъби и други производствени дейности;
- Забранява се паленето на огън, освен в определените за това места.

Защитена местност **Света Неделя** е обявена със Заповед №.104 от 14.02.1980 г., бр. 22/1980 на Държавен вестник, прекатегоризирана със Заповед № РД-315 от 31.03.2003 г., бр. 42/2003 на Държавен вестник. Обявена с цел опазване на вековни дъбови гори Заема обща площ от 25.6 ха в землищата на град Неделино и град Златоград. От землището на град Неделино защитената местност обхваща 13.12 ха. На **Фигура № 11-2** е представена карта на границите на защитената местност.

Фигура № 11-2. Карта на границите на Защитена местност “Света Неделя

На територията на защитената местност се забраняват следните дейности:

- Забранява се пашата на домашни животни;
- Забранява се повреждането на горската растителност;
- Забранява се преследването на дивите животни и нарушаване на местообитанията им;
- Забранява се разкриването на кариери, провеждането на минногеоложки и други дейности, с които се изменя ландшафтът;
- Забранява се извършването на каквото и да е строителство, освен предвиденото по устройствения проект на защитената територия.

12. Отпадъци

Отпадъците се приемат като екологичен, социален и икономически проблем, а нарастващото потребление и консуматорското поведение на обществото продължават да генерират големи количества отпадъци. Необходими са големи и разнородни усилия за предотвратяване на образуването им. Отпадъците представляват и загуба на суровинни (материални) ресурси, а в същото време имат и потенциал като енергиен източник. Прилагането на дейностите по третиране на отпадъци като повторна употреба и рециклиране са благоприятни за околната среда, водещи до отклоняване на отпадъци от депата.

В основата на националната и регионалната политика за управление на отпадъците стои въвеждането на регионална система за управление на отпадъците, която осигурява съоръжения за депониране на неопасните и опасни отпадъци, компостиране на биоразградимите отпадъци, кондициониране на разделно събраните отпадъци, рециклиране на строителни и едрогабаритни отпадъци, съхранение на опасни отпадъци от домакинствата, както и съоръжение за хомогенизирани отпадъци.

Анализ на състоянието относно отпадъците

Битови отпадъци

През анализирания период 2016-2021 г. се наблюдава увеличение на количеството генерирани отпадъци до 2020 г., след което следва лек спад през 2021 г. (*Фигура № 12-1*).

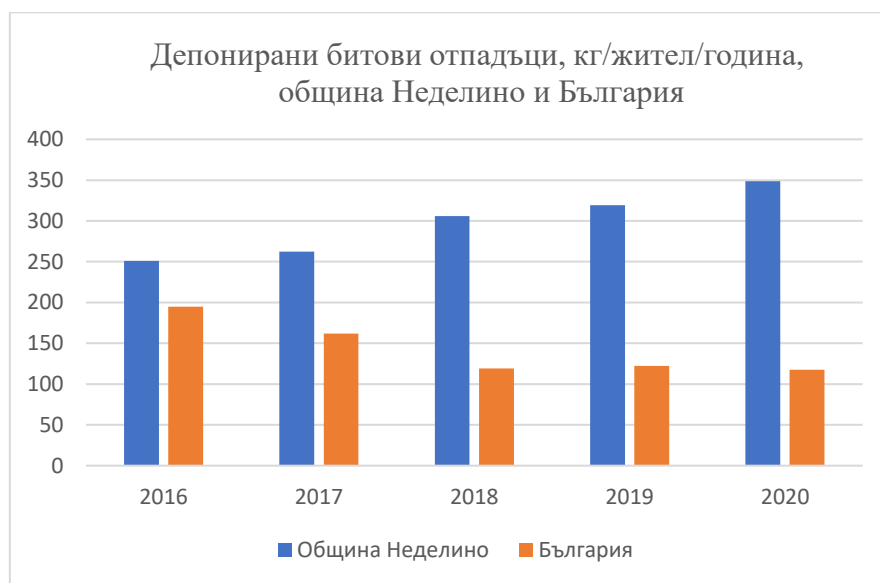

Фигура № 12-1. Общо образувани битови отпадъци, община Неделино (2016-2021 г.), [t]

През периода 2016-2021 г. битовите отпадъци в община Неделино нарастват от 251.13 kg/ж/г до 348.66 kg/ж/г. Както се вижда от **Фигура № 12-1** нормата на натрупване е най-висока през 2020 г., когато са докладвани 1289 t битови отпадъци, събрани от територията на общината. През 2021 г., следва лек спад в нормата на натрупване, като тя достига до 342.59 kg/ж/г.

В община Неделино все още се наблюдават високи нива на депонираните битови отпадъци, каквато е и тенденцията в страната (**Фигури 12-2**).

Фигура № 12-2. Депонирани битови отпадъци в община Неделино и България за периода 2016-2020 г. (kg/жител/година)

По данни от Община Неделино до момента не е създадена организация за разделно събиране на отпадъци от опаковки към източника на образуване – домакинства, административни сгради, търговски обекти и др. стопански субекти. Населението на общината е малко над 5200 души. Разпоредбата на чл.19, ал.3, т.11 (ЗУО) не задължава общината да въвежда система за разделно събиране на битовите отпадъци. Цялото количество генерирани отпадъци се транспортира до Регионално депо - Мадан до инсталацията за предварително третиране.

На 05.07.2021 г. са въведени в експлоатация компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране на битови отпадъци на територията на РДБО – Мадан, за общините Мадан, Златоград и Неделино, съгласно АДБФП № BG16M1OP002-

2.002-0015-C01 от 20.11.2017г., съфинансиран от ОПОС 2014 - 2020 г. с обща стойност на проекта в размер на 9 039 369,69 лв.

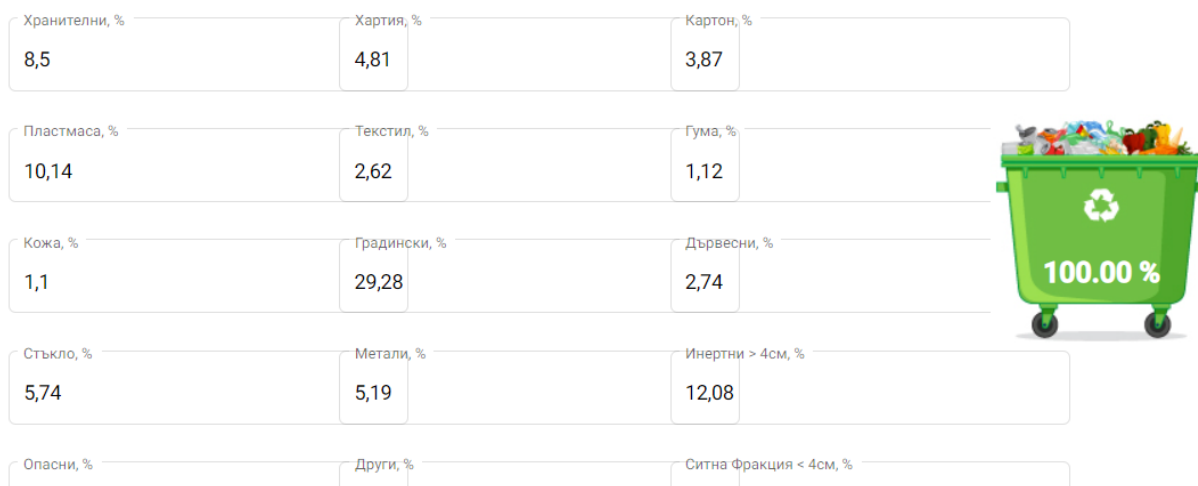
РСУО-Мадан не успява да постигне целите за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и други източници към 2016 г. (най-малко 25% от общото тегло) и към 2018 г. (най-малко 40% от общото им тегло, съгласно ЗУО). За периода от 2017 и 2019 г. не е определена постигнатата степен на рециклиране, тъй като не е предоставена информация от задължените лица, извършващи дейности по управление на битови отпадъци (Програмата за управление на отпадъците на община Неделино, 2022-2028 г).

Преобладаващата част от битовите отпадъци на територията на община Неделино се генерира от домакинствата.

Морфологичен състав на битовите отпадъци

Информацията за морфологичния състав на битовите отпадъци се основава на резултатите от проект „*Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България*“, Договор 12471/13.08.2018 г. с Възложител: Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) и Изпълнител: „Еко – морфология България“ ДЗЗД.

Във **Фигура № 12-3** е представен морфологичният състав на битовите отпадъци от община Неделино.

Фигура № 12-3- Морфологичен състав на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Неделино, [%], 2019 г.

Източник: Проект: „Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България“, Договор 12471/13.08.2018 г. с Възложител: Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) и Изпълнител: „Еко – морфология България“ ДЗЗД, визуализация: <http://wasp-tool.wastetools.com/>

Представеният с **Фигура № 12-3** морфологичен състав на битовите отпадъци показва, че на територията на община Неделино биоразградимите отпадъци (съгласно Националния стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране, количествата на биоразградимите отпадъци включват: хранителните, хартиените, картонените, градинските и дървесни отпадъци, както и 20% от текстилните отпадъци, 25% от отпадъците от кожи и 25% други неидентифицирани отпадъци) представляват 50.62 % от общо образуваните отпадъци. Биологичните отпадъци (съгласно Директива 2018/851 на ЕП и на Съвета от 30.05.2018 г. за изменение на Директива 2008/98/ЕО „биологични отпадъци“ са биоразградими отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, офисите, ресторантите, търговията на едро, столовете, заведенията за обществено хранене и търговските обекти за търговия на дребно, както и подобните отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост) представляват 40,52% от битовите отпадъци.

Производствени отпадъци

Производствени отпадъци са отпадъците, образувани в резултат на производствената дейност на физическите и юридическите лица (§1, т. 32 от Допълнителните разпоредби на ЗУО, Обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г.).

Основните източници на производствени отпадъци в община Неделино са фирми, специализирани в шивашкото производство.

По данни на Общината към момента на изготвяне на програмата няма налични данни за количества образувани производствени отпадъци.

Строителни отпадъци

Стойностите от **Фигура № 12-4**, показват тенденция към увеличаване на количеството на генерирани строителни отпадъци.

Фигура № 12-4. Количества на образувани строителни отпадъци на територията на община Неделино, 2020-2021 г., [t]

Община Неделино има сключен договор за сътрудничество с "РОДОПСТРОЙ - 97" ООД - гр. Момчилград, която събира, транспортира, оползотворява и обезврежда строителните отпадъци, като същата е предоставила -2 броя контейнери по 4 m³., тип "лодка". Контейнерите се обслужват от фирмата.

Утайки от ПСОВ

Изискванията за третиране и оползотворяване от ПСОВ са регламентирани в „Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието“ (приета с ПМС № 201 от 4.08.2016 г., обн., ДВ, бр. 63 от 12.08.2016 г.).

В община Неделино няма изградена пречиствателна станция за отпадъчни води, поради което не се генерират утайки.

Инфраструктура за третиране на битовите отпадъци

Община Неделино участва в РСУО-Мадан, което разполага с Регионално депо за неопасни отпадъци (определено като регионално през 2006 г.), въведено в експлоатация през 2015 г., компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране на отпадъците, въведени в експлоатация през месец септември, 2021 г.

РДНО е разположено в негативна форма на дере в землището на с. Шаренска, община Мадан.

Депонирането на отпадъците започва от най-ниската точка на клетката. На постъпващите на площадката отпадъци се извършва входящ контрол с цел да се допуска депониране само на неопасни твърди битови отпадъци и производствени неопасни такива. Измерването на отпадъците се извършва от оператор кантарджия с електронна везна и данните се записват в компютър. След разтоварване на отпадъците сметоизвозващите коли задължително минават през дезинфекционен трап и кантара за контролно измерване. Технологията на депониране включва:

- ✚ разтоварване;
- ✚ разстилане с уплътняване;
- ✚ оросяване с инфилтрирани води;
- ✚ запръстяване.

Общото количество депонирани отпадъци през 2020 г. е 6 187.440 t, а през 2021 г. - 5 334.08 t.

Капацитетът на Клетка 1 на Регионалното депо за неопасни отпадъци е почти изчерпан. Към момента липсва източник на финансиране за изграждане на Клетка 2.

Инсталации за биоразградими и за биоотпадъци

През изминалия програмен период на Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 г. РСУО-Мадан, в което участва Община Неделино, е ползвало финансиране по програмата за изграждане на компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране. Настоящият проект на програма „Околна среда“ за програмен период 2021-2027 г. предвижда финансиране на мерки и дейности от НПУО 2021-2028 г., така че сдружението би могло да се възползва от финансиране за изграждане на допълнителни клетки и довеждаща инфраструктура на РДНО.

Инсталациите са изградени в землището на с. Шаренска, община Мадан, върху терен с площ 8 410 m², който е собственост на Община Мадан.

Изградената **инсталация за компостиране** е с капацитет до 2 100 t /г. зелени и дървесни отпадъци, в открити клетки с навес, чрез автоматизирана система за разместване и разбъркване.

Капацитетът на **инсталацията за предварително третиране** на смесени битови отпадъци, е определен на база извършени морфологични анализи от трите общини –

Мадан, Златоград и Неделино. Общият капацитет на инсталацията е от 7000 до 7500 t/ годишно.

Предварителното третиране на отпадъците преди тяхното депониране трябва да допринесе съществено за намаляване на количеството или опасните свойства на отпадъците, за намаляване риска за човешкото здраве и/или ограничаване на вредното въздействие върху околната среда, причинени от депонирането на отпадъците през целия жизнен цикъл на депото.

Инсталацията се състои от следните два модула:

Първи модул – сепарираща инсталация;

Втори модул – инсталация за стабилизиране на подситова био-фракция.

Съдове за фамилно компостиране на градински отпадъци

При възможно финансиране, Община Неделино би въвела домашно компостиране. Към момента не са раздавани съдове за фамилно компостиране на жителите от общината.

Площадка за съхранение на разделно събрани отпадъци от домакинствата

На територията на общината няма обособени площадки за разделно събрани отпадъци от домакинствата.

Съдове и техника за събиране и транспортиране на битовите отпадъци

На територията на община Неделино организираното събиране и транспортиране на отпадъците се извършва от общинска дейност „Чистота“, структурно звено към общинска администрация - Неделино, като се обслужват всички населени места от територията на общината.

Дейностите по събиране и транспортиране на битови отпадъци на територията на Община Неделино се осъществява от Общинското звено.

Транспортът до регионалното депо се извършва с сметосъбирач автомобил МАН СВ 0653 КС с обем 6,5 т., сметосъбиращ автомобил МАН СА 3018 МА с обем 3,5 т. и сметопочистваща техника – Бобкат S 205, товарач.

До момента Община Неделино разполага със 305 броя кофи тип „Мева“ – метални и пластмасови по 110 l; контейнера тип „Бобър“ – 252 броя – метални и пластмасови с

вместимост 1,1 m³. С тези налични към момента съдове се обслужват 100% от населението.

Съгласно съществуващата схема за местоположение на съдовете за съхраняване на маршрутен график за обслужването населени места в общината. В гр. Неделино се извозва от 3 до 5 пъти месечно, а в останалите населени места - 2 пъти месечно.

Разпределението на съдовете за събиране на смесените битови отпадъци по населените места е организирано, съгласно разработената от Министерство на околната среда и водите Методика за определяне на броя и вида на необходимите съдове и техника за събиране и транспортиране на отпадъци.

Инфраструктура за разделно събиране на отпадъци

Разделно събиране на отпадъци от опаковки

Както бе посочено, в община Неделино не е създадена организация за разделно събиране на отпадъци от опаковки към източника на образуване – домакинства, административни сгради, търговски обекти и др. стопански субекти. Разпоредбата на чл.19, ал.3, т.11 не задължава Общината да въвежда система за разделно събиране на битовите отпадъци, т. к. населението е малко над 5200 жители. Цялото количество генерирани отпадъци се транспортира до Регионално депо - Мадан до инсталацията за предварително третиране. Жителите на община Неделино изразяват недоволство от липсата на инфраструктура за разделно събиране на битовите отпадъци, което става ясно от „Анкета за проучване на общественото мнение в община Неделино по въпроси, свързани с опазване на околната среда“ (Приложение 1).

Контейнери и транспортни средства за разделно събиране на отпадъци от текстил и обувки

Към момента община Неделино няма контейнери и транспортни средства за разделно събиране на отпадъци от текстил, но е заложено като мярка в проект на ПУО 2022-2028 г., като “СЦ 3: Намаляване на количествата и риска от депонираните битови отпадъци и други. Мярка- Отклонен поток на отпадъци от текстил и обувки от РДБО”.

Контейнери и транспортни средства за разделно събиране на зелени и хранителни биоотпадъци

За разделното събиране на растителните отпадъци в община Неделино се използват кафяви пластмасови съдове, тип „Бобър“, с вместимост 1100 l . Техният брой

е около 50 броя и са предоставени от РДБО Мадан по проекта за изграждане на инсталация за компостиране на биоразградими отпадъци, в която община Неделино е община-партньор.

Биоразградимите отпадъци генерирани в град Неделино се събират два пъти седмично по график, утвърден от РДБО Мадан, до където се транспортират.

Инфраструктура за разделно събиране на други отпадъци от бита

Разделно събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО)

Към момента на изготвяне на ПУО на територията на Община Неделино не се прилагат схеми за разделно събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО).

Разделно събиране на излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС)

Към момента на изготвяне на програмата на територията на община Неделино не се прилагат схеми за разделно събиране ИУМПС. Община Неделино не разполага с обособена площадка за събиране на ИУМПС. Всеки собственик сам предава ИУМПС на автоморга или за скрап.

Разделно събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА)

Към момента не се прилага разделно събиране на НУБА на територията на Община Неделино.

Инфраструктура за отпадъци от строителство и разрушаване

Община Неделино има сключен договор за сътрудничество с "РОДОПСТРОЙ - 97" ООД - гр. Момчилград, която събира, транспортира, оползотворява и обезврежда строителните отпадъци, като същата е предоставила -2 броя контейнери по 4 куб. м., тип "лодка". Контейнерите се обслужват от фирмата.

В общината се генерират строителни отпадъци при ремонти и изграждане на нови сгради, благоустрояване, свързано с ремонти на улици и подземни инфраструктурни системи на канализационни и съобщителни системи и други. Тези отпадъци, заедно с инертните компоненти от бетон, тухли, гипсови и варови мазилки, подова и облицовъчна керамика съдържат и изолационни материали, полимерни и хидроизолационни материали и други.

Инсталации и съоръжения за третиране на утайките от ГПСОВ

На територията на Община Неделино не е изградена градска пречиствателна станция за отпадни води.

Жителите в община Неделино са недоволни от липсата на пречиствателна станция за отпадни води, както и от лошото състояние на канализационната мрежа в отдалечените села и заустването на функциониращите канали в най-близките прилежащи дерета или река Неделинска. Това показва проучването в „Анкета за проучване на общественото мнение в община Неделино по въпроси, свързани с опазване на околната среда“ (Приложение 1).

13. Шум

Основните източници на шум на територията на общината са транспортните потоци на автомобилния транспорт. За стойностите на шумовите нива допринасят характерните особености на устройството на града:

- липсата на пълноценни околновръстни пътища, поради което вътрешноселищен и транзитен моторен поток минава през жилищни квартали;
- големи наклони на някои улици;
- липса на защитни „зелени екрани“;
- лошокачествена настилка;
- двустранно плътно застрояване по главни улици;
- остарял автомобилен парк.

Таблица № 13- 2. Показатели за шум в околната среда
/регламентирани в Наредба №6 от 26.06.2006 г./

Територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях	Еквивалентно ниво на шум (dBA)		
	ден	вечер нощ	
Жилищни територии и зони	55	50	45
Централни градски части	60	55	50
Територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик	60	55	50
Територии, подложени на въздействието на железопътен и трамваен трафик	65	60	55
Територии, подложени на въздействието на авиационен шум	65	65	55
Производствено-складови територии и зони	70	70	70
Зони за обществен и индивидуален отдих	45	40	35

Територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях	Еквивалентно ниво на шум (dBA)		
	ден	вечер нощ	
Зони за лечебни заведения и санаториуми	45	35	35
Зони за научно-изследователска и учебна дейност	45	40	35
Тихи зони извън агломерациите	40	35	35

/Източник: Доклад за екологична оценка на общ устройствен план на Община Неделино 2021г. /

Дължината на пътната мрежа на територията на общината е 155 km, от които 10,5 km са общински пътища. Състоянието ѝ е влошено и тя е амортизирана. Пътищата изобилстват с хоризонтални и вертикални криви, а поддържането им в зимни условия е затруднено. Общината е със сравнително нормална шумова среда. Измерените нива на най-оживените пътни участъци са в рамките на допустимите нива от 60 dB.

14. Радиационна обстановка

На територията на РИОСВ-Смолян, радиологичен мониторинг се извършва по компоненти „Води“, „Въздух“ и „Почви“.

Програмата на Регионална лаборатория-Пловдив за радиологичен мониторинг на околната среда в териториалния обхват на РИОСВ-Смолян се осъществява съгласно Заповед № РД – 295/28.04.2017 г. на МОСВ.

В Доклад за състоянието на околната среда на РИОСВ-Смолян за 2021 г. са предоставени резултатите от радиологичния мониторинг за 2021 г. на специфичните активности на естествени радионуклиди в необработваеми почви, седименти, води и аерозоли. На територията на Община Неделино е разположен един пункт за радиологичен мониторинг: необработваеми почви (фонов мониторинг) – Неделино, замерванията от 2021 г. са представени в **Таблица № 14-1**.

Таблица № 14-1 Данни за радиационната обстановка от пунктове на територията на община Неделино за 2021 г.

Вид проба	Име на пункт	Уран-238 (Bq/kg)	Радий-226 (Bq/kg)	Торий-232 (Bq/kg)	Калий-40 (Bq/kg)	Олово-210 (Bq/kg)	Цезий-137 (Bq/kg)	Гамафон - μ Sv/h
Необр. почви	Неделино	50±5	40±5	68±2	784±23	<48 *	7,6±0,3	0,18±0,04

/Източник: Регионален доклад за състоянието на околната среда през 2021 година (РИОСВ–Смолян)

*по-малко от границата на количествено определяне на метода.

Радиационният гама-фон през 2021 г. в мониторинговия пункт (фонови и пунктове с потенциални замърсители) в териториалния обхват на община Неделино е в границите на характерния естествен гама-фон за съответния пункт при конкретните метеорологични условия.

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА
СРЕДА ЗА ПЕРИОДА 2022 – 2028 Г.

**ЧАСТ III. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ
СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ
/SWOT/**

III. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT/

На основата на направения анализ на средата (*Част II*) е изготвена взаимнообвързана оценка на вътрешните за община Неделино силни и слаби страни, както и на външните за общината възможности и заплахи.

SWOT-анализът изхожда от идеята за разделянето на обекта на стратегически анализ от средата, в която той функционира. Обектът на стратегически анализ (Община Неделино) е разгледан откъм неговите „силни“ и „слаби страни“. Средата, в която функционира обектът на стратегически анализ, се диференцира на „възможности“ и „заплахи“.

Целта на този анализ е да оцени кои направления от дейностите по опазване на околната среда в общината са най-ефективни, в кои може да се постигне най-добър успех и хармонично развитие чрез използване на силните страни и благоприятните възможности на външната среда, както и чрез преодоляване или намаляване на действието на слабите страни и външните заплахи.

При използване на цялата налична информация за съществуващото състояние и тенденциите по компоненти и фактори на околната среда, са изведени основни аспекти на силните и слабите страни на общината по отношение на опазване на околната среда, както и на възможностите и заплахите от страна на средата, които са представени в **Таблица № III-1.**

Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда за общината. Те са благоприятни за нея и тя би могла да се възползва от тях.

Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда за общината. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние на общината.

Силните страни представляват ресурс, умение или друго преимущество, което притежава общината. Силната страна е отличителна компетенция, която дава предимство на общината.

Слабите страни представляват ограниченията или недостига на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват общината.

Между четирите квадранта съществуват определени зависимости. Връзката между силните страни и възможностите дава представа за лостовете на развитие. Връзката между слабите страни и заплахите формира основните проблеми на развитие. Връзката между силните страни и заплахите определя рисковете на развитие, а връзката между слабите страни и възможностите извежда ограниченията на развитие.

Таблица № III- 1. Основни характеристики на управлението на компонентите и факторите на околната среда на Община Неделино, представени като силни и слаби страни, възможности и заплахи

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> - Добро качество на атмосферния въздух. - Благоприятни климатични и почвени условия. - Богато биологично разнообразие с наличие на защитени видове растения и животни. - Добро общо състояние на горските ресурси в общината. - Всички населени места в общината са водоснабдени. - Наличие на минерални извори. - Осигурено сметосъбиране и сметоизвозване във всички населени места на общината. - Проектирани, изградени и въведени в експлоатация компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране на битови отпадъци на територията на РДБО Мадан, за общините Мадан, Златоград и Неделино. - Добри дадености за развитие на биологично и алтернативно земеделие. - Положително отношение на ръководството на общината и загриженост на населението към проблемите по опазване на околната среда. - Богата история, фолклор и запазени традиции. - Добър потенциал за развитие на селски туризъм. - Създаден туристически информационен център в гр. Неделино. - В близост до туристически центрове, курорти и границата с Р. Гърция 	<ul style="list-style-type: none"> - Недостиг на бюджетни финансови средства. - Частично изградена канализационна мрежа в град Неделино и липса на такава в другите населени места в общината, където функциониращите канали се заустват в най-близките прилежащи дерета. - Замяряване на река Неделинска в резултат на непречистените битово-фекални води. - Липса на изградени пречиствателни станции за отпадни води. - Лошо състояние на водопроводната мрежа, по-голямата част е изградена от интернитови тръби. - Няма учредени санитарно-охранителни зони за водоизточниците. - В последните години се наблюдава, намаляването на дебита на основните водоизточници. Отчитат се и големи загуби във ВиК мрежата. Това довежда до хроничен недостиг на вода в някои райони в общината. - Сравнително малко припокриване на територията с обекти от Националната екологична мрежа. - Липса на инфраструктура за разделно събиране на отпадъците. - Създаване на нерегламентирани сметища. - Липса на маркетингова стратегия за развитие на туризма. - Липса на газификация. - Миграция на населението в други райони на страната. - Застаряващо население. - Отдалеченост от големите градове в страната, вкл. международните летища и липса на жп транспорт. - Липса на добра инфраструктура и комуникации – пътна ,енергийна и съобщителна мрежа.
Възможности	Заплахи
<ul style="list-style-type: none"> - Използване на финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с опазване на околната среда. - Използване на възобновяеми енергийни източници и въвеждане на енергоспестяващи технологии в общинската инфраструктура и сграден фонд, вкл. и със средства на ЕС – 	<ul style="list-style-type: none"> - Насочване на интереса на инвеститорите към големите общини в страната. - Влошаване качеството на техническата инфраструктура.

<p>например използване на слънчевата енергия - изграждане на фотоволтаична система на сградите на кметствата във всички села в общината, както и саниране и ремонт на сградите.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Утвърждаване на общината като екологично чист регион чрез съответната реклама. - Въвеждане на домашно компостиране. - Възможност за развитие на биоземеделие, отглеждане на селскостопански култури, подходящи за района. - Прилагане на Програмата за управление на отпадъците на територията на община Неделино. Проект на програма „Околна среда“ за програмен период 2021-2027 г. предвижда финансиране на мерки и дейности от НПУО 2021-2028 г., което дава предпостави за възможност за финансиране за изграждане на допълнителни клетки и довеждаща инфраструктура на РДНО. - Прилагане на мерки за повишаване на квалификацията на служителите на Община Неделино, чиято дейност е свързана с опазване на околната среда, чрез изготвяне на планове за специализирани обучения в Института по публична администрация и чрез обучения по други проекти и програми и/или др. - Условия за развитие на европейско и трансгранично сътрудничество в областта на усъвършенстване на административния капацитет чрез трансфер на иновации, обмен и прилагане на добри практики със съседни общини и трансгранично сътрудничество. - Възползване от потенциала на наличните находища на минерална вода. 	<ul style="list-style-type: none"> - Значителен ръст в количеството генерирани строителни отпадъци през последните години. - Изчерпан капацитет на Клетка 1 на Регионалното депо за неопасни отпадъци. - Екологичен и стопански проблем със странична речна ерозия, дълбочинна и странична ерозия на суходолията при водообилни сезони. - Климатични промени. - Риск от наводнения, предвид и факта, че на територията на общината се намира РЗПРН - BG3_AP\$FR_AR_04 име р. Неделинска. - Кадрова криза. Обезлюдяване на населените места, поради отрицателен естествен и механичен прираст. -
--	--

На основата на направения SWOT-анализ и позициониране на обекта на анализ съобразно **Фигура № III-1**, е определена подходящата стратегия с дейности за реализиране от Община Неделино в бъдеще, в контекста на въпросите по опазване на околната среда. В случая обектът, попада във квадрант 3, образуван от позицията между слабите страни и възможностите. Стратегията на развитие, която той определя може да се нарече **концентрираща**, защото тя е насочена към използване на съществуващите благоприятни условия за развитие чрез намаляване на слабите страни.

Фигура № III-1. Координатна система за определяне на най-подходяща стратегия за Община Неделино, основаваща се на SWOT-анализа

Необходимо е да бъдат предвидени освен дейности за намаляване ефектът от слабите страни и възползване от възможностите, също и такива за укрепване на силните страни и ограничаване на заплахите.

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА
СРЕДА ЗА ПЕРИОДА 2022 – 2028 Г.

ЧАСТ IV. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА

IV. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА

Стратегическата част на ПООС на Община Неделино е съобразена с основните цели на политиката за опазване на околната среда в Европейския съюз, както и с основните стратегически и планови документи на национално и регионално ниво в областта на опазване на околната среда. Като средство за постигане целите на ЗООС, Общинската програма за опазване на околната среда е разработена в съответствие с принципите по чл. 3. от Закона:

1. Устойчиво развитие;
2. Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве;
3. Предимство на предотвратяването на замърсяване пред последващо отстраняване на вредите, причинени от него;
4. Участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда;
5. Информираност на гражданите за състоянието на околната среда;
6. Замърсителят плаща за причинените вреди;
7. Съхраняване, развитие и опазване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие;
8. Възстановяване и подобряване на качеството на околната среда в замърсените и увредените райони;
9. Предотвратяване замърсяването и увреждането на чистите райони и на други неблагоприятни въздействия върху тях;
10. Интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики за развитие на икономиката и обществените отношения;
11. Достъп до правосъдие по въпроси, отнасящи се до околната среда.

От една страна, Визията е обобщена представа на общността за желаните качества на средата, която изгражда, поддържа и обитава, а от друга - в нея има приемственост и тя се явява продължение на визията за цялостно развитие на общината през следващите години.

Визията, определена въз основа на съществуващите условия и стремежа за постигане представата за околна среда чрез използване на наличните ресурси, обобщава желанията и стремежите на населението и общинското ръководство на Община

Неделино за по-добър живот в околната среда. Изработването на ясна и конкретна Визия на Община Неделино се основава на извършения анализ на средата, на откритите специфични особености в SWOT-анализа и на очакванията и предвижданията за развитие на общината.

ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА НЕДЕЛИНО

ОБЩИНА НЕДЕЛИНО – ИКОНОМИЧЕСКИ ПРОСПЕРИРАЩА ОБЩИНА, ПОСРЕДСТВОМ ХАРАКТЕРИСТИКИТЕ И ПРИНЦИПИТЕ НА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ, СТРЕМЯЩА СЕ КЪМ СЪХРАНЯВАНЕ И ПОДОБРЯВАНЕ СЪСТОЯНИЕТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА, ЧРЕЗ КОЕТО ОСИГУРЯВА ПО-ДОБРО КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ НА СВОИТЕ ГРАЖДАНИ И ГОСТИ.

Визията за околната среда на общината може да бъде постигната чрез формулирането на адекватни цели и съответстващи на тях мерки за съхраняване и подобряване на състоянието на околната среда.

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА
СРЕДА ЗА ПЕРИОДА 2022 – 2028 Г.

ЧАСТ V. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

V. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ

V.1. ГЕНЕРАЛНА И СПЕЦИФИЧНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

Както Националната стратегия за околна среда, така и общинските програми за околна среда са средство за постигане целите на ЗООС и се разработват в съответствие с принципите за опазване на околната среда по чл. 3 от същия закон. Приоритетите, които поставя Плана за действие към НСОС 2030 (в процес на приемане) са:

- *Приоритет 1:* Възстановяване на природния капитал. Устойчиви общности и екосистеми:

СЦ 1: Възстановяване и съхраняване на биологичното разнообразие и естествените функции на екосистемите с особено внимание върху тези с висок потенциал на биологично разнообразие;

СЦ 2: Устойчиво управление на защитените зони и информирано участие на заинтересованите страни; споделена отговорност, споделено управление;

СЦ 3: Екологизация на градовете - възстановяване на присъствието на природата в урбанизираните територии.

- *Приоритет 2:* Развитие в границите на природния потенциал. Ресурсна ефективност и нулево замърсяване:

СЦ 1: Утвърждаване на модел на икономически растеж, който създава стойност;

СЦ 2: Ефективно прилагане на йерархията на управление на отпадъците във всички процеси и на всички нива;

СЦ 3: Трансформация на икономиката и модела на поведение към нулево замърсяване.

- *Приоритет 3:* Ограничаване на изменението на климата и адаптация към климатичните промени:

СЦ 1: Ограничаване на емисиите ПГ – трансформация във всички сектори — от промишленост и енергетика до транспорт и бита;

СЦ 2: Постигане на устойчиво към изменението на климата общество, адаптирано към неизбежното въздействие на изменението на климата.

- *Приоритет 4:* Управление за ускорено постигане на целите за околната среда:

СЦ 1: Подобряване нивото на интегриране на политиките по управление на околната среда на всички нива;

СЦ 2: Информираност, образование и отговорност за околна среда;

СЦ 3: Изграждане на капацитет за управление на околната среда.

Целите на Общинската програма за опазване на околната среда са конкретно формулирани, основавайки се на тенденциите, очертани при анализа на средата и резултатите от SWOT-анализа, вземайки предвид приоритетите и целите на НСОС 2030 г. Визията за развитие на околната среда на Община Неделино е интегрирана в генералната стратегическа цел.

С оглед фокусирането на управленските процеси и насочване на ресурсите по такъв начин, че Общината да успее да запази и да надгради постигнатото до момента в областта на опазване на околната среда, като същевременно създава и развива предимства от потенциала си, е формулирана генералната стратегическа цел. Насочвайки конкретните мерки за опазване и възстановяване на околната среда на базата на съществуващото състояние и очакваното развитие и с оглед на определената визия, генералната стратегическата цел за периода до 2028 година е определена по следния начин:

ГЕНЕРАЛНА СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

ПОСТОЯННО ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ ЗА ЖИТЕЛИТЕ И НАМАЛЯВАНЕ ДО МИНИМУМ НА РИСКА ЗА ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ, ЧРЕЗ УСТОЙЧИВ РАСТЕЖ, ПОДДЪРЖАНЕ НА БЛАГОПРИЯТНА ОКОЛНА СРЕДА, ПОСРЕДСТВОМ РАЦИОНАЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ И УПРАВЛЕНИЕ НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ ПРИ ИЗПОЛЗВАНЕ ЦЯЛОСТНИЯ ПОТЕНЦИАЛ НА ОБЩИНА НЕДЕЛИНО.

Чрез декомпозиране на генералната стратегическа цел са формулирани специфичните стратегически цели. Тяхното предназначение е да се определи „какво“ трябва да се извърши за да се достигне определеното с генералната цел състояние.

СПЕЦИФИЧНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

За постигане на **Генералната стратегическа цел** в Програмата за опазване на околната среда на Община Неделино 2022- 2028 г. са заложили следните **специфични стратегически цели**:

 Специфична стратегическа цел (ССЦ) 1. Да се оптимизира качеството на услугите в областта на управление на водите, чрез подобряване състоянието и доизграждане на инженерната инфраструктура и др. Управление на риска от природни бедствия, свързани с вредното въздействие на водите.

 ССЦ 2. Ефективно прилагане на йерархията на управление на отпадъците - предотвратяване, подготовка за повторна употреба, рециклиране, оползотворяване на материалите и енергията и в минимална степен екологосъобразно обезвреждане чрез депониране.

 ССЦ 3. Възстановяване и съхраняване на биологичното разнообразие и естествените функции на екосистемите, включително опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите и състоянието на ландшафта.

 ССЦ 4. Да се повиши обществената информираност и ангажираност по въпросите, свързани с опазване на околната среда, посредством приобщаване на жителите на община Неделино и участие на всички заинтересовани страни. Опазването на околната среда се реализира с активното участие на всички социални групи.

 ССЦ 5. Да се приложат стратегии за адаптация към случващите се климатични промени, както и превантивни такива.

 ССЦ 6. Да се наложат мерки за ограничаване на емисиите и да се поддържа доброто качество на атмосферния въздух.

V.2. Приоритетни проекти

Приоритизирането на целите/ поставянето на приоритети в програмата дава отговор на въпроса с реализацията на кои от целите да се започне, къде да бъдат насочени усилията в случай на ограничени ресурси и възможности за едновременно реализиране на всички избрани на последващия етап алтернативи за постигане на специфичните стратегически цели.

На основата на анализа на компонентите и факторите на околната среда на община Неделино и с цел постигането на специфичните стратегически цели, а чрез тях и на генералната цел, приоритети при изпълнението на програмата са, но без да се ограничават до:

1. Доизграждане на канализационна и водопроводната мрежа в община Неделино;
2. Предотвратяване загубата на водни ресурси, посредством изграждане, подмяна и/или модернизация на съществуващата ВиК мрежа в лошо техническо състояние.
3. Проучване, проектиране, учредяване, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони (СОЗ).
4. Увеличаване на ресурсната ефективност при управлението на отпадъците чрез разработване и изпълнение на Програма за управление на отпадъците на територията на община Неделино в съответствие с Националната програма.
5. Намаляване количеството генерирани строителни отпадъци. Например чрез осигуряване на инфраструктура/решение за третиране на строителните отпадъци от ремонтни дейности на домакинствата и от строителни дейности, по които Общината е Възложител и/или други.
6. Разработване на проект, предлагащ решения при разделното събиране на различни потоци отпадъци в общината, вкл. развиване на системата за разделно събиране на отпадъците както и добавяне на контейнери за разделно събиране в Общината;
7. Повишаване на информираността на гражданите и бизнеса за нуждата от участие в опазването на околната среда, както и повишаване на гражданската активност и стимулиране на инициативността и доброволчеството по въпросите, свързани с подобряване качеството на околната среда.

8. Разширяването на диалога и прозрачността при работа с обществеността.
9. Изграждане на система за превенция на нерегламентирани сметища и своевременни превантивни мерки за идентифициране и отстраняването им.
10. Повишаване на дела на енергията от възобновяеми енергийни източници, например соларните.
11. Намаляване на емисиите на вредни вещества в атмосферния въздух от изгарянето на твърди горива за битово отопление и запрашаване от пътищата.
12. Поддържане, възстановяване и подобряване на природозащитния статус на видове и техните местообитания, ако се отчете като необходимо и при наличие на възможни източници на финансиране.
13. Изпълняване на мерки за предотвратяване риска от отрицателното въздействие на водите/ наводнения и пр.

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА
СРЕДА ЗА ПЕРИОДА 2022 – 2028 Г.

ЧАСТ VI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

VI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Планът за действие към Програмата за опазване на околната среда на Община Неделино 2022 - 2028 г. предвижда изпълнението на конкретните и целенасочени мерки, водещи до постигане на специфичните цели, а оттам и на генералната стратегическа цел. Планът за действие обхваща периода 2022- 2028 г. и е представен в **Таблица № VI-1**. Изпълнението на конкретните дейности е постижимо посредством финансиране чрез средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове, Национални финансиращи програми, чрез разработване и реализация на проекти, използване възможностите за кредитиране и партньорство с държавната власт и др.

Таблица № VI-1 План за действие към Програма за опазване на околната среда на община Неделино, 2022-2028 г.

Специфична стратегическа цел (ССЦ)	Мярка	Източник и на финансиране	Срок	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции
					Текущи	Целеви	
<p>ССЦ 1. <i>Да се оптимизира качеството на услугите в областта на управление на водите, чрез подобряване състоянието и доизграждане на инженерната инфраструктура и др. Управление на риска от природни бедствия, свързани с вредното въздействие на водите.</i></p>	<p>Мярка 1.1. Доизграждане на водоснабдителна и канализационна инфраструктура.</p>	Европейски структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ), вкл., но не само Програма „Околна среда“ (ПОС)/ Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС)/ Общински бюджет/ Държавен бюджет/ Програми за сътрудничество/ Друг	До 2028 г.	Изградена ВиК мрежа, която осигурява намален натиск върху състоянието на водите – намаляване на инфилтрирането на непречистени отпадъчни води и оптимизиране разходването на водните ресурси. Осигуряване на здравословна среда на жителите и гостите на общината.	Изградени линейни метри.	Изградена ВиК инфраструктура, обхващаща всички населени места в общината.	Община Неделино, ангажираното ВиК дружество

Специфична стратегическа цел (ССЦ)	Мярка	Източник и на финансиране	Срок	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции
					Текущи	Целеви	
	Мярка 1.2. Проучване на възможности за изграждане на пречиствателни съоръжения за отпадни води за територията на цялата община. При възможност – изготвяне на проект за изграждане.	ЕСИФ, вкл., но не само ПОС/ ПУДООС/ Общински бюджет/ Държавен бюджет/ Програми за сътрудничество/ Друг	До 2028 г.	Подобряване качеството на водите, чрез ограничаване на замърсяването от битово-фекални води.	Направено проучване. Изготвено проектно предложение.	Изпълнено проектно предложение и изградено/ни съоръжение/я за пречистване на отпадните битово-фекални води.	Община Неделино, ангажираното ВиК дружество
	Мярка 1.3. Рехабилитация и модернизация на съществуващата водопроводна мрежа.	ЕСИФ, вкл., но не само ПОС/ ПУДООС/ Общински бюджет/ Държавен бюджет/ Програми за сътрудничество/ Друг	До 2028 г.	Оптимизиране разходването на ресурси, чрез намаляване загубите на вода. Минимизиране честотата на аварията.	Подновени линейни метри.	Рехабилитирана и модернизирана инфраструктура, която ограничава до минимум загубите на вода и възникването на аварии.	Община Неделино, ангажираното ВиК дружество
	Мярка 1.4. Рехабилитация и модернизация на съществуващата	ЕСИФ, вкл., но не само ПОС/ ПУДООС/ Общински	До 2028 г.	Предотвратяване замърсяването на водите и съответно на околната среда в нейната цялост.	Подновени линейни метри.	Рехабилитирана и модернизирана инфраструктура, която ограничава до минимум	Община Неделино, ангажираното ВиК дружество

Специфична стратегическа цел (ССЦ)	Мярка	Източник и на финансиране	Срок	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции
					Текущи	Целеви	
	канализационна мрежа в град Неделино.	бюджет/ Държавен бюджет// Програми за сътрудничество/ Друг		Минимизиране честотата на аварията.		загубите на вода и възникването на аварии.	
	Мярка 1.5. Превенция и управление на риска от наводнения. Приоритетно следва да се изпълнят включените в Програма от мерки за управление на риска от наводнения в РЗПРН - BG3_AP\$FR_AR_04 “р. Неделинска”	ЕСИФ, вкл., но не само ПОС/ ПУДООС/ Общински бюджет/ Държавен бюджет// Програми за сътрудничество/ Друг	До 2028 г.	Предотвратяване или намаляване на неблагоприятните последици от вредното въздействие на водите. Предотвратяване и намаляване на степента на ерозионно-свлачищната опасност, минимизиране на последиците от тези процеси, защита и опазване на населението, материалните фондове и околната среда от техните въздействия.	Повишаване на относителен дял (%) на населението, което ще се ползва от предвидените мерки. / Изпълнени дейности, свързани с превенция и управление на риска.	Повишен относителен дял (%) на населението, което ще се ползва от предвидените мерки. / Изпълнени дейности, свързани с превенция и управление на риска.	Басейнова дирекция „Източнобело морски район“. Партнираща организация е Община Неделино за териториалния обхват на общината.

Специфична стратегическа цел (ССЦ)	Мярка	Източник и на финансиране	Срок	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции
					Текущи	Целеви	
	Мярка 1.6. Подобряване на естественото задържане на водата - възстановяване на меандри и ръкави.	ЕСИФ, вкл., но не само ПОС/ ПУДООС/ Общински бюджет/ Държавен бюджет/ / Програми за сътрудничество/ Друг	До 2028 г.	Подобрен хидрологичен режим и екологични условия в речните басейни, вкл. свързаното с тях биологично разнообразие.	Етапи от разработване и последващо изпълнение на проект.	Изпълнен проект, свързан с подобряване на естественото задържане на водата - възстановяване на меандри и ръкави.	Община Неделино, НПО, Частен сектор и др.
	Мярка 1.7. Мерки за възстановяване и защита на речните брегове и речните корита от ерозия	ЕСИФ, вкл., но не само ПОС/ ПУДООС/ Общински бюджет/ Държавен бюджет/ / Програми за сътрудничество/ Друг	До 2028 г.	Намален твърд отток във водните басейни и подобро природозащитно състояние на водите в общината.	Етапи от разработване и последващо изпълнение на проект.	Предотвратяване на ерозията в речните корита.	МОСВ, МРРБ, МЗм, Общини.
	Мярка 1.8. Проучване, проектиране, учредяване, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони (СОЗ) около водоизточниците и съоръженията по чл. 1 (1)	ЕСИФ, вкл., но не само ПОС/ ПУДООС/ Общински бюджет/ Държавен бюджет/ /	До 2028 г.	Предпазване на водата от замърсяване, осигуряване на охрана около водоизточниците, провеждането на мониторинг за	Изпълнени етапи: Проучване, проектиране, учредяване, утвърждаване и експлоатация	Учредена/и, утвърдена/и и експлоатирана/и санитарно-охранителна/и зона/и.	Регионална хигиенно-епидемиологична инспекция към Министерството на

Специфична стратегическа цел (ССЦ)	Мярка	Източник и на финансиране	Срок	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции
					Текущи	Целеви	
	от Наредба № 3 от 16 октомври 2000 г. ¹ , в приложимите случаи	Програми за сътрудничество/ Друг		количеството и качеството на водата в рамките на СОЗ.	на санитарно-охранителните зони.		здравеопазването, Басейнова дирекция „Източнобеломорски район“, Община Неделино, ангажираното ВиК дружество, МЗм
ССЦ 2. Ефективно прилагане на йерархията на управление на отпадъците - предотвратяване, подготовка за повторна употреба, рециклиране, оползотворяване на	Мярка 2.1. Дейности, свързани с въвеждане на компостирането и използване на получения компост	ЕСИФ, вкл., но не само ПОС/ ПУДООС/ Общински бюджет/ Държавен бюджет/ / Програми за сътрудничество/ Друг	До 2028 г.	Постигане на целите на Община Неделино, произтичащи от ЗУО.	Проведено проучване. Извършени мерки в насока използване на компоста.	Мерките се прилагат. Община Неделино постига целите, съгласно ЗУО.	Община Неделино, РСУО-Мадан
	Мярка 2.2. Мерки за превенция и намаляване на отпадъците	ЕСИФ, вкл., но не само ПОС/	До 2028 г.	Намаляване на количествата образувани отпадъци	Етапи от разработване и последващо	Брой проекти за въвеждане на електронни	Общинска и областна

¹ Наредба № 3 от 16 октомври 2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.

Специфична стратегическа цел (ССЦ)	Мярка	Източник и на финансиране	Срок	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции
					Текущи	Целеви	
<i>материалите и енергията и в минимална степен екологосъобразно обезвреждане чрез депониране.</i>	от дейността на администрацията на всички нива, вкл. звена и предприятия в резултат от въвеждане на електронно управление	ПУДООС/ Общински бюджет/ Държавен бюджет/ / Програми за сътрудничество/ Друг		от дейността на администрацията и свързаните звена	изпълнение на проект/и.	услуги и системи за управление	администрация.
	Мярка 2.3. Предприемане на дейности в посока осигуряване на решения, свързани с разделно събиране и рециклиране на строителни и едрогабаритни отпадъци.	ЕСИФ, вкл., но не само ПОС/ ПУДООС/ Общински бюджет/ Държавен бюджет/ / Програми за сътрудничество/ Друг	До 2028 г.	Намиране на решение, свързано с рециклиране на строителни и едрогабаритни отпадъци, генерирани на територията на общината.	Предприети дейности/ етапи, включително проучвания, изготвяне на проектни предложения и други.	Строителните и едрогабаритните отпадъци се извозват организирано, което води до извършване на контрол за определяне тяхното количество, изхвърлянето и обезвреждането им.	Община Неделино, РСУО - Мадан

Специфична стратегическа цел (ССЦ)	Мярка	Източник и на финансиране	Срок	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции
					Текущи	Целеви	
	<p>Мярка 2.4. Планиране и изпълнение на дейностите по управление на отпадъците на територията на общината, следствие от разработената Програма за управление на отпадъците на територията на община Неделино, в съответствие с Националната програма.</p>	<p>ЕСИФ, вкл., но не само ПОС/ ПУДООС/ Общински бюджет/ Държавен бюджет/ / Програми за сътрудничество/ Друг</p>	<p>До 2028 г.</p>	<p>Осигуряване на Програма, разработена по метода на стратегическото планиране, формираща адекватна екологична политика на Общината. Програмата осигурява оптимален подход, отчитайки влиянието на икономическите и социалните интереси в обществото и създава условия за оптимално планирано управление на отпадъците, в съответствие с европейските и национални нормативни документи.</p>	<p>Разработена и приета ПУО.</p>	<p>Прилагане на мерките от разработената ПУО.</p>	<p>Община Неделино</p>

Специфична стратегическа цел (ССЦ)	Мярка	Източник и на финансиране	Срок	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции
					Текущи	Целеви	
	<p>Мярка 2.5. Разработване и евентуално прилагане на проект за иновативно решение, което да осигури възможност за разделно изхвърляне на отпадъците от опаковки.</p>	<p>ЕСИФ, вкл., но не само ПОС/ ПУДООС/ Общински бюджет/ Държавен бюджет/ / Програми за сътрудничество/ Друг</p>	<p>До 2028 г.</p>	<p>Екологосъобразно управление на отпадъците от бита, включващо и въвличане на гражданите като ключов фактор в процеса.</p>	<p>Разработен проект и проучени възможности за финансирането му.</p>	<p>Изпълнен проект.</p>	<p>Община Неделино</p>

Специфична стратегическа цел (ССЦ)	Мярка	Източник и на финансиране	Срок	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции
					Текущи	Целеви	
<p>ССЦ 3.</p> <p><i>Възстановяване и съхраняване на биологичното разнообразие и естествените функции на екосистемите, включително опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите и състоянието на ландшафта.</i></p>	<p>Мярка 3.1.</p> <p>Обособяване на гори във фаза на старост по смисъл на § 1, т. 43 от Допълнителните разпоредби на Наредба № 8 от 5 август 2011 г. за сечите в горите и в съответствие с чл. 1, ал. 1, т. 5 от същата Наредба.</p>	<p>ЕСИФ, вкл., но не само, ПОС/ ПУДООС/ Общински бюджет/ Държавен бюджет/ / Програми за сътрудничество/ Друг</p>	<p>До 2028 г.</p>	<p>Осигуряване на екологосъобразно стопанисване на горите и горските територии, собственост на Община Неделино, вкл. попадащи в защитени зони от мрежата Natura 2000.</p>	<p>Хектари гори, обособени във фаза на старост.</p>	<p>Повишаване на дела на гори във фаза на старост, чрез което се съхраняват и възстановяват екосистеми/ местообитания с характерно богато биологично разнообразие.</p>	<p>Община Неделино, ИАГ и предприятия.</p>
	<p>Мярка 3.2.</p> <p>Преки консервационни дейности за подобряване на природозащитното състояние на природни местообитания и видове.</p>	<p>ЕСИФ, вкл., но не само, ПОС/ ПУДООС/ Общински бюджет/ Държавен бюджет/ / Програми за сътрудничество/ Друг</p>	<p>До 2028 г.</p>	<p>Подобряване и запазване на природните местообитания и присъщото им биоразнообразие.</p>	<p>Естествени и богати на видове природни местообитания</p>	<p>Запазване и подобряване на естествените природни местообитания и видове</p>	<p>Община Неделино</p>

Специфична стратегическа цел (ССЦ)	Мярка	Източник и на финансиране	Срок	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции
					Текущи	Целеви	
	<p>Мярка 3.3. Създаване на зелена инфраструктура и възстановяване на нарушени екосистеми</p>	<p>ЕСИФ, вкл., но не само, ПОС/ ПУДООС/ Общински бюджет/ Държавен бюджет/ / Програми за сътрудничество/ Друг</p>	<p>До 2028 г.</p>	<p>Създаване, поддържане и увеличаване на зелените площи.</p>	<p>Изпълнени дейности; площ създадена/възстановена зелена инфраструктура, [da]</p>	<p>Изпълнени проекти за възстановяване/ създаване на зелена инфраструктура.</p>	<p>Община Неделино</p>

Специфична стратегическа цел (ССЦ)	Мярка	Източник и на финансиране	Срок	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции
					Текущи	Целеви	
	<p>Мярка 3.4. Устойчиво управление на почвите като природен ресурс и екологосъобразно земеползване: насърчителни и компенсаторни мерки</p>	<p>ЕСИФ, вкл., но не само, ПОС/ ПУДООС/ Общински бюджет/ Държавен бюджет/ / Програми за сътрудничество/ Друг</p>	<p>До 2028 г.</p>	<p>Предотвратено възникване на деградационни процеси и подобряване/ поддържане на почвените ресурси и рационалното и устойчивото им използване.</p>	<p>Възстановени и предотвратени площи от деградационни процеси</p>	<p>Осигурено е устойчивото управление на почвите като природен ресурс и екологосъобразно земеползване: насърчителни и компенсаторни мерки</p>	<p>Община Неделино /МОСВ, МЗм и др./</p>

Специфична стратегическа цел (ССЦ)	Мярка	Източник и на финансиране	Срок	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции
					Текущи	Целеви	
<p>ССЦ 4. <i>Да се повиши обществената информираност и ангажираност по въпросите, свързани с опазване на околната среда, посредством приобщаване на жителите на община Неделино и участие на всички заинтересовани страни. Опазването на околната среда се реализира с активното участие на всички социални групи.</i></p>	<p>Мярка 4.1. Осигуряване на възможности за активно участие на гражданите в решаването на екологичните проблеми.</p>	ЕСИФ, вкл., но не само ПОС/ ПУДООС/ Общински бюджет/ Държавен бюджет/ Програми за сътрудничество/ Друг	До 2028 г.	Повишена ангажираност и инициативност на местното население по въпросите, свързани с опазването на околната среда	Брой проведени допитвания до гражданите, вкл. анкети, обсъждания и други мероприятия и/или други кампании.	Местното население е информирано, ангажирано и инициативно по въпросите, свързани с опазването на околната среда.	Община Неделино
	<p>Мярка 4.2. Провеждане на информационни кампании за запознаване на населението на общината с природните дадености на нейната територия, както и със заплахите и проблемите свързани с околната среда и начините на разрешаването им, както и важността на екосистемите и ползите от екосистемните услуги</p>	ЕСИФ, вкл., но не само ПОС/ ПУДООС/ Общински бюджет/ Държавен бюджет/ Програми за сътрудничество/ Друг	До 2028 г.	Повишаване на обществената ангажираност и инициативност.	Брой проведени информационни кампании и брой включили се граждани.	Местното население е информирано, ангажирано и инициативно по въпросите, свързани с опазването на околната среда.	Община Неделино

Специфична стратегическа цел (ССЦ)	Мярка	Източник и на финансиране	Срок	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции
					Текущи	Целеви	
	<p>Мярка 4.3. Подобряване на уменията за интегрирано управление на околната среда и участието на местните общности в процесите на вземане на решения: Изграждане на капацитет, обучения, мрежи за обмен на добри практики</p>	<p>ЕСИФ, вкл., но не само ПОС/ ПУДООС/ Общински бюджет/ Държавен бюджет/ Програми за сътрудничество/ Друг</p>	<p>До 2028 г.</p>	<p>Подобрени умения за интегрирано управление</p>	<p>Брой решения с участие на местните общности и/или процеси, в които са взели участие различни социални групи.</p>	<p>Осигурена публичност и възможност за участие.</p>	<p>Община Неделино</p>
<p>ССЦ 5. <i>Да се приложат стратегии за адаптация към случващите се климатични промени, както и превантивни такива.</i></p>	<p>Мярка 5.1. Мерки за разработване стратегическо планиране за адаптиране към изменението на климата.</p>	<p>ЕСИФ, вкл., но не само ПОС/ ПУДООС/ Общински бюджет/ Държавен бюджет/ Програми за сътрудничество/ Друг</p>	<p>До 2028 г.</p>	<p>Минимизиране на рисковете пред общината, следствие от климатичните промени.</p>	<p>Етапи от разработване, последвано от прилагане на Стратегия за адаптация към климатичните промени.</p>	<p>Изготвена и приложена Стратегия за адаптация към климатичните промени, включваща и план за действие.</p>	<p>Община Неделино.</p>

Специфична стратегическа цел (ССЦ)	Мярка	Източник и на финансиране	Срок	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции
					Текущи	Целеви	
	Мярка 5.2. Прилагане на иновативни решения за ограничаване и/или предотвратяване рисковете пред общината, в следствие от изменението на климата и адаптация към промените.	ЕСИФ, вкл., но не само ПОС/ ПУДООС/ Общински бюджет/ Държавен бюджет/ Програми за сътрудничество/ Друг	До 2028 г.	Минимизиране на рисковете пред общината, следствие от климатичните промени.	Етапи от процеса по изпълняване на превантивни действия за адаптация и превенция, включително разработени проектни предложения, проучвания и др.	Подготвена и справяща се с предизвикателствата, следствие от климатичните промени, община.	Община Неделино
ССЦ 6. <i>Да се наложат мерки за ограничаване на емисиите и да се поддържа доброто качество на атмосферния въздух.</i>	Мярка 6.1. Прилагане на мерки за намаляване замърсяването на въздуха - стимулиране използването на качествени горивни материали в домакинствата; повишаване енергийната ефективност на сгради и др.	ЕСИФ, вкл., но не само ПОС/ ПУДООС/ Общински бюджет/ Държавен бюджет/ Програми за сътрудничество/ Друг	До 2028 г.	Намаляване броя на битовите горивни уредби на твърдо гориво, използвани за отопление и подобряване качеството на атмосферния въздух.	Брой проведени кампании/акции и за насърчаване използването на качествени горивни материали в домакинствата.	Намаляване броя на битовите горивни уредби използвани за отопление.	Община Неделино
	Мярка 6.2. Разкриване и реализиране на възможности за добив на електрическа енергия от соларна енергия.	ЕСИФ, вкл., но не само ПОС/ ПУДООС/ Общински бюджет/	До 2028 г.	Внедряване на технологии и инфраструктури за чиста енергия на достъпна цена, намаляването на	Направени проучвания и изпълнени дейности в тази посока.	Внедрени технологии и инфраструктури за чиста енергия.	Община Неделино

Специфична стратегическа цел (ССЦ)	Мярка	Източник и на финансиране	Срок	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорни институции
					Текущи	Целеви	
		Държавен бюджет/ Програми за сътрудничество/ Друг		емисиите на парникови газове, повишена енергийна ефективност и използване на енергия от възобновяеми енергийни източници.			
	Мярка 6.3. Подобряване на състоянието на републиканската и общинска пътна инфраструктура.	ЕСИФ, вкл., но не само ПОС/ ПУДООС/ Общински бюджет/ Държавен бюджет/ Програми за сътрудничество/ Друг	До 2028 г.	Подобряване на свързаността на населените места в общината, намаляване на опрашаването на въздуха.	Подобрена пътна настилка, линейни метри.	Подобрена пътна настилка, линейни метри.	Община Неделино

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА
СРЕДА ЗА ПЕРИОДА 2022 – 2028 Г.

**ЧАСТ VII. СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ, ОТЧЕТ И
КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА
ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА**

VII. СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ, ОТЧЕТ И КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА

За да се изпълнява успешно Общинската програма за опазване на околната среда, се изисква прилагане на система за мониторинг и контрол на изпълнението ѝ. Необходимо е да се извършва и оценка на крайния ефект от нейното изпълнение, както и периодичната ѝ актуализация в случаите на промяна в обстоятелствата или необходимост от корекция на целите.

1. Организация на изпълнението, мониторинг и контрол на Програмата

За да се предотврати изоставането в изпълнението на планираните мерки и да се гарантират действителните резултати, е изградена системата за програмен мониторинг и контрол на базата на европейското, националното и местното законодателство. Програмният мониторинг и контрол е тази част от програмата, която следи за правилното изпълнение на избраната стратегия по отделни мерки, които са детайлно изброени в плана за действие. Системата на програмния мониторинг и контрол позволява да се определи дали общината се приближава към планираните стратегически цели.

Изпълнението на конкретните мерки и дейности, които водят до постигане на планираните цели, е задължение на съответни експерти от Общинската администрация. Те следва своевременно да подготвят и внасят проекти за финансиране на приоритетните дейности по опазване на околната среда. Също така Общината разяснява, предупреждава и осведомява широката общественост по отношение на всички дейности, намерения и последствия, спрямо компонентите на околната среда и проблемите, свързани с тях, чрез средства за масова информация.

Съответните кметове на кметства приемат мерки за подобряване и възстановяване на околната среда.

Наблюдението и оценката на ПООС следва да се извършва с оглед постигането на ефективност и ефикасност от изпълнението ѝ. Предметът на наблюдение включва изпълнението на целите на Програмата, организацията и методите на изпълнение, прилагани от съответните административни структури, организациите и юридическите лица, участващи в изпълнението им. Наблюдението е важен елемент, който позволява да се засили или намали активността в конкретна насока, да се предприемат коригиращи действия, ако напредъкът е неудовлетворителен или ако условията се изменят.

Оценката включва информация от наблюдението и от други източници на ефектите от предприетите действия и на резултатите от тях. Извършването на оценката

ще осигури на управлението механизми на контрол чрез информация за разходите и за резултатите. Оценката дава възможност да се проследи ефектът от планираните и реализираните дейности. Информация за оценката следва да се предостави по подходящ начин на обществеността, като по този начин се представят пред хората проблемите, планираните инициативи и най-вече напредъка по постигането на визията и главната стратегическа цел.

В процеса на наблюдение, спазването на принципите за партньорство, публичност и прозрачност се осигуряват от Община Неделино.

Контролът върху изпълнението на Общинската програма за опазване на околната среда се извършва от Общински съвет-Неделино по ежегодно внасяните отчети за изпълнението ѝ.

2. Периодичност на актуализация на Програмата за околна среда/ Плана за действие

Настоящата Програма за опазване на околната среда на Община Неделино е с период на действие от 2022- 2028 г. Съгласно чл. 79, ал. 5 от ЗООС, Кметът на Община Неделино може да предложи допълване и актуализиране на ПООС. Измененията, допълненията и актуализацията на Общинската програма за опазване на околната среда се приемат от Общински съвет.

Настоящата Общинска програма следва да бъде актуализирана при съществени промени в националното законодателство или по съображения, които биха допринесли за подобряване на плана за действие, например при навлизане в нов програмен период на страната, както и на общините или при изготвянето на значителен брой стратегически документи, финансови инструменти и др., чиито възможности следва да бъдат използвани.

Изработването на нова Програма за опазване на околната среда на Община Неделино се налага и при изтичане на срока на действие на настоящата, а именно 2028 г.

3. Отчет за изпълнението на програмата за околна среда пред Общински съвет-Неделино и РИОСВ-Смолян

В съответствие с изискванията на чл. 79 от ЗООС, Програмата се приема от Общински съвет, който контролира изпълнението ѝ (ал. 4). Кметът на Общината трябва ежегодно да внася в общинския съвет отчет за изпълнението на Програмата за околна среда. В този отчет се отбелязват постиженията и слабостите при изпълнението на програмата, които стават достояние и на обществеността чрез публикуването им на официалния административен уеб сайт на Общината и по друг подходящ начин. При необходимост се правят предложения за допълване и актуализиране на програмата.

С настоящата Програма се предлага отчетът да се изготвя и внася в Общински съвет до 31 март всяка година заедно с информацията за изпълнението на други стратегически документи на Общината по въпроси свързани с опазване на околната среда, при приложимост. Екземпляр от отчета за изпълнението на програмата за околна среда следва да се предостави за информация и в РИОСВ-Смолян, съгласно чл. 79, ал. 6 от ЗООС.

Информация от отчетите се представя на заинтересованите страни в съответствие с методическите правила за консултиране на политики.

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА
СРЕДА ЗА ПЕРИОДА 2022 – 2028 Г.

ЧАСТ VII. ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

VIII. ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

Нормативна база:

1. Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 година относно опазването на дивите птици;
2. Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания на дивата флора и фауна (ОВ L 206, 22.7.1992 г.);
3. Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 година за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите;
4. Директива 2007/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 година относно оценката и управлението на риска от наводнения;
5. Закон за биологичното разнообразие;
6. Закон за водите;
7. Закон за горите;
8. Закон за енергийната ефективност;
9. Закон за защитените територии;
10. Закон за местното самоуправление и местната администрация;
11. Закон за опазване на околната среда;
12. Закон за подземните богатства;
13. Закон за управление на отпадъците;
14. Закон за устройство на територията;
15. Закон за чистотата на атмосферния въздух;
16. Наредба № 1 от 10 октомври 2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води;
17. Наредба №14 за курортните ресурси, курортните местности и курортите;
18. Наредба № Н-4 от 14 Септември 2012 г. за характеризирание на повърхностните води;
19. Наредба за ползването на повърхностните води и други.

Литературни източници:

1. Велев, Ст. Климатично райониране на България, 2002;
2. Почвено-географското райониране на България (по Нинов, 1997);
3. Геоботаническо райониране на България (по Бондев, 1997);
4. Годишен доклад за състоянието на околната среда на РИОСВ-Смолян за 2019 г.;
5. Годишен доклад за състоянието на околната среда на РИОСВ-Смолян за 2020 г.;
6. Годишен доклад за състоянието на околната среда на РИОСВ-Смолян за 2021 г.;
7. Горскостопански план и програма на ДГС Златоград;
8. Доклад за Екологична оценка на ОУП на община Неделино, 2021 г.;
9. Класификационна схема на типовете горски месторастения в България, 1983 г.;
10. Климатични справочници I-V том, 1979-1990 г., Издание ГУХМ при БАН;
11. Краткосрочна програма за насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници и биогорива 2021-2023 година на Община Неделино;
12. Националната програма за развитие България 2030;
13. Общинска програма за енергийна ефективност за периода 2021-2027 г.;
14. Пенин Р., 2007. Природна география на България, Булвест 2000;
15. План за интегрирано развитие на Община Неделино 2021-2027;
16. План за управление на речните басейни в Източнобеломорски район 2016-2021 г.;
17. План за управление на риска от наводнения в Източнобеломорски район 2016-2021 г.;
18. Проект на Програма за управление на отпадъците на територията на община Неделино за периода 2022-2028 г.;
19. Регионална програма за управление на отпадъците на общините Мадан, Златоград и Неделино;
20. <http://eea.government.bg/v-trees/bg/result2.jsp> - Регистър на вековните дървета в България;
21. <http://eea.government.bg/zpo/bg/> - Регистър на защитените територии и защитените зони в България, ИАОС.
22. <http://natura2000.moew.government.bg/> - Информационна система за защитени зони от екологична мрежа Natura 2000;
23. <https://smolyan.riosv.com/upload/file/dokladi/2020.pdf> - Годишни доклади за състоянието на околната среда РИОСВ – гр. Смолян;

24. <https://nedelino.bg/> - Официален административен уеб сайт на Община Неделино.
25. <https://www.me.government.bg/> - Интернет адрес на Министерство на енергетиката.

IX. ПРИЛОЖЕНИЯ

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА
СРЕДА ЗА ПЕРИОДА 2022 – 2028 Г.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1

АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ
ОТ АНКЕТА ЗА ПРОУЧВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНОТО МНЕНИЕ В
ОБЩИНА НЕДЕЛИНО ПО ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ С ОПАЗВАНЕ
НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1. Обща информация

Общинската програма за опазване на околната среда е разработена, съгласно чл. 79, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда. С Договор от 31 октомври 2022 г. Община Неделино възлага на П-Юнайтед ЕООД изготвянето на Програма за опазване на околната среда (ПООС) за периода 2022-2028 г. Неразделна част от ПООС е и проекта на Общинската програма за управление на отпадъците, разработена в контекста на същия договор.

С разработването на Общинска програма за опазване на околната среда се цели:

- да се отговори на три въпроса: *къде сме сега?, какво искаме да направим?, как да го направим?*;
- да се обединят усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и предприятията, на територията на общината, за решаване на проблемите;
- да открие приоритетите на Общината в разглежданата област и да стикова общинските мерки със съотносителните национални програми и стратегии;
- да се предвидят основните мерки, чрез които Общината следва да изпълнява задълженията си и реализира правомощията си, делегирани им от нормативните актове в областта на околната среда;
- да аргументира проектите на общините, предложени за финансиране от общински, национални и международни източници на финансиране;
- да използва оптимално ограничените финансови и човешки ресурси като ги съсредоточи за решаване на най-приоритетните проблеми.

С цел проучване мнението на жителите на община Неделино по въпроси, свързани с опазването на околната среда и привличане на заинтересованите страни, вкл. представители на неправителствени организации, на фирми и на браншови организации, в най-ранен етап от разработването на ПООС е изготвена анкета. Същата е предоставена за достъп на официалния интернет адрес на Общината от 09.11.2022 г., с осигурена възможност за попълването ѝ до 09.01.2023 г. По този начин е предоставен срок от 2 месеца за събиране на мнението на гражданите на общината.

За да достигне до повече жители, препратка към анкетата е публикувана и в социалната мрежа Фейсбук, в няколко целесъобразни групи.

Анкетата е анонимна и включи следните теми и въпроси:

Моля, отбележете групата, към която принадлежите: Общинска администрация/ Общински съвет/ Жител/Бизнес сектор/ НПО/ Друго.

Секция „Състояние на околната среда, информираност и инициативност на населението“

1. Как определяте състоянието на компонентите на околната среда, която Ви заобикаля, по компоненти?

[Въздух] – Много добро/ Относително добро/ Средно/ Относително лошо/ Лошо

[Води] – Много добро/ Относително добро/ Средно/ Относително лошо/ Лошо

[Земи и почви] – Много добро/ Относително добро/ Средно/ Относително лошо/ Лошо

[Биологично разнообразие] – Много добро/ Относително добро/ Средно/ Относително лошо/ Лошо

2. Кой според Вас са източниците на вредни емисии във въздуха в общината?

Промислеността/ Транспорта/ Нерегламентирано изгаряне на отпадъци/ Битово отопление/ Друго.

3. Как определяте качеството на питейната вода в общината?

Много добро/ Добро/ Има какво да се желае/ Лошо/ Не мога да преценя/ Друго.

4. Запознати ли сте с необходимостта и ползите от намаляване на количеството на генерираните/изхвърляните отпадъци и повторното им оползотворяване?

Да, запознат съм/ Не, не съм запознат.

5. Събирате и изхвърляте ли разделно отпадъците си?

Да/ Не/ По-често „да“/ По-често „не“.

6. В случай че не събирате и изхвърляте отпадъците си разделно, моля посочете причина:

7. Изхвърляте ли отпадъци на нерегламентирани места?

Никога/ Често/ Случва се/ Много рядко/ Винаги.

8. Според Вас кой е отговорен за постигане целите по опазване на природата на територията на общината?

Отговорността и грижата за опазване на чистотата е изцяло грижа на кмета и общинската администрация/ Отговорността и грижата за опазване на чистотата е грижа на всеки жител/ Отговорността и грижата за опазване на чистотата е грижа и на двете страни - жители и администрация/ Не мога да преценя.

9. По скалата от 1 до 5 (1 - в най-малка степен, 5 - в най-голяма степен) смятате ли, че качеството на околната среда в общината отговаря на нуждите на гражданите, относно: [Услуги, свързани с околната среда – ниво на замърсяване (управление на отпадъци, прах, шум)]

10. По скалата от 1 до 5 (1 - в най-малка степен, 5 - в най-голяма степен) смятате ли, че качеството на околната среда в общината отговаря на нуждите на гражданите, относно: [Услуги, свързани с водоснабдяване и канализация]

11. По скалата от 1 до 5 (1 - в най-малка степен, 5 - в най-голяма степен) смятате ли, че качеството на околната среда в общината отговаря на нуждите на гражданите, относно: [Услуги, свързани с отдиха на обществени места – спортни съоръжения, паркове и алеи]

12. Според Вас осъществява ли се ефективен контрол от компетентните органи за опазване на околната среда на територията на общината?

Да/ Не/ Не мога да преценя.

13. Ако на предходния въпрос сте отговорили с "Да", моля, посочете с какво са свързани?

Състояние на водните източници/ Управление на водите - състояние на ВиК мрежата/ Чистотата на въздуха/ Състояние на почвите/ Шум/ Растително разнообразие, вкл. лечебни растения/ Животински свят/ Защитени зони и защитени територии/ Зелени площи в населени места/ Управление на отпадъците.

14. Доволни ли сте от услугата сметосъбиране и сметоизвозване, която ползвате?

Да, изцяло/ Отчасти/ Изобщо не съм доволен/ Не мога да преценя/ Друго.

15. Смятате ли, че трябва да се санкционират строго лицата, които изхвърлят отпадъци на нерегламентирани места или извършват други нарушения свързани с опазване на околната среда?

Да/ Не/ Не мога да преценя.

16. Смятате ли, че съдовете за битови отпадъци са в добро състояние?

Да/ Не/ Не мога да преценя.

17. Смятате ли, че съдовете за битови отпадъци са достатъчно?

Да/ Не/ Не мога да преценя.

18. В случай, че намирате, че не са налични достатъчно съдове за битови отпадъци /предходния въпрос/, моля дайте предложения за поставяне на още контейнери?

19. Доволни ли сте от услугите по почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване в общината?

Да, изцяло/ Има какво да се желае/ Изобщо не съм доволен/ Не мога да преценя.

20. Кое според Вас трябва да основните **три** приоритета по опазването на околната среда в общината?

Подобряване управлението на отпадъците/ Опазване, възстановяване и устойчиво ползване на почвите/ Опазване на качеството на атмосферния въздух/ Възстановяване на горския фонд/ залесителни акции/ Подобряване на зелената инфраструктура в населените

места, вкл. места за отдих, велоалеи и други/ Опазване на водите, вкл. подобряване на качествено и количественото им състояние/ Опазване и поддържане на биологичното разнообразие/ Друго/

21. Какви конкретни предложения за инвестиции в околната среда намирате за подходящи за изпълнение?

Предложенията които дадоха жителите са представени по-долу в приложението, като бяха взети предвид в изготвянето на програмата.

22. Моля да споделите и всичко друго по темата, което е важно за Вас, а не сме попитали.

2. Анализ на получените отговори

Общо 39 човека са попълнили анкетата. От тях 30 са посочили „Жител“, 3 „Общинска администрация“, 1 „Бизнес сектор“, 5-ма са посочили друго.

Получените отговори по анкетата са обобщени в последващия анализ, разделен по компоненти и фактори на околната среда:

- Въздух

От анкетата за компонент въздух повечето хора са гласували положително, относно качеството му (17 – много добро; 13 - относително добро), а много малка част са отговорили отрицателно (3 - лошо).

На въпроса за източниците на вредни емисии във въздуха, голяма част от гласувалите жители (16 гласа), смятат че отговорни за това са битовото отопление и нерегламентираното изгаряне на отпадъци.

- Води

Въпросът, свързан с компонент води *“Как определяте състоянието на компонентите на околната среда, която Ви заобикаля, по компоненти? [Води]”* най-голяма част от анкетираните хора (19) са отговорили “Относително добро”, а другата част “Много добро” (7), “Средно” (6), “Лошо” (5).

„Как определяте качеството на питейната вода в общината?“ - 13 човека са отговорили „Има какво да се желае“, 9 човека „Лошо“, 8 „Добро“ и 6 човека „Много добро“.

- Земи и почви

На въпроса *„Как определяте състоянието на земите и почви?“*, 18 човека са избрали “Относително добро”, 14 “Много добро”, много малка част (2) са отговорили “Лошо”.

- Биологично разнообразие

Въпросът, относно *“Как определяте състоянието на Биологичното разнообразие?”* голяма част от жителите (18) са избрали отговора “Относително добро” и (17) “Много добро”. Останалата част (5) са избрали “Средно” и “Лошо” (1).

- **Отпадъци**

В анкетата общо са включени 9 въпроса за фактор отпадъци и различните услуги, предоставяни от Общината, свързани с тяхното управление. На въпроса „Запознати ли сте с необходимостта и ползите от намаляване на количеството на генерираните/изхвърляните отпадъци и повторното им оползотворяване?“ 30 човека са избрали като отговор „Да, запознат съм“, а останалата част (9) „Не, не съм запознат“.

На въпроса, свързан с това дали изхвърлят отпадъците си разделно 18 жители са отговорили с „Не“, 10 с „Да“, 7 с „По-често не“ и останалите 3 с „По-често да“ (1 празно място), а на въпроса „В случай, че не събирате и изхвърляте отпадъците си разделно, моля, посочете причина:“ гласувалите жители са посочили следните причини: „Няма съдове за разделно събиране на отпадъците“ и „Не са предприети действия по осведомяване на населението и липса на организация от страна на общината“.

На следващия въпрос „По скалата от 1 до 5 (1 - в най-малка степен, 5 - в най-голяма степен) смятате ли, че качеството на околната среда в общината отговаря на нуждите на гражданите, относно: [Услуги, свързани с околната среда – ниво на замърсяване (управление на отпадъци, прах, шум)]“ най-много хора са отговорили с 4 (11 човека), с 3 (9), с 2 (9), с 1 (7) и само един жител е отговорил с 5.

„Доволни ли сте от услугата сметосъбиране и сметоизвозване, която ползвате?“ най-много жители са дали като отговор „Да, изцяло“ (14), „Отчасти“ (11), „Изобщо не съм доволен“ (8), „Не мога да преценя“ (2), а останалите са дали следните причини: „Покрай празниците обикновено има голяма забавяне“; „Града не е много голям и би било добре ако събирането на боклука започва в ранните часове примерно сутрин в 5 или в късен час примерно в 17:30 часа . Поради факта, че сутрин в 7 часа всеки родител си води детето на училище и детска градина и когато в същото време се събира боклука се образуват големи опашки от коли“; „Няма разделно събиране“.

На следващия въпрос „Смятате ли, че трябва да се санкционират строго лицата, които изхвърлят отпадъци на нерегламентирани места или извършват други нарушения свързани с опазване на околната среда?“ голям процент от жителите попълнили анкетата са отговорили с „Да“ (36 човека), а останалите са избрали „Не мога да преценя“.

„Смятате ли, че съдовете за битови отпадъци са в добро състояние?“ 17 човека са отговорили с „Не“ и 17 човека с „Да“, а останалите „Не мога да преценя“.

На въпроса „Смятате ли, че съдовете за битови отпадъци са достатъчно?“ най-много жители са отговорили с „Не“ (22), с „Да“ (9) и останалите с „Не мога да преценя“, а на въпроса „В случай, че намирате, че не са налични достатъчно съдове за битови отпадъци /предходния въпрос/, моля дайте предложения за поставяне на още контейнери:“ жителите са дали следните

предложения; *“Необходимо е поставяне на повече контейнери”, “Предложението ми е да се заменят старите, които вече са износени”, “Има улици без контейнери”, “Би било добре всяка къща да си има кош за боклук използван само от него”, “Всяка къща трябва да има поне два коша, за да прави разделно боклука. Кошовете да се събират всяка седмица, а не да миришат и преливат”, “Нужно е във всеки квартал да има по няколко съдове за разделно събиране на отпадъци, които да се извозват веднъж седмично”, “Поставянето на допълнителни контейнери трябва да се прецени по обема на боклука, който се изхвърля в наличните такива”, “Има нужда от повече съдове за битови отпадъци за да не изхвърлят отпадъците в реката. Малко са контейнерите по селата”, “Рядкото сметоизвозване води до нужда от по големи съдове или допълнителни”, “Необходими са пластмасови кошове”.*

- **Други услуги, предоставяни от общината, свързани с опазване на околната среда**

В тази точка се включват следните въпроси:

“По скалата от 1 до 5 (1 - в най-малка степен, 5 - в най-голяма степен) смятате ли, че качеството на околната среда в общината отговаря на нуждите на гражданите, относно: [Услуги, свързани с водоснабдяване и канализация]” 10 човека са отговорили с “2”, 9 с “3”, 6 с “4”, 6 с “1” и 5 с “5”.

На въпроса *“По скалата от 1 до 5 (1 - в най-малка степен, 5 - в най-голяма степен) смятате ли, че качеството на околната среда в общината отговаря на нуждите на гражданите, относно: [Услуги, свързани с отдиха на обществени места – спортни съоръжения, паркове и алеи]”* най-голям брой от жителите (13), са избрали степен „5“, 11 степен „4“, 5-ма степен „3“, 3-ма степен „2“, и 4-ма степен „1“.

На следния въпрос *„Доволни ли сте от услугите по почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване в общината?“* 16 човека са отговорили с “Има какво да се желае“ и също толкова с „Да, изцяло“. Останалите са избрали „Изобщо не съм доволен“.

Едни от последните въпроси в анкетата са: *„Според Вас кой е отговорен за постигане целите по опазване на природата на територията на общината“?* 29 човека са отговорили с “Отговорността и грижата за опазване на чистотата е грижа и на двете страни - жители и администрация”, 7 са отговорили “Отговорността и грижата за опазване на чистотата е грижа на всеки жител” и останалите с “Отговорността и грижата за опазване на чистотата е изцяло грижа на кмета и общинската администрация”.

“Кои според Вас трябва да са основните три приоритета по опазването на околната среда в общината?“ 21 човека са избрали като приоритети “Подобряване управлението на отпадъците, опазване на качеството на атмосферния въздух и възстановяване на горския фонд/

залесителни акции,” 16 са избрали “Опазване на качеството на атмосферния въздух, опазване на водите, опазване, възстановяване и устойчиво ползване на почвите”, а останалите са предпочели “Възстановяване на горския фонд/ залесителни акции, опазване на водите, вкл. подобряване на качеството и количественото им състояние, опазване и поддържане на биологичното разнообразие”.

Също така на жителите, попълнили анкетата, е дадена възможност да предоставят различни предложения за инвестиции в околната среда. Въпросът е с отворен отговор, като отговорилите посочват:

- „Осигуряване на система за разделно събиране на отпадъци“;
 - „Смяна на водопровода в града и контрол на отпадните води който отиват в реката“;
 - „Инвестиране в контрол за опазване на околната среда“;
 - „Залесяване на горите, подобряване качеството и количеството на водата“;
 - „Залесяване и глоби за изгаряне на битови отпадъци по градините“;
 - „Контрол на битово отоплени“ и др. предложения,
 - „Контрол на битово отоплени. Често се изгарят различни неща от дърва и въглища които правят въздуха ужасен през зимата , чак отвратителен“;
 - „Отходните води да не попадат в реката (канализация и пречиствателни станции)“;
 - „Повече работни места“;
 - „Подмяна на металните съдове с пластмасови“;
 - „Алтернативи за отопление“;
 - „Да се направи инициатива за изцяло почистване поне през 6 месеца, доброволно!
- Да се изнесе беседа на тема - "Да опазим природата чиста."“;
- „Непрекъснато подновяване на горския фонд. Засаждане на дървесни видове. Бор, дъб и др.“.

В заключение може да се посочи, че с проведената анкета се открие обществената ангажираност по въпросите, свързани с опазването на околната среда в община Неделино. Много от посочените в недостатъчно добро състояние компоненти/ фактори се припокриват при различните анкетиранни, както и попълнените причини за това. Всички отговори и конкретни предложения са разгледани при разработването на програмата и взети предвид, съобразно тяхната приложимост и целесъобразност.

